ՊՐՈԼԵՏԱՐՆԵՐ ԲՈԼՈՐ ԵՐԿՐՆԵՐԻ, ՄԻԱՑԵ՛Ք.

ՕՐԳԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԼԵՆԻՆՅԱՆ ԿՈՄԵՐԻՏՄԻՈՒԹՅԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԵՎ ԵՐԵՎԱՆԻ ԿՈՄԻՏԵՆԵՐԻ

"АВАНГАРД" ОРГАН ЦЕНТРАЛЬНОГО И ЭРИВАНСКОГО КОМИТЕТОВ Л. К. С. М. АРМЕНИИ.

ԱՎԱՆԳԱՐԴ

ГИНН Ե ԱՄԵՆ ՏԵՂ 5 ԿՈՊԵԿ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ —
1 ամսվա համար 20 կոպ.
3 » » 75 »
ԿՈԼԼԵԿՏԻՎ. ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆԸ 20 ՏՈԿՈՍ ԶԵՂՉ.

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ՀԱՍՑԵՆ ԵՐԵՎԱՆ, ԱՍՏԱՖՅԱՆ № 24

ԼՈՒՅՍ Է ՏԵՍՆՈՒՄ ՇԱԲԱԹԸ ՄԵԿ ԱՆԳԱՄ.

№ 9 (100) ՇԱԲԱԹ, 7 ՄԱՐՏԻ 1925 Թ. № 9 (100)

Այս հաղթական տոնին՝ ՀԼԿԵՄ կուռ շոկատներից, մեր հայրուրավոր թղթակիցներից ու ընթերցողներից

ՍԽՀՄ ԿԵՆՏԳՈՐԾԿՈՄԻ ՆՍՏԱՇՐՋԱՆԻՆ, ՄԵԶ ԺԱՄԱՆԱԾ ԹԱՆԳԱԳԻՆ ՀՅՈՒՐԵՐԻՆ

ջերմաջերմ ողջույններ:

Մենք՝ միշտ հավատարիմ Լենինիզմին, մենք՝ պատրաստ պայքարի ազդանշանին:

«ԱՎԱՆԳԱՐԴ»-ԻՆ

Բարեկամական ողջույն մեր յերիտասարդության բերան «Ավանգարդ»-ին, որ համարձակ վարում է իր ծանր ու պատասխանատու պաշտոնը:

Սակայն չէ՞ որ հեղափոխական յերիտասարդ բանակը չի ընկճվում դժվարությունների ծանրության տակ: Մատաղ, տոկուն ու քաջ յերիտասարդ կոմունիստը կոչված է հաղթահարելու յուրաքանչյուր արգելք, ամեն մի խոչընդոտ: «Ավանգարդ»-ը այդ արդեն ապացուցել է իր անցյալ աշխատանքով:

Կարելի յե համոզված ասել ու պնդել, որ առաջիկայում նա ավելի մեծ թափով առաջ կտանի իր գործը: Նրան սպասում են նորանոր հաղթություններ:

Ցանկանք «Ավանգարդ»-ին ույժ, առողջություն և շատ ու շատ կյանք:

1 մարտի, 1925 թ.

Թիֆլիս. Ալ. ՄԱՐՏՈՒՆԻ

ՄԵՐ «ԱՎԱՆԳԱՐԴ»-ԻՆ

Բանվորա-գյուղացիական Խորհրդային Հայաստանի համար յերիտասարդական մամուլը հսկայական նշանակություն ունի: Մամուլի ասպարիզում ռեդհրվի դերը կատարելով հանդերձ, նա միաժամանակ յերիտասարդական մասսաներին դասակարգային գիտակցության բերելու և նրանց հեղափոխության գործի հաղթանակի համար նվաճելու հզոր միջոց է:

«Ավանգարդ»-ի 100-րդ համարը վկայում է, որ թերթը իր առաջ դրված խնդիրները լուծելու համար արժեքավոր նվաճումներ է արել:

Թերթի 100 րդ համարը թող գրավական դառնա, որ մեր յերիտասարդական մամուլը միշտ գիտակից ու իր ուժերին վստահ՝ առաջ կտանի այն խոշոր գործը, որ իրեն է բաժին ընկել:

Ողջույն մեր «Ավանգարդ»-ին. կեցցե նորանոր գրավումների համար կատարվող աշխատանքը:

«ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆ»-Ի ԽՄԲԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

ԲՈԼՈՐԻՆ, ԲՈԼՈՐԻՆ, ԲՈԼՈՐԻՆ!

ԹԱՆԿԱԳԻՆ ԿՈՄԵՐԻՏԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՆԵՐ, ՅԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ԲԱՆՎՈՐՆԵՐ ՅԵՎ ԳՅՈՒՂԱՑԻՆԵՐ.

Այսօր մեր «Ավանգարդ»-ի հոբելյանն է: Այդ հարյուրյակի ընթացքում, «Ավանգարդ»-ը լուսավորել է մեր յերիտասարդության ուղին, և նրան առաջնորդել է Լենինի ավանդերով դեպի նոր կյանք:

Այժմ մենք խոշոր առաջխաղացում ենք կատարել: Մեր միության պրոլետարական կորիզը ավելի յե մեծացել, մեր գյուղական կազմակերպությունները անօրինակ կերպով աճել են, ակտիվությունը թե գյուղում և թե քաղաքում բարձրացել է: Բացի դրանից քաղաքային շարժումը, որի առաջին տոն տվողը մեր միությունը հանդիսացավ, ներկայումս մեր միջոցով ավելի կազմակերպվել ու ամրապնդվել է: Այն պիոներական շարժումը, որին առաջ միայն քաղաքներում եր նկատվում, այժմ ծավալվել է մուտք է գործել նույնպես գյուղը: Ձեռք բերած այս բոլոր նվաճումների մեջ պակաս դեր չի խաղացել մեր «Ավանգարդ»-ը:

Սակայն, միայն դրանցով բավականանալ չի կարելի: Ինչ որ մենք ունենք, այդ դեռ շատ չնչին է համեմատությամբ այն բոլորի, որը պետք է ունենալ:

Մեր առաջ և մեր «Ավանգարդ»-ի առաջ խնդիր է դրված բան.-գյուղ. յերիտասարդության լայն մասսաներում էլ ավելի մեծ չափով ծավալել Լենինի ուսմունքի պրոպագանդան: «Ավանգարդ»-ի միջոցով մենք պետք է Լենինիզմը դարձնենք առող սերնդի լայն մասսաների սեփականությունը: Այս խնդիրը մենք կիրականացնենք միայն այն դեպքում, յերբ յուրաքանչյուր կոմյերիտականը կը գիտակցի թերթի հսկայական նշանակությունը, յեթե նա ոչ թե սերնդի դաստիարակման բնազդ պետք է վորպես դաստիարակող ու վորպես գործում:

Այս տեսակետից ամեն մի կոմյերիտականի պարտքն է վոչ միայն բաժանորդագրվել «Ավանգարդ»-ին, կարդալ և գրել նրա եջերում, այլ նաև տարածել բանվորա-գյուղացիական յերիտասարդության լայն մասսաներում: Մենք պետք է աշխատենք այնպես անել, որ մնացած վոչ մի կոմյերիտական, վոչ մի գյուղ, վոչ մի դպրոց, խրճիթ-ընթերցարան չմնա առանց «Ավանգարդ»-ի: Յուրաքանչյուր առաջ աշխատավոր յերիտասարդ՝ մի «Ավանգարդ». այս լոզունգն է, որ պետք հույժ ամենաուրեք, պետք կյանքում կիրառվի:

Մեր «Ավանգարդ»-ն էլ իր հերթին ավելի դարձ պետք տա յերիտ թղթակիցների շարժման, սովորեցնի և ղեկավարի նրանց:

Իսկ դու, յե՛րիտասարդ բանվոր ու գյուղացի, յեթե ցանկանում ես բարելավել քո կյանքը, բարձրացնել քո կուլտուրական մակարդակը, հարստացնել քո գիտելիքները, բաժանորդագրվիր «Ավանգարդ»-ին և գրիր նրան: Ուսումնասիրիր Լենինիզմը:

Ողջույն «Ավանգարդ»-ի 100-րդ համարին:

Ավելի դեպի մասսաները, ավելի դեպի գյուղը:

ՀԼԿԵՄ ԿԵՆՏԿՈՄ

ՎՈՂՋՈՒՅՆ ԿՈՄՅԵՐԻՏՄԻՈՒԹՅԱՆ ՕՐԳԱՆ «ԱՎԱՆԳԱՐԴ»-Ի 100-ՐԴ ՀԱՄԱՐԻՆ

Մեր յերկրի դժվարին պայմաններում, յերկու տարվա համառ և հեղափոխական պայքարով «Ավանգարդ»-ը կարողացել է Հայաստանի յերիտասարդությանը կազմակերպել կոմսոմոլի շուրջը և դրանց կապել միջազգային բանվորական շարժման հետ:

13 հազար կազմակերպված կոմյերիտական կարգապահ բանակն առաջնորդ ունենալով Կոմկուսակցությունը, Լենինիզմի դրոշակի տակ պետք գրավի ավելի մեծ մասսաներ և նրանց դաստիարակի Լենինյան գաղափարներով. այս պետք է լինի «Ավանգարդ»-ի հետագա աշխատանքների առանցքը:

Կեցցե կոմյերիտմիության առաջնորդ «Ավանգարդ»-ը:

ՀԿԿ քարտուղար՝ Ա. ՇԱՀՍՈՒՎԱՐՅԱՆ

—

«Ավանգարդ»-ի 100-րդ համարի լույս ընծայումը լավագույն ապացույցն է մեր յերկրի յերիտասարդական մամուլի կատարած աննախընթաց նվաճումների: Ներկայումս, յերբ Խորհրդային Հայաստանում հատուկ աշխատանքներ են կատարվում մամուլի աշխատակիցներին կազմակերպելու և նրանց մեր յերկրի հասարակական-քաղաքական կյանքին ակտիվ մասնակից դարձնելու՝ խոշոր նշանակություն են ստանում մամուլի յերիտասարդ աշխատակից-թղթակիցները:

«Ավանգարդ»-ը մի կողմից հզոր կամուրջ պետք դառնա հարյուրավոր յերիտասարդ թղթակիցներին Մամուլի բյուրոյի հետ կապելու և մյուս կողմից ավելի ամուր կանգնի այն ճանապարհի վրա, որը բանվորագյուղացիական յերիտասարդությանն ու նրա առաջնորդ կոմյերիտմիությանը դեպի կոմունիզմ է տանում:

Յերիտասարդ ընկերներ, թերթի 100-րդ համարին ավելի սեղմեք ձեր շարքերը:

Կեցցե «Ավանգարդ»-ը:

Կեցցե Լենինիզմի դրոշակի տակ պայքարող ու հաղթանակող մեր մամուլը:

Հայաստանի Մամուլի աշխատակիցների Կենտրոնական բյուրո

(ՀԵՌԱԳՐՈՎ)

Ջերմ ողջույն Հայաստանի յերիտասարդության, նրա տպագիր խոսքի՝ «Ավանգարդ»-ի 100-րդ համարի օրը:

Յերկրի տնտեսական շինարարության, կուլտուրացման պայքարի գործին յերիտասարդության մասնակից անելու և նրա Լենինյան դաստիարակության խնդրում, մեծ պարտականություն է ընկնում «Ավանգարդ»-ի վրա: Նա պետք դառնա աշխատավոր յերիտասարդության ուղեցույց աստղը, նրա կազմակերպիչը:

Այդ խնդիրների իրականացման համար պայքարի ճանապարհին հղում ենք մեր կոմունիստական ողջույնը:

ՌԼԿԵՄ Անդրյերկոմի քարտուղար՝ ԱՄԱՏՈՒՆԻ

—

«Ավանգարդ»-ը 100 համարով հազարներ է դաստիարակել. իր վրա նա պարտականություն պետք վերցնի, հետագա համարներով Լենինիզմի վոգով դաստիարակել տասնյակ հազարներ:

Ողջույն կոմունիստական յերիտասարդության «Ավանգարդ»-ին:

ՀԿԿԿ Մամուլի յև. բաժնի վարիչ՝ Կ. ՀԱՄԴԻԼՅԱՆ

—

«Հայաստանի Աշխատավորուհու» խմբագրությունը ողջունում է «Ավանգարդ»-ի 100-րդ համարը:

«Հայաստանի Աշխատավորուհին» շահագրգռված է, որ Հայաստանի յերիտասարդության լավագույն մասն այս օրգանը բյուր համարներով հեղեղվի մեր յերկրի ամենահեռանճնաց գյուղական անկյունները և դուրս քաշի ընտանեկան փակ կյանքից մեր գեղջուկ աղջիկներին էլ և նրանց առաջնորդի դեպի նոր կենցաղ, դեպի հասարակական կյանք:

«Հայաստանի Աշխատավորուհու» խմբագրություն

—

(Ողջույնների շարունակությունը կարդալ 12-րդ յերեսում)

© National Library of Armenia OCR by Portmind

ԱՇՈՏ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

ՀԱԶԱՐԻ ՃԱՆԱՊԱՐՀԻՆ

«Ավանգարդ»-ի կոչումն է՝ լինել Հայաստանի Լենկոմյերիտմիության ԱՌԱՋԱՊԱՀԸ։

Այդպիսին լինել կարող է «Ավանգարդ»-ը,

1. յեթե կապված լինի Հայաստանի լենինյան յերիտասարդության ՀԵՏԵՎԱԿ ՄԱՍՍԱՆԵՐԻ հետ և ուղեցույց դառնա սրա հերթական գործողություններին։

2. յեթե զոդված լինի յերիտասարդության արտադրութենական մեծ ՊԱՀԵՍՏԻ հետ՝ հարթելով սրա առաջ անցնելիք ճանապարհի հունը։

3. յեթե ղեկավար ունենա իրեն լենինյան ՀԻՆ ԿԱԴՐԵՐԻ զորամասը, կուսակցության ծանր արտիլերիան, վոր վճռական ընթացք է տալիս պրոլետարիատի վարած դասակարգային պատերազմի բոլոր գործողություններին ու միաժամանակ հենակետ հանդիսանում նրանց հաղթական յելքի համար։

Հեղափոխության առանձին զորամասերի, պայքարող սերունդների առանձին հատվածների ԿԱՊԻ ու ՂԵԿԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ խնդիրն է այսպիսով, վոր վերջին հաշվով պիտի վորոշի «Ավանգարդ»-ի դիրքն ու դերը։ Առանց դրան հակառակորդի թևանցիկ շարժումը կդներ առաջավոր «Ավանգարդ»-ը պարտված արիյերգարդի վիճակում։ Առանց դրան «Ավանգարդ»-ը կդադարի լինել առաջամարտ այն ջոկատը, վոր ճանապարհ է հարթում հեղափոխական յերիտասարդության մասսայական շարժումների համար։

Հայաստանի Լենկոմյերիտմիությունը խոշոր դեր ունի կատարած յերիտասարդ մասսաների հավաքման, նրանց կազմակերպության և դաստիարակության ասպարեզում։ Բայց զգում ենք այն մեծ դժվարությունները, վոր ցցված են տակավին հեղափոխության առաջ, այն խոչընդոտները, վորոնց վերացման համար հարկավոր է դեռ տեվական, համառ պայքար։ Այդ դժվարություններն ու այդ խոչընդոտներն ամենից շատ և ամենից ուժգնորեն հարվածում են հաճախ յերիտասարդ սերնդին, վտանգում նրա նորմալ աճման, կազմակերպման ու դաստիարակման ֆիզիկական և նյութական կարելիությունը և հոգեկան բազմապիսի թեքումներ ու բեկումներ առաջացնում իր հավաքական գիտակցության մեջ։

«Ավանգարդ»-ը կոչված է շոշափելու և անդրադարձնելու իր էջերում մասսայական այս պրոցեսները, վոր գործում են հաճախ սաղմային վիճակում, բայց կան, զարգանում և ծավալվում են լռելյայն, քողարկված, կյանքի աննշմարելի ծանծաղուտներում կամ մտքի անթափանցելի ծալքերում։ «Ավանգարդ»-ը պետք է լինի յերիտասարդ սերնդի ծոցում կատարվող մասսայական այս պրոցեսների հայելին։ Յեվ միաժամանակ՝ այն պիտի լինի այդ սերնդի վարած հեղափոխական պայքարի ուղեցույցն ու խորհրդատուն։

Խոշոր դեր ունի կատարած «Ավանգարդ»-ի հարյուրը։ Սակայն ավելի խոշոր խնդիրներ են ծառանում նրա հազարի ճանապարհին։ Այդ խնդիրները կարող կը լինի լուծել «Ավանգարդ»-ը, յեթե կազմակերպի և դաստիարակի յերիտասարդ թղթակիցներին, զարգացնի իր հասարակական-քաղաքական շոշափուկների զգայնությունը, Լենկոմյերիտմիության և Կոմկուսակցության ղեկավարությամբ ամրացնի հեղափոխական սերունդները շաղկապող կամուրջները և ույժ տա կազմակերպչական-դաստիարակչական այն ընդհանուր աշխատանքին, վոր այդ կամուրջների վրայով պիտի առաջնորդի Լենինի դրոշի ներքո պայքարող մասսաները դեպի մեծ գործի կատարյալ հաղթությունը։

Ս. ԼՈՒԿԱՇԻՆ

«ՅԵՐԵՍՈՎ ԴԵՊԻ ԳՅՈՒՂ» ՅԵՎ ԳՅՈՒՂԻ ՀԱՄԱՐ

Վերջին տարվա ընթացքում կոմյերիտական կազմակերպությունների շարքերի չտեսնված աճումը և այդ աճման հարաճուն տենդը, նամանավանդ Խորհրդային Հայաստանում, մի այնպիսի խոշոր փաստ է, վորը չեր կարող չերևել և չդնել մեր առաջ նոր խնդիրներ և նրանց բավարար լուծման համար չմտահոգել մեր կուսակցությանը և կոմյերիտմիությանը։

Իբրև խոշոր քաղաքական-հասարակական մի փաստ,

Իբրև ազդարար մեր լայն աշխատավորական մասսաներում կատարվող սոցիալ-քաղաքական յերևույթների,—կոմյերիտմիության այդ մասսայականացումը մի փայլուն ապացույց է հանդիսանում այն լայնատարած համակրանքին ու կապին, վորն այսոր կա դեպի Կոմունիստական կուսակցությունն ու Խորհրդային իշխանությունը բանվորա-գյուղացիական զանգվածների կողմից։

Դժվար է թերագնահատել հիշածս յերևույթի սոցիալ-քաղաքական արժեքը։ Յեթե թերթելու լինենք մեր կատաղած թշնամիների պարբերական, նույնիսկ գեղարվեստական գրականությունը, մենք կը տեսնենք այնտեղ խոր կսկիծ, անդարմանելի ցավ յերիտասարդ սերնդի «ապագա»-յի մասին, նրա կրթության ու մտավոր զարգացման, նրա սոցիալ-քաղաքական մտայնության լիակատար հեղաշրջման մասին—համեմատած հնին, բուրժուականին, անցյալին։

Մեր ակտիվ, մարտական թշնամիներից թեկուզ ամենատականավորը— այն է Սավինկովը, իր մեղայականում խոսելիս իր հակահեղափոխական մտայնության բեկման, այդ բեկման պատճառների մասին, ընկճված ստիպված էր խոստովանել. «Յես չէյի կարող նախատեսնել կամ յերեվակայել, վոր 1924 թ. կոմյերիտմիության շարքերը ամբողջ միլիոնի կը հասնեն»։

Հուսախաբված հակառակորդի այս խոստովանանքը գալիս է մի ավելորդ անգամ, այլ կողմից և այլ ձևով—փաստելու ծանրության այն չափը, վորն ունի մեր աճող սերունդը և նրա կոմունիստորեն կազմակերպված բանակը հեղափոխության այսօրվա և նամանավանդ ապագայի հաղթանակների ասպարեզում։

Այստեղից է բղխում Կոմունիստական կուսակցության ուշադրության լարվածորեն բևեռումը դեպի մեր կոմյերիտմիության հսկա բանակը։

Սակայն չարաչար կը սխալվենք ու խոշոր հիասթափության մեջ կընկնենք, յեթե բավականանանք յեղած փաստով և թողնենք իրերին ու յերևույթներին գնալ իրենց տարերային ընթացքով։

Չտեսնված ու չլսված այն ակտիվությունը, վոր հայտնաբերում են ամենուրեք կոմյերիտմիության լայն շարքերը, մանավանդ գյուղում, կրթության, ուսման այն հսկայական ծարավը, վոր հատկանիշ է դառել այսոր ամեն մի կոմյերիտականի համար, կենցաղային ու բարքային քանդումները հնի, վորոնումներն ու ստեղծումը նորի, վորը մասսայական է դառնում այսոր և զգալիորեն անդրադառնում մեր աճող սերնդի վրա,—սրանք այնպիսի պահանջներ են, վորոնց այս կամ այն ուղին տալը, այս կամ այն կերպ և այս կամ այն չափ բավարարումը՝ վորոշում է մեր կոմունիստորեն կազմակերպված յերիտասարդության ապագան, վորով և մեր հեղափոխության ուղիները։

Դժվարագույն պայմաններից է հանդիսանում մեր խորհրդային յերկրների, մասնավորապես Խորհրդային Հայաստանի տնտեսական հետամնացությունը, նամանավանդ մեր գյուղի կուլտուր-կրթական խոպանությունը։ Կոմյերիտմիության շարքերի մեծամասնությունը, մասնավորապես Խորհրդային Հայաստանում, գալիս է գյուղից։ Յեթե քաղաքում պրոլետարական ու կիսապրոլետարական յերիտասարդական մասսաների կազմակերպման, նրա ակտիվության ոգտագործման, նրա կազմակերպչական—դաստիարակչական ծարավի վորոշ հագեցման ու կենցաղային փնտրումների ուղիներ ցույց տալու գործը գտնում է կուլտուր-քաղաքական և մատերիալ ու մարդկային քիչ թե շատ բավարար միջոցներ, գյուղի յերիտասարդական մասսան խոշոր չափով զրկված է և առաջինից և յերկրորդից։

Այստեղից բղխում է վորպես մի հրամայական պահանջ ուշադրություն, խոր ուշադրություն դարձնել գյուղի ԿՅԵՄիության կազմակերպությունների վրա։ Յեթե քաղաքներում պրոլետարիատը ինքնին այսոր հեղաշրջում է հին կյանքը և կոմյերիտմիությանը մնում է ապագայում գալ և հիմնավորել ու խորացնել կատարվող գործը, գյուղում տնտեսության, կուլտուրայի ու կենցաղի խոր ու վճռողական հեղաշրջողը հանդիսանալու յե ավելի մեծ չափով մեր աճող սերունդը, մեր կոմյերիտմիությունը։

Այդ տեսակետից է ահա, վոր հարվածային կարգով չպետք է խնայել վոչ մի ջանք ու միջոց պատրաստելու մեր գյուղի աճող կոմյերիտ. մասսաները՝ գյուղի այսօրվա և նամանավանդ գալիք աշխատանքների համար։

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆՈՒՄ.— Ծրագրված ու գործնականորեն, մեր մարդկային ու մատերիալ միջոցների համաձայն, պետք է անցնել գյուղ-կոմյերիտ մասսաների պատրաստման։ Պատրաստել գյուղատնտեսության ապագա ղեկավարներ և գյուղատնտեսական ակտիվ և գիտակից տարրեր։

Գյուղում որ օրին աճող զանազան տիպի կոպերացիան ունի և դեռ էլ ավելի կունենա պահանջ ղեկավար ույժերի և գիտակից ու ակտիվ լայն մասսաների, վորոնց միջոցով է միայն, վոր մեր գյուղը լայն չափով կարող կլինի հեղաշրջվել և կուլտուրապես բարձրանալ։

Կոմյերիտական, պատրաստվիր գործնականապես, համառ աշխատանքով գյուղատնտեսության, գյուղկոպերացիային ղեկավարելու ու մասնակցելու համար։

ԿՈՒԼՏՈՒՐ-ԿՐԹԱԿԱՆՈՒՄ.—Հին «վարժապետից» և «վարժապետություններից» մեր կոմյերիտմիությունը խուսափում է, հասկանալի պատճառներով։ Պետք է ամեն կերպ արմատախիլ անել այն մտայնությունը, վոր այսօրվա ու վաղվա մեր ուսուցչությունը մազաչափ առընչություն ունի հին «վարժապետության» հետ։ Կոմյերիտմիությունն է, վոր պիտի պատրաստվի 100 տոկոսով գործնականապես լրացնելու մեր ուսուցչության հազարավոր շարքերը։ Կոմյերիտական, պատրաստվիր ուսուցչության, վորովհետև չկա ավելի գնահատելի գործ, քան խորհրդային գյուղի աճող սերնդի դաստիարակման գործը։

Յեվ այսոր մեր գյուղկոմյերիտակտիվը, խոշոր մասնակցություն է ցույց տալիս գյուղական աշխատանքներին, լինի դա գյուղխորհուրդներում, փոխադարձ ոգնության կոմիտեներում ու շարքերում, խրճիթ-ընթերցարանների շուրջը, կոպերացիայում և այլն։ Այդ մասնակցությունը հանդիսանում է դպրոց, փորձնական հմտություն ձեռք բերելու ասպարեզ։ Սակայն լայն մասսաները, զրկված այդ հնարավորությունից և կապված մանր տնտեսական միավորներում, տներում, իրենց ընտանեկան տնտեսությունների շահերի հետ—չունեն և չեն կարող ունենալ կոլլեկտիվ, կոպերատիվ տնտեսության նախնական-գործնական փորձառություն ու յերիտասարդ հասակին հատուկ ավելի հեշտ ըմբռնելի ընդհանուրի-կոլլեկտիվի հոգեբանություն, վորը բղխում է տնտեսական հիմունքից։ Պետք է վորոնել գյուղ-կոմյերիտական շրջանների համար տնտեսական կոլլեկտիվ կազմակերպչական ձևեր— իբրև փորձնական, դաստիարակչական ասպարեզները— իբրև փորձնական և հոգեբանական նախապատրաստական խոպաններ, ապագայի կոպերատիվ-կոլլեկտիվ գյուղական մասսայական աշխատանքները հիմնավորելու համար։ Դուցե այս անհնարին է, անիրագործելի. ամենևին վոչ։ Դժվար է, այո։ Թող մեր կոմյերիտ. կազմակերպությունները գործնականորեն սկսեն ծեծել այս հարցը և կասկած չկա, վոր կոլլեկտիվ ույժով վորոշ ուղիներ, նայած տեղին ու պայմաններին, կըգտնվեն։

Պետք է, վոր մեր գյուղկոմյերիտ բջիջները զգալի չափով մոտենան իրենց տնտեսական-կազմակերպչական պայմաններով մեր քաղաքի արտադրական-պրոլետարական բջիջների պայմաններին, վորպեսզի լայն չափով հնարավոր դառնա ու հեշտանա մեր գյուղի ապագա կոպերացումն ու կոլլեկտիվիզացիան։

Կոմյերիտմիությունը մեր բոլորիս հույսն է, մեր բոլոր ապագան։ Դա գիտեն նույնիսկ մեր թշնամիները։ Սակայն պետք է ավելի խոր, լայնատարած գիտակցություն ու ավելի համառ, մասսայական աշխատանք, վորպեսզի այդ հույսը, այդ ապագան լիովին ապահովված լինի։

Տոկուն, լուրջ և համառ աշխատանքով, դժվարությունները հաղթահարելու կոլլեկտիվ մտայնականությամբ պատվաստվող, կենսուրախ ու ստեղծագործող հեղափոխական պրոլետարական Լենկոմյերիտմիության բանակն է, վոր պետք է կերտվի, հեղափոխության վերջնական հաղթանակների համար։

ԳՈՒՄԵԴԻՆ

ՆՈՐ ՑԵՌԱՆԴՈՎ ԼԵՆԻՆՅԱՆ ՈՒՂԻՈՎ

Հայաստանի յերիտշարժման ամբողջ պատմության մեջ յեզակի յե այն հաղթանակը, վորն այսոր տոնում է ՀԼԿԵՍՄիությունը։

Մինչև այժմ դեռ վոչ մի յերիտասարդական կազմակերպություն, լինի դա դաշնակցական, ռամկավար կամ մի ուրիշը, չի ունեցել այդպիսի նվաճումներ և չի տվել աշխատավոր յերիտասարդությանն այն, ինչ վոր ՀԼԿԵՍՄիությունը։

Այսօրվա հաղթանակը, «Ավանգարդ»-ի 100-րդ համարը, յերիտասարդության զարգացման և կուլտուրական մակարդակի աստիճանացույցն է։

Մեր պայմաններում մի յերիտասարդական թերթի 100-րդ համարը իսկապես վոր խոշոր հաղթանակ է և կուլտուրական և կրկնապատիկ անգամ ավելի քաղաքական իմաստով։ Այդ հանգամանքը, ինչքան էլ ճգնեն, չեն կարող ժխտել արտասահման ապաստանած դաշնակցական ջոջերը, նավասարդյանն ու ընկ., վորոնք ՀԼԿԵՍՄիությունը «յենիչերիների կազմակերպություն» են անվանում։

ՀԼԿԵՍՄիությունը ի թիվս իր ուրիշ բազմաթիվ նվաճումների, այս նվաճումն էլ արձանագրելով առաջիկայում էլ ավելի մեծ համառությամբ կը հարի յերիտասարդության քաղաքական կոպերացման աշխատանքներին։

Ներկայումս «Ավանգարդ»-ը դարձել է ամբողջ բանվորա-գյուղացիական յերիտասարդության գուրգուրանքի առարկան։ Այդ են հաստատում խմբագրության ուղղված բազմաթիվ նամակները, վորոնք բոլորն էլ միշտ սիրելի, թանկագին Ավանգարդ խոսքերով են սկսվում։

Այլ կերպ էլ չէր կարող լինել, վորովհետև «Ավանգարդ»-ը իր յերկու տարվա գոյությամբ արդեն կարողացել է իր շոշափուկներով ընդգրկել մեր յերկրի բոլոր անկյունները և կապվել յերիտասարդության հոծ զանգվածներին։ Նա իր համառ աշխատանքով գյուղում թե քաղաքում յերիտթղթակիցների ամբողջ [illegible] է կազմակերպել, գյուղի դարավոր խավարն է ծակել իր լույսի սուր ճառագայթներով, գյուղյերիտասարդության մարված մտքերն է բոցավառել։ Յեվ յեթե այսոր գյուղական խրճիթների մերկ պատերը զարդարված են գրոտած թերթերով—պատի լրագիրներով, այդ բանում էլ «Ավանգարդ»-ը մեծ գործ է կատարել։

Այսպիսով, գյուղի յերիտասարդության հետագա կուլտուրական զարգացման բոլոր նախադրյալները կան արդեն։

Այդ յերիտասարդությունն այսոր սպասում է, [illegible] «Ավանգարդ»-ի առաջիկա խնդիրն է կազմակերպել ու ղեկավարել գյուղյերիտասարդության այդ ձգտումները. Նա թե սոցիալիստական շինարարության բնագավառում և թե ամենօրյա աշխատանքներում ուղեցույցն ու խորհրդատուն պիտի լինի գյուղկոմյերիտականների։

«Ավանգարդ»-ը մեր միության թե գյուղի և թե քաղաքի աշխատանքները արտացոլող հայելին պիտի լինի։ Նրա միջոցով մեր միության պրոլետարական կորիզը իր ղեկավարությունը պիտի տարածի գյուղի կազմակերպությունների վրա։ «Ավանգարդ»-ը այն ձայնատար խողովակը պիտի լինի, վորի միջով մեր միության քաղաքի պրոլետարական զանգվածները պիտի խոսեն գյուղ կազմակերպությունների հետ, պիտի ոգնեն նրան քաղդաստիարակչական և հասարակական գործնական աշխատանքներում։

Գյուղի տնտեսական վերելքը և դրան կապված նրա շերտավորումը, մեր միության առաջ գյուղում նոր խնդիրներ են դնում։ Գյուղի կյանքը օրեցօր բարդանում է։ Նոր ուժեր են հրապարակ իջնում, վորոնք ցանկանում են մեզ հետ գաղափարական պայքարի մեջ մտնել։ Այդ պայքարն անարյուն է, բայց բազմապատիկ անգամ ավելի դժվար, քան այն պայքարը, վորը մենք մղում էինք քաղաքացիական կռիվների ճակատներում։ «Գյուղական ֆրոնտ»-ը ստացել է նոր ու առանձնակի նշանակություն։ Գյուղում վերածնվող կուլակային գաղափարախոսության դեմ մղվելիք պայքարում մեր միությունը վերջինները չի։ Այդ ասպարեզում նրան մեծ դեր է վերապահված։ Յեվ ահա «Ավանգարդ»-ի վրա մեծ պատասխանատվություն է ընկնում կազմակերպել ու ղեկավարել այդ գաղափարային պայքարը։ Նա պետք է խոր ուշադրության առնի գյուղբջիջներին հուզող հարցերը և տա նրանց սպառող պատասխաններ։ «Ավանգարդ»-ն այն ժամանակ միայն կը կարողանա դառնալ յերիտասարդության տրամադրությունների և ակնկալությունների [illegible]տորը, յերբ նա կը գտնի այն լեզուն, վորով սիրում է խոսել և հասկանալ յերիտասարդությունը։

Ավելի մեծ չափով հարկավոր է մեր աշխատանքների բացերը յերևան հանվեն։ Պետք է պայքարել կազյոնի լավատեսության դեմ և արտացոլել այն, ինչ իսկապես պատկերացնում, զգում և ցանկանում է յերիտասարդությունը։

«Ավանգարդ»-ի առաջ մեծ և դժվարին խնդիրներ կան դրված. Նա պետք է լինի նաև կենտկոմը մասսաներին կապող ողակը։ Նրա միջոցով է, վոր նրանք ավելի լավ հասկանալով իրար, ավելի շուտ կը կարգավորվեն յերիտասարդության պահանջները։

Ներկա ժամանակաշրջանում, մանր բուրժուական տարրերի վերածնման պայմաններում ՀԼԿՅԵՄ պետք է պատրաստ լինի կուսակցության հետ միասին պայքարել գաղափարական այդ նոր ֆրոնտում։

Պրոլետարական դիկտատուրայի շրջանում զարգացած և հեղափոխական անցյալի հարուստ փորձից զուրկ ժամանակակից յերիտասարդությունը հեշտությամբ կարող է ընկնել մեզ անհարազատ գաղափարների ազդեցության տակ։ Այդ տեսակետից՝ մեր հիմնական խնդիրն է յուրացնել այն հեղափոխական հարուստ անցյալն ու նրա փորձերը, վորոնք արմատավորված են մեր կուսակցության և նրա բոլշևիկյան հին գվարդիայի մեջ, վորով միայն հնարավոր է պահպանել ամբողջապես կոմունիստական ռեզերվները։ Մեր կուսակցության անցյալի փորձով և այսօրվա գործնական աշխատանքներով սնվելով է միայն, վոր յերիտասարդությունը կարող է ստանալ բոլշևիկյան ճիշտ դաստիարակություն։ «Ավանգարդ»-ն այս ուղղությամբ էլ մեծ անելիքներ ունի։ Նա պետք մի հզոր զենք լինի յերիտասարդության շրջանում ամրապնդելու և խորացնելու բոլշևիկյան-կուսակցական տրամադրությունները և յերիտասարդությունը սնուցանելու բոլշևիկյան-լենինյան վոգով։

«Ավանգարդ»-ը պետք է Լենինիզմի գութանով հերկի գյուղյերիտասարդության մտքերը և նրանցից պատրաստի խորհրդային գյուղացիների նորանոր կադրեր՝ ընդունակ կուլտուրական և գյուղատնտեսական հեղաշրջման և նեցուկ՝ նոր կենցաղի՝ նոր կյանքի։

Ահա այն ուղին, վորով պիտի ընթանա «Ավանգարդ»-ը առաջիկայում։ Այդ ուղին Լենինյան է, դեպի նրա ավանդների իրականացումն է տանում։

© National Library of Armenia

ԻՆՉՊԵՍ ՀԱՍԱՆՔ 100-ՐԴ-ԻՆ

ԱՆՑԱԾՆ ՈՒ ԳԱԼԻՔԸ

«Ավանգարդ»-ի Նախկին խմբագիր

Մեր երախտանության մեջ առաջին անգամ է լույս տեսնում երիտասարդական թերթի 100-րդ համարը։ Այդ հանգամանքն ինքնըստինքյան պերճախոս փաստ է Խորհրդային Հայաստանի բանվորա-գյուղացիական կազմակերպված երիտասարդության ձեռք բերած հաղթանակներին։

Մեր յերկրի կոմունիստական յերիտասարդական մամուլը զարգացման հարուստ պատմություն ունի։ Նա առաջխաղացման մի քանի շրջաններ է անցել, վորոնցից յուրաքանչյուրը միությունական աշխատանքի տարբեր բովանդակությամբ է բնորոշվում։

Իմ կարծիքով, մեր յերիտասարդական մամուլը զարգացման յերեք կարեվորագույն շրջաններ է անցել.

1. Նախախորհրդային,

2. Հայաստանի խորհրդայնացումից մինչև 1924 թ. կեսերը և

3. 1924 թ. կեսերից հետո։

Նախախորհրդային շրջանում լույս տեսած «Սպարտակ»-ի մի-յերկու համարը տիրող կարգերին գլխակացերծ անելու և մասսաներին հեղափոխական կռվի լոզունգների շուրջը համախմբելու արժեքավոր աշխատանքն է կատարել։ Այստեղ քանակից շատ ավելի կարեվոր եր վորակը, վորը վճռական դեր եր կատարում ընդհատակյա աշխատանքի պայմաններում։

Յերկրորդ շրջանում յերիտասարդական մամուլը խոշոր չափերով մասսաներին կազմակերպելու, միության գործունեության կազմակերպչական ձեվ ու գաղափարական բովանդակությունը մշակելու և աշխատանքի կայուն ուղիներ վորոշելու հիմնական խնդիրներով է զբաղվում։

Այս շրջանը միության ընդհանուր գործունեության և հատկապես յերիտասարդական մամուլի համար բնորոշ է իրեն վերելքի ու վարեջքի հարաճուն ժամանակամիջոցը։ Ըստ նույնած գրան, մամուլը յերբեք չի դադարել շրջանի հիմնական խնդիրները լուծելուց։

Յերրորդ շրջանում արդեն շատ պատասխանատու խնդիրներ են դրվում մամուլի առաջ։

Մասսաներ նվաճել, քաղաքական—հասարակական առաջ ակտիվություն հանդես բերել, լենինյան դաստիրակության դժվարին գործը կազմակերպել և անկուսակցական յերիտասարդության վրա կոմունիստական ազդեցությունն ուժեղացնել. սրանք են ահա յերրորդ շրջանի հիմնական խնդիրները։

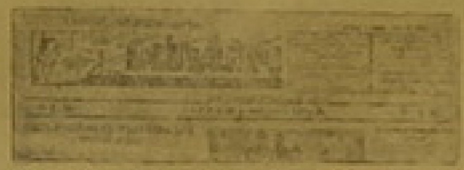

Այսպիսի պայմաններում առանձնահատուկ նշանակություն է ստանում յերիտասարդական մամուլը։ Նա աշխատանքի լայն ասպարեզ պիտի իջնի և միայն ու միայն իսկական մասսայական թերթ դառնալու պիտի ձգտի։

«Ավանգարդ»-ը բառիս լայն իմաստով մասսայական թերթ պիտի դառնա, այնպիսի թերթ, վոր հազարավոր ընթերցողներ ու հարյուրավոր գրողներ ունենա։

Այսօրվան «Ավանգարդ»-ը արդեն իսկ կայուն գրավումներ է կատարել մասսայականացման ճանապարհին։

Համոզվելու համար հերիք է համեմատել թերթի առաջին տարվա և հիմիկվա համարները։

100-րդ համարին «Ավանգարդ»-ը իր ընթերցողների ու գրողների հետ միասին թերթի բացերի վերացման ու մասսայականացման դժվարին ճանապարհի վրա ավելի ամուր ու հաստատ պիտի կանգնի։

ՑԵ. ՀՐԱՆՏ

«ԱՎԱՆԳԱՐԴ»-Ի ԱՌԱՋԻՆ ՀԱՄԱՐԸ

«Ավանգարդ»-ի նախկին խմբագիր։

1923 թվի ապրիլ ամիսն եր։ «Յերիտասարդ Կոմունիստ»-ն այլեվս չեր հրատարակվում։ «Խորհրդային Հայաստան»-ի վերջին յերեսը շաբաթը մեկ անգամ մեզ եր հատկացվում։

Բայց դա շատ քիչ եր, և չեր բավարարում միությունական ծով պահանջներին. և ահա կենտկոմի առաջ ծառանում է առանձին յերիտասարդական թերթ ունենալու հարցը։

Նախագահության վորոշումը կարճ և ուրախ եր։

— Թերթ պիտի ունենանք, առանձին թերթ, հանար մասնարություն չի։

—Բայց այ քեզ խաթա.յերեխան կա անունը չկա։

— Ամատունի, անունը, հարցնում եմ յես։

— Ե՜հ, դա էլ ձեր բանն է. մամուլի աշխատավորներն եք, հայրաթ մի անուն կգտնեք։

— Խորունի, ինչ ես ասում։

— Սպասիր, սպասիր—դառում է նա բստ իր սովորության, և վեր-վեր թռչկոտելով ներս ու դուրս անում։

Բոլորս էլ սկսում ենք մտածել։ Պետք է ասել, վոր անուն գտնելը հեշտ բան չեր։ Մի քանի րոպե անվան շուրջը «դիսկուսիա» յե բացվում, բայց իզուր։

Հաջորդ որը նորից խռնված ենք Ամատունու սեղանի շուրջը։

— Դե, տղերք, ասեք տեսնեմ գիշերս ձեզ և կարողացել խնդիրը լուծել, լսվում է Ամատունու ձայնը...

Մեկ էլ են տեսանք գլխիկոր ներս ընկավ Խորունին։

— Ի՞նչ կա, Խորունի։

— Գտա՜, գտա՜, աղաղակում է նա։

— Ի՞նչը.

— Ավանգարդ,—ասաց նա վսող գետին խփելով։

Տպավորությունը չափազանց ազդեցիկ եր։ Այնքան հաստատ եր նրա տոնը, վոր կարծես թե վճռված եր վերջնականապես և քննության յենթակա լինել չեր կարող։

—Լավ, «Ավանգարդ»,թող Խորունու խոսքը լինի,—համաձայնվեցինք բոլորս միաբերան։

Յերկու թե յերեք որից հետո, «Ավանգարդ»-ի գլուխը պատրաստ եր։ Վորոշել եյինք առաջին համարը լույս ընծայել մայիսի 5-ին։ Մամուլի տոնին ուզում եյինք հաղթանակով դիմավորել։ Բայց մեծ էջն անոան ենք թողել. փողի մասին պետք եր մտածվեր. Ցաղուբյանն ենպիսի «ջանքադեն» է (կրկնում եմ Խորունու սիրած դարձվածքը), վոր առանց փողի յե՞րբ կարպերi.

Ես, Խորունին, Խան-Ազատ ու Ամատունին մեկական գույգ կոշիկ մաշելուց հետո, կարողացանք փողի ճարն էլ անել։

Մայիսի 5-ն եր։ Առաջին համարը լույս է տեսել։ Բոլորիս յերեսին մի ուրախ ժպիտ եր փայլում։ Ամեն մեկը շտապում եր բացի առաջ տեսնել «Ավանգարդ»-ը։

Առաջին որը համարյա թղթակից չունեյինք։

Իսկ այժմ «Ավանգարդ»-ն իր 100-ին վոչ միայն ունի անհամար թղթակիցներ, այլ և ընթերցողներ։

Սակայն այդ հաղթանակով չպետք է շլանալ և անտես անել մեր թերի կողմերը։

Այստեղ ևս մենք պետք է աշխատենք, վոր «Ավանգարդ»-ը դառնա ամբողջ յերիտասարդության ընկերը և ուղեկիցը։

Սպասենք այդ որվան։

ՀԵՆՐԻ

ԱՌԱՋԻՆ ՔԱՅԼԵՐԸ

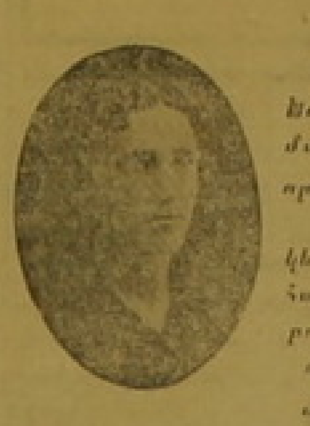

Հայաստանի Խորհրդայնացման առաջին որերին եր։ Կոմսոմոլի կենտկոմի շուրջը հավաքված մի բուռն աշխատավորներ անհանգիստ շարժվում եյին և շարժում նոր արթնացող յերիտասարդական մասսաներին։

Հիշում եմ նաև Ռուսաստանից նոր յեկած Ն. Խերանյանին, վորը Արմենակ Բուդաղյանի սենյակի մի անկյունում նստած ամբողջ ժամանակ գրում ու գրում եր։

Նա պատրաստում եր «Կարմիր յերիտասարդություն» եջիկի «բոլոր» նյութերը։

Նրան կը հանդիպեյիր «Կոմունիստ»-ի խմբագրատան իր «բոլոր» նյութերով հանդերձ։

Ջուբարի հետ մի փոքր խոսելուց հետո, նյութերը ուղարկվում եր տպարան։

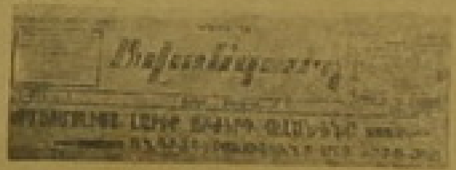

Մի մեծ առաջնորդող, հեղափոխական շարժվող և գալարվող ոճով շրջանով գրված, մի քանի արտատպված տեղեկություններ, կոչեր և ուրիշ վոչինչ։

Հիշում եմ մի անգամ Խերանյանին, նոր լույս տեսած թերթը (լավ չեմ հիշում «Գյուղացու ձայն»-ն եր թե «Կոմունիստ»-ը) ձեռին, մեր եջիկը տեսանելի պահելով մոտավ և մեծ վոգևորությամբ սկսեց կարդալ իր գրած առաջնորդողը, վորը գրավել եր համարյա ամբողջ եջիկը։

Բուդաղյանը, վորը միշտ զբաղված եր,բացականչեց «Ծո,բավական է գլխս ճաթեց, ամբողջ թերթը քո առաջնորդությունը բռնել ես գարծրել, հարկավոր է թերթին մասնակից անել մասսաներին»։

«Հարկավոր է թերթին մասնակից անել մասսաներին» . . . այս խոսքերը այն ժամանակ այնպես եյինք արտասանում, ինչպես հիմա, ասենք «հարկավոր է իսկական սոցիալիստական հասարակություն կառուցել»։

Ինչ մասսայական, ինչ բան։ Խումբագիրը մի որ Կարապետ Սարուխյանին պարտադիր կերպով առիպեց քաղաքում կազմակերպած բջիջների կյանքից մի բան գրել և տպագրվեց «Մեզ մոտ» բաժնի տակ. մյուս որն ասում եյինք՝ ահա տեսեք, թերթը արտահայտում է մեր միության կյանքը, թերթը մասսա յե նվաճում։

Յերևանում այդ ժամանակ մի քանի տասնյակ կոմսոմոլիստներ կային, այն էլ մեծ մասամբ վոքրերից։ Ո՞ւր եյին ներկայիս թղթակիցները, բանվոր Ա-բան, Մուշեղ, Շեկոր, Ծերուն կամ բանասեղծներ Ալազան, Գուրգեն, Վենովի Հյուսյան կամ մյուսը, մյուսը։ Նրանք դեռ նոր պիտի ծնվեյին, դեռ նոր պիտի գային։

Գառանից, վոր, մենք 1921 թվի մայիսին, լույս ընծայեցինք առանձին մի թերթ մայիսի 1-ին նվիրված «Ցերիտասարդ Կոմունիստ» անունով։

Մեծ ուրախություն եր պիրում կենտկոմում, մենք հրատարակել էինք առանձին թերթ, վորին մասնակցություն եյին բերել՝ Խերանյան (ամբողջ առաջի յերեսը), Հենրի, Խորունի և Արխյան 2-րդ յերեսը։

Այս թերթը այն ժամանակվա ուրիշ «կատարելագործված» թերթն եր, վորը մեզ թևավորել եր։

Մենք շարժվում եյինք առաջ։ Մեզ շարժում եր առաջ միության ընդհանուր հաջողությունները։ Մեր շարքերը բազմանում եյին, շարժումը ծավալվում եր հրդեհի նման ամբողջ տերիտորիայի վրա։

Ըստ այնմ «Ցերիտասարդ Կոմունիստ»-ին մասնակցողների թիվը «ավելանում եր»։

Յերևան քաղաքի սահմաններում, Յերևանից դուրս դեռ մեզ արձագանքող չկար։

Մեր թերթերը պատվում եր այն ժամանակվա տպարաններում, Լույս, «Աշխատանք» ապա «Հայրենիք» հայլն։ Վերջին տպարանը մեզ պետք է տար ներկայիս բանվոր թղթակիցներին և բանաստեղծներին։

Այդ տպարանում, մեր թերթն եյին շարում ներկայիս Ալազանը, Ա-բանը, Դանիելն և մի շարք ընկերներ։

Նրանց մարերի հերկման, ակոսման և մշակման գործում թե ինչ դեր են խաղացել «Ցերիտասարդ Կոմունիստ»-ը և նրա անմիջական աշխատողները, այդ յերեվի մի որ պրես Ալազանի գրիչը կը նկարագրի։

Տպագրում եյինք յուրաքանչյուր անգամ 1500 որինակ, վորի ընթացքում փչացնում եյինք 500 լիստ ճուղթ և ցրում 200—300 որինակ։ Թերթը մեծ-մեծ կապոցներով ուղարկ-

վում եր ամենաչատը Դավկենտրոն և գրանից այն կողմ քայլ անգամ չեր անում։

Բաժանորդագրություն գոյություն չուներ, ամեն ինչ Նեպ-ից դուրս կատարվող գործողություններ եյին։

Աստիճանաբար մտնենում եյինք Նեպ-ին։

«Ցերիտասարդ Կոմունիստ»-ը կրկին վերածվեց եջիկի։ Նյութերը հավաքած, շաբաթ որը գնում եյի Ջուբարի մոտ և պահանջում կիրակի որվա «Խորհրդային Հայաստանի» վերջին յերեսը։ Այդպես տևեց մինչև 1923 թվի մայիս 5-ը։

Վորոշվել եր առանձին թերթ ունենալ։ Ինչ անուն տալիս եյի, ասում եյին ամպագոռգոռ է, բանաստեղծություն եւ։ Վերջապես Ավանգարդը հավանություն գտավ։

Առաջին համարը մեքենայի տակ եր։ Սրբագրություն եյի անում։ Ամատունին մի քանի ընկերներով ներս մտավ։ Ձորս յերեսից թերթը պարզելուց հետո, գոհունակության ժպիտը յերեսին բացականչեց. «ես հա կարգին թերթ դառավ մեր «Ավանգարդը»։

«Ավանգարդը» այսոր տարածվում է գեղջյից մինչև Արարատ, Թալչաբուլից մինչև Բասարգեչարի հետամնաց գյուղերը։ Այսոր արդեն մենք համարձակ կարող ենք խոսել մասսայական թերթի մասին, վորի հասակը մեր միության հասակն եւ «Ավանգարդ»-ի 100-րդ համարը մեր կազմակերպության հայրենավոր հաղթանակների պսակն եւ։

Տ. ԽՈՐՈՒՆԻ

Ցերիաթղթակիցների խմբակից

> «Ավանգարդ»-ն աշխատավոր յերիտասարդության ուսուցիչն ու դաստիրակն է,—ճանաչա՞րք նրան։

ԻՆՔԸ ՓՈՔՐ, ԳՈՐԾԸ ՄԵԾ

Մամուլին կից ԼԿՅԵՄ բջիջն էլ այսոր մեծ խանդավառությամբ կը մասնակցի իր մամուլի տոնին։

«Ավանգարդ»-ը մեզ շատ և շատ բան է սովորեցրել, մենք պարտական ենք նրան։

Միշտ մեծ հետաքրքրությամբ և ծայրից ծայր ուշադիր կարդում ենք նրա եջերը և յերբ վերջացնում ենք, ասում.—Ախպեր, ինչի շուտ պրծավ։

Մեր թերթը, ճիշտ է, ծավալով փոքր է, բայց բովանդակալից։ Նոր հաջողություններ նրան։

Ցերթղթ. Վ. ԿՈՏԻԿ

ԵՍ ԲԱՑԵՐՆ ԵՎ ԾԵԴԿԻՐ

Մեր կողմից նկատված են մի քանի թերություններ մեր սիրելի «Ավանգարդ»-ը թող չակի իր 200-ի ճանապարհին։

1) Անհրաժեշտ է ավելի լայն կերպով լուսաբանել նոր կենցաղի եյությունը և հնի դեմ պայքարելու միջոցները։

2) Վերջերս մեզ անհայտ պատճառներով թերթից հանված պրոլետարական ֆիզկուլտուրայի բաժինը նորից բաց անել, աշխատավոր յերիտասարդության լայն մասսաների սեփականություն դարձնելու համար նրա գաղափարները։

3) Տեղ տալ նույնպես վորոշ գիտական հոդվածների և յերիտասարդության ինքնազարգացման գործի կազմակերպողը հանդիսանալ։

Մենք մեր կողմից 100-րդ համարի տոնին, խոսք ենք տալիս «Ավանգարդ»-ի տարածման և մասսայականացման ասպարեզում չխնայել և վոչ մի ջանք։

Ցերթղթ. ՀՈՎԲԱՆ

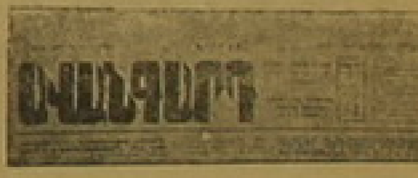

ԹՈՂ ԽՈՍՔՆ ԼԻՆԻ

«Ավանգարդ»-ը միշտ էլ, ինչպես յերիտ.բանվորության ու աշխատավորության, նույնպես և յերիտասարդության մի այլ հատվածի՝ աշակերտության, շատ մոտ է յեղել, պատրաստ է յեղել միշտ իր եջերը լայն բաց անել և արձագանքել նրա ձայնին։

Սակայն ինչպիսի վերաբերմունք է յեղել աշակերտության կողմից։ Պետք է ասել, վոր այդ վերաբերմունքը չի կարելի խրախուսելի համարվել։

Ըստ յերևույթին աշակերտությունը չի հասկացել թերթի եյությունն ու կարևորությունը. ապա թե վոչ, ինչով կարելի յե բացատրել այն, վոր թեև «Ավանգարդ»-ը սիրով բաց է անում իր եջերը աշակերտության առաջ՝ հանձինս «աշակերտական» բաժնի, սակայն յուրաքանչյուր համարում 2 կամ 3 հոդվածից ավելի չի կարելի տեսնել։

Բացի այդ՝ Յերևանում կա մի քանի հազար աշակերտություն. դրանց վոր տոկոսն է ստանում կամ կարդում «Ավանգարդ»-ը. այս հարցի պատասխանը մխիթարական վոչինչ չունի։

Դա անհանդուրժելի յե։ «Ավանգարդ»-ի 100-րդ №-ը թող մի խթան լինի բոլոր անտարբերներին սթափեցնելու, վորոնց թվում նաև մեր գիտակից աշակերտությանը։

Թղթ. ՄԱՐՏԻԿ

© National Library of Armenia

ՄԵՐ ՔԱՆԵԼԻՔՆԵՐԸ

ՅԵՐԵՍՈՎ ԴԵՊԻ «ԱՎԱՆԳԱՐԴ»

100-րդ համարին մեր անցյալ նվաճումների հաշվեհարդարը կատարելիս, չենք կարող խոր ուշադրության չառնել մեր առաջիկա խնդիրներից ամենակարևորագույնը, դա թերթի տարածումն է։

«ԱՎԱՆԳԱՐԴ»-Ը ՀԱՄԵՄԱՏԱԲԱՐ ՔԻՉ Է ՏԱՐԱԾՎԵԼ

ԼԿԵՄիությունը (չհաշված բանակը) ունի 13,000 անդամ։ Այդքան էլ պիոներներ կան. ունենք մեծ թվով աշակերտություն, երիտասարդ ուսուցչությունը մի խոսքով հսկայական ընթերցող մասսա, բայց թերթը հարկ եղած չափով չի տարածվում։ Դա անբնական է. ներկա կուլտուրական ընդհանուր վերելքի շրջանում, ամենուրեք բարձրանում է թերթերի տիրաժը, աճում է մասսաների ընթերցման պահանջը։ Վերջին ժամանակը մեզ մոտ էլ ուժեղ է. ամենախուլ անկյուններից «Ավանգարդ»-ի տարածման գործը կազմակերպելու, թերթ ստանալու մասին արված դիմումներն այդ են ապացուցում։ Բայց ցավը նրանումն է, վոր

ԹԵՐԹԸ ՏԵՂԸ ՉԻ ՀԱՍՆՈՒՄ։

Թերթ է գնում, ձիվ է ստանում, ճամփին մոտ է կորչում, չգիտենք։ Մի բան գիտենք, վոր հաճախ բաժանորդը չի ստանում։ «Յերեսով դառնալ դեպի գյուղ» նշանակում է նաև թերթը գյուղ հասցնել։ Դա շատ հաճախ չի իրականացվում։ Պետք է կարուկ միջոցներ ձեռք առնել. պետք է հետապնդել մեկ կամ յերկու գեպք, հանցավորներին չոքեցնել խորհրդային ոբենքի առաջ և հասկացնել բոլոր նրանց, վոր անհրաժեշտ է հարգել հեղափոխական ժամուլը։ Սա հարցի մի կողմն է։ Մյուս կողմից պետք է ամեն կերպ ձգտել, վոր ավարտվի Փոստ-հեռագրային 30 նոր կայանները բացումը, վոր հնարավորություն կտա փոստին անմիջապես կապվել բազմաթիվ գյուղերի հետ։ Տարածման գործը կանոնավորելու համար կարիք է զգացվում նաև

ԿԱՆՈՆԱՎՈՐ ԹՂԹԱԿՑՈՒԹՅԱՆ.

Նրանից շատ բան է կախված, նա է, վոր պիտի գրավի նորանոր բաժանորդներ։

Բայց մեզ մոտ, մանավանդ գավառներում, եքսպեդիցիայի ապարատը մի դանդաշարժ ու կիսադանդաս մարմին է։ Անհրաժեշտ է նրանց մեջ կենսունակություն մտցնել, աշխուժացնել։ Դրան զուգընթաց պակաս գործ չեն կատարի «Ավանգարդ»-ի հատուկ գործակալները. դրանց և ընդհանրապես տարածման ընտանիքին մասնակցություն ցույց տվող անհատներին ու կազմակերպություններին պետք է պարգևատվության սիստեմը գործադրվի խրախուսելու համար։

Իսկ մինչև մոռացել ենք Վրաստանը, Ադրբեջանը, Ղարաբաղը և առհասարակ Խորհրդային Միության հայաբնակ վայրերը։ Հաճախ մենք պահանջ ենք ստանում այնպիսի տեղերից, վորոնք վոչ մի քարտեզում չեն նշանակված. կասկածից դուրս է, վոր, յեթե գործը կազմակերպվի Հայաստանից դուրս, «Ավանգարդ»-ը այնքան կը տարածվի, վորքան Հայաստանի ներսը, նամանավանդ, վոր այնտեղի յերիտասարդության կուլտուրական մակարդակը ավելի բարձր է։ Թերթի տարածման մասին խոսելիս, պետք է չմոռանք, վոր ժամանակ է ունենալ հատուկ

«ԱՎԱՆԳԱՐԴԻ» ԳՐԱԴԱՐԱՆ։

Բոլոր մասսայական հրատարակությունները գործադրում են այդ և հաջողություն են ունենում։ Անհող սերունդը ծով կարիք է զգում վիպական գրականության. նրա պահանջը հատորները չեն այլևս. յերկար կարդալու ժամանակ վոչ վոք չունի։ Յերիտասարդության հարկավոր են փոքրիկ, մանավանդ եժանագին պատմվածքներ, վոր պիտի մատակարարի «Ավանգարդ»-ի գրադարանը։ Դրանց միջոցներով է, վոր մեր թերթը մուտք կգործի բոլոր դպրոցները, գյուղերն ու ընտանիքները։

Վերջերս նորից կրկնվում է վաղուց մաշված հարցը, վոր

ԹԵՐԹԻ ԼԵԶՈՒՆ ԲԱՐԴ Է

գրա համար էլ չի տարածվում, և կարիք կա նորից ու նորից պարզաբանելու նրա լեզուն։ Դա միանգամայն անտեղի գիտողություն է։ Յերբեք չի կարելի այնպիսի թերթ հրատարակել, վոր կարդացվի ու յուրացվի անգրագետների կողմից։ Առանց այն էլ «Ավանգարդ»-ը խոշոր զոհողություններ է արել այդ ասպարեզում. մի համարի բառապաշարը 200 խոսքից այն կողմը չի անցնում։

Մենք չպետք է լեզուն այդ աստիճան աղքատացնենք։ Չենք կարող թերթի լեզուն գլորել մինչև անգրագետ գյուղացին։ Արդեն վորոշ ընդառաջում կատարվել է, այժմ անհրաժեշտ է գյուղացուն բարձրացնել մինչ «Ավանգարդ»-ը, վոր համապատասխանությունը պահպանվի։ Այլ խնդիր է, յեթե խոսք լինի գյուղացի ընթերցողի բառապաշարը հարստացնելու համար թերթում հանրամատչելի բառարանի և այլ միջոցների դիմելու մասին։

Բայց կա և մի կարևոր խնդիր, վոր չափազանց վատ է անդրադառնում «Ավանգարդ»-ի տարածման վրա։ Մեր կազմակերպությունները, բջիջներից սկսած մինչև գավկոմ, չեն ցուցադրում համապատասխան յեռանդ ու ուշադրություն, շատ անգամ նրանք «թիկունքով են դառնում դեպի «Ավանգարդ»։ Այստեղ անհրաժեշտ պիտի լինի բռնել նմանների թևերից, շուռ տալ և կանգնեցնել

«ՅԵՐԵՍՈՎ ԴԵՊԻ ԱՎԱՆԳԱՐԴ»։

ԱՐՄԵՆ

Յերիտթղթակիցների բանակից

ՄԱՐՏԻ 8-Ը ՅԵՎ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆ ԱՂՋԻԿՆԵՐԻ ՄԵՋ

Ամենալավագույն աշխատանքն աղջիկների մեջ կարող է տանել կոմյերիտմիությունը. նա մեր գյուղի առաջավոր զունդն է, նա գրավելով դեպի իր շարքերը յերիտասարդ աղջիկներին, դաստիարակում է կոմունիստորեն և մեր կանանց մեջ տարվելիք աշխատանքների համար մի կուռ հենարան ստեղծում։ Սակայն, կոմյերիտական աղջիկների թիվը չընչին տոկոս է կազմում։ Այսօր, վորպես կարևոր խնդիր, կոմյերիտմիության առաջ ծառացել է — գյուղական քունջերում մնացած աղջիկներին լույս աշխարհ հանել, քաշել դեպի իր շարքերը։ Մեր կին-բաժինները, գյուղում պետք է աջակցեն ԼԿՅԵՄիության այդ աշխատանքներին! Մեծ չափով գյուղերում կանայք դեռ մեխված են հին տրադիցիաներին. աղջիկը, յերբ հենց 12—14 տարեկան դարձավ, մայրն աշխատում է գլխից ռադ անել նրան, մարդի տալ։

Քանի՜ քանի այնպիսի դեպքեր, վոր նույնիսկ 9—10 տարեկան աղջիկներին ամուսնացրել են, զրկելով նրանց հասարակական կյանքից և հիվանդության ու տառապանքի գիրկը նետելով։

ԼԿՅԵՄիության մեր կին-բաժիններին գործն է այդ տգետ մայրերին հասկացնել, թե վորքան վնասակար է անչափահաս աղջիկներին մարդի տալը, թե ինչպես իրենց ձեռքով կործանում են զավակներին։

Ցավոտ հարց է նաև չքավոր աղջիկների «վարձկբրումը», վոր շահագործման խայտառակ ձևերից մեկն է մեր գյուղում։ Որ ու գիշեր աշխատեցնելով, անգամ արգելում են նրանց մասնակցել կանանց կազմակերպության կամ կոմյերիտմիության աշխատանքներին, սպառնալով փողից նետել ու մի կտոր հացից կտրել։

Պակաս կարևոր չեն նույնպես աղջիկների քաղաքական դաստիարակության և նրանց չինարարական-տնտեսական կյանքին մասնակից դարձնելու խնդիրները։

Ահա մարտի 8-ին մեր գյուղական կազմակերպություններում պետք է քննվեն, պարզաբանվեն վերոհիշյալ խնդիրները, վորն անշուշտ մի ազդակ կը լինի ավելի լուրջ վերաբերմունք ունենալ դեպի գեղջկուհին և ընդհանրապես դեպի աղջիկները։

Միջազգային բանվորուհիների այս տոնը, 1925 թ. մարտի 8-ը, նշանավոր պիտի դառնա նրանով, վոր գյուղջիջինսերն իրենց շարքերը պետք է ընդունեն ակտիվ աղջիկներին։

Այդ աշխատանքին պետք է մասնակցություն ցույց տան կին-բաժինները, քանի վոր գյուղի ակտիվ աղջիկները մոտ են նրան, մասնակցում են պատգամավորական ժողովներին։

Ներկա ընդհանուր տնտեսական պայմաններում, յերբ մեր գյուղի և քաղաքի արտադրությունը դեռ անզարգացած է, յեղած արդյունաբերության մեջ չկան աշխատող աղջիկներ։ Այդ պատճառով էլ վերջիններս ավելի հետամնաց ու պասսիվ տարրերն են յերիտասարդական շարժման։

Մեր առաջ խնդիր է դրվում աշխատել պրոֆտեխնիքական դպրոցների թիվը ավելացնել և աղջիկներին սովորեցնել ասեղ տեսակ արհեստներ. բացված գյուղատնտեսական դպրոցներում աղջիկների թիվը պետք է շատացնել։

Մենք ներկայումս գյուղում ունենք աղջիկների մի կարգ, վորոնց դպրոցական հասակն անցել է ու մնացել են անգրագետ։ Այդպիսիների համար է, վոր առաջին հերթին պիտի բանալ անգրագիտության վերացման դպրոցներ, կամ տեղավորել նրանց հասակավորների համար բացված դպրոցներում։

Մեր գավառական կին-բաժիններից մի քանիսը աղջիկների մեջ տանելիք կուլտուր-կրթական աշխատանքների գործը վերցրել են իրենց վրա։ Այդ լավ է, սակայն պետք է, վոր այդ օրինակին հետևեն Կոմյերիտմիությունը, քաղխուսվար տեղերում և մնացած այլ հիմնարկները։

Մարտի 8-ին գյուղում աշխատող մեր ակտիվ ընկերները պետք է օգնեն, աջակցեն, գրավեն դեպի աշխատանքի բոլոր ասպարեզները խավարում խարխափող գյուղի աղջիկներին։

Միջազգային բանվորուհու և գեղջկուհու այս տոնին, ավելացնենք ԼԿՅԵՄիության աղջիկ անդամների թիվը. առաջ քաշենք նրանց և մտցնենք հեղափոխության համար պայքարողների շարքերը։

ԼԻԶԱ ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ

> «Ավանգարդ»-ի տոնը առիթ է՝ բազմապատկելու նրա թղթակիցների ու ընթերցողների թիվը։

> «Ավանգարդ»-ը յերիտասարդության վոչինչ չի խնայել։ Վոչինչ մի՛ք խնայի «Ավանգարդ»-ին, յերիտբանվորներ!

ՅԵՐԻՏԹՂԹԱԿՑԻ ՀՈՒՇԱՏԵՏՐԻՑ

ԻՆՉՊԵՍ ՅԵՂԱՅ ԳՅՈՒՂԹՂԹԱԿԻՑ ԴԱՐՁԱ

Նոր էի ընդունվել կոմյերիտմիության մեջ. բջջի ժողով էր։ Այդտեղ ահա առաջին անգամ տեսա մեր սիրելի «Ավանգարդ»-ին, վորն այդ ժամանակ անծանոթ էր ինձ։

Բոլորը հետաքրքրությամբ կարդում էին. կարդում եմ և յես. և ահա աչքիս խփում է մի անուն. կարծես ծանոթ է ինձ։ Հա, սա մեր հարևան գյուղի անունն է։ Փնտրում եմ «գուցե մերն էլ լինի» մտածում եմ յես։ Ջե՛ չկա... տխրում եմ։

Ախր սրանց էս առու փորելու մասին, վոր գրում են, բա մեր են ահագին դպրոցը, վոր շինեցինք, ինչու նրա մասին գրած չի։ Յեկ, եզ էլ էս գրեմ, հը՞ը գրեմ թե չէ,—մտածում եմ յես ու թերթը շուռ տալիս՝ կարդում եմ նորից և ահա՝ գյուղի կոմյերիտական, գրիր ձեր աշխատանքների մասին, ուղարկիր «Ավանգարդ»-ին։

Վճռված է։ Պետք է գրեմ անպատճառ։ Զգում եմ իմ մեջ նոր յեռանդ և անսովոր աշխուժություն. թռչում եմ դեպի տուն։

Գիշեր է. նյութի վերնագիրները մտքիս («Կոպերատիվ հիմնեցինք» «Յեկեղեցին-դպրոց») քնեցի, վոր վաղն առավոտ սկսեմ գործս...

Ահա կրկին բջիջում բերեցին «Ավանգարդ»։ շուռ ու մուռ եմ տալիս, կարդում, վերջապես, վերջապես, գոռալով կանչում եմ ընկերներիս։

Մայրիկս արթնացնում է ինձ և անհանգիստ դեմքով և վախեցած հարցնում,—ինչ է պատահել...

Աչքերս բաց եմ անում և մի վայրկյանում նկատում է «Ավանգարդ»-ն էլ, ընկերներս էլ։

Յես տխրում եմ...

Բայց մի օր էլ ճիշտ յերազի նման զարնվում է ականջիս ընկերոջս ձայնը՝ «Նյութդ տպվել է, մեռած»։ Յեվ այնուհետև վերջին յերազը միշտ պատահում է ինձ։

Գյուղացիք զովարանում են ինձ, վոր գյուղի կյանքից հոդվածներ եմ տալիս. իսկ իմ գրիչս «Ավանգարդ»-ի եջերում կոփվում է ու վարժվում ավելի արագությամբ շարժվելու։

ՅԵՐՎԱՆԴ ՇԻՐՈՒՆԻ

> ԿՈՄՅԵՐԻՏԱԿԱՆԻ ԱՄԵՆ ՄԻ ՍԻՐՏ—«ԱՎԱՆԳԱՐԴ»-Ի ՀԱՄԱՐ ՀՈՒՇԱՏԵՏՐ Է։

«ԱՎԱՆԳԱՐԴ»-Ի ԹՂԹԱԿՑԻՆ

Ամեն օր, առավոտ քեզ հաճախ
Տեսնում եմ ակումբի անկյունում,
Կարդում ես գրքեր, «Ավանգարդ»,
Յեվ գրում հոդվածներ նրանում։

Մաղում ես յերբեմն դու կծու
Բյուրոկրատ բարոյ աղանդներ,
Մեվ յորքամ խոսքերով քո քաղել
Հուզում ես բյուրավոր սրտեր դու։

Հուզում է շանթահար քո գրիչ,
Խոսքերդ այրող են ու անահ,
Կոչվում ես վորպես թղթակից
Աշխույժով դայրելու նոր կենցաղ։

Պայքարի լուսատու ճամբին դու
Նետում ես յերգերը քո անհաղթ,
Սիրում եմ յես գրիչը քո հստակ՝
Հերկողը խավարը թանձրացած։

Այսօր, արևոտ առավոտ,
Վորպես հաղթության նոր նշան,
Կուղարկեմ «Ավանգարդ», կարդա դու
Ծապատին 100 է հաղթանակ։

Հ. ՄԵՐԿՅԱՆ

ՎՈ՞ՆՑ ԳՐԵԼ ՍՈՎՈՐԵՑԻ, ՅԵՐԿՈՒՍԻ՞Ն ԵԼ ՍՈՎՈՐԵՑՐԻ

Հայրս լինելով բանվոր, բաժանորդ էր լրագրին ու ամեն օր ստանում էր։ Յես ամեն անգամ կարդալով լրագիր զարմանում էի, մինչ ես գրողները էլ մեզ նման հասարակ մարդիկ են։

Մի օր էլ ընկերոջս հետ թատրոն էինք գնացել. թատրոնում կարգապահությունը շատ թույլ էր։

Տուն վերադարձա, բայց շատ անհանգիստ էի։

Գիշերը լամպի լույսի տակ գրում էի։ Մի քանի անգամ գրեցի, ջնջեցի, պատռեցի...

Վերջապես մի քանի ժամից հետո, մի յերկար յերեսից բաղկացած նյութս պատրաստ էր։

Անցել էր չորս օր, յերբ լրագրում անունս ու ազգանունս կարդացի մի վոց տող կրասր տակ։

Իմ ասրոզը ուժը յերես գրածից միայն վեց տող այլին տպել։ Այդ օրվանից յես սովորեցի կարճ և պարզ արտահայտել մտքերս։

Իմ ուրախությանս չափ ու սահման չկար, վերցնում էի թերթը, կարդում, մեկ էլ կարդում, և նորից կարդում։

Սրանից հետո, էլ ինչ ասել կուզի, վոր յես սկսեցի շարունակ գրել։

Բացի այդ, յես յերկու ինձ նման ընկերների էլ սովորեցրի գրել։ Նրանք այժմ, շնորհիվ ինձ, կարգին թղթակցում են, և մի բան էլ նույնիսկ ինձանից ավել են։

Ահա թե վոնց յես սկսեցի գրել և մի յերկուսի էլ գրել սովորեցրի։

ԱՂԱՍԻ ՂԱՐԻԲՅԱՆ

> ԱՇԽԱՏԱՎՈՐԱԿԻ՛, «ԱՎԱՆԳԱՐԴ»-Ը ԿԱՆՉՈՒՄ Է ՔԵԶ,—ԳՆԱ՛ ՆՐԱ ՀԵՏԵՎԻՑ։

ԱՆՎԱՐԺ ԳՐԻՉՆԵՐԻ ՄԱՐԶԱՐԱՆ

Նյութ եմ ուզում տալ «Ավանգարդ»-ին մեր գյուղի սպորտխմբի կյանքից, բայց չեմ կարողանում։

Իրիկուն է. ու նավթի ճրագի առաջ նստած գրում եմ ու ջնջում և մերթ առ մերթ նայում մարվող ճրագի լույսին։

Վերջապես մինչև ժամը 10-ին ինձ հաջողվում է գրել մի փոքրիկ հոդված։

Ուղարկում եմ «Ավանգարդ»-ի խմբագրության։

Մի քանի օր անցնելուց հետո տեսնում եմ տպված, բայց կրճատված ձևով։

Լավ զննելով թե ինչ նախադասություններ են կրճատել, մյուս անգամին չեմ գրում այնպիսի նախադասություններ, վորոնք կրճատված էին։

«Ավանգարդ»-ը անվարժ գրիչների մարզարանն է։

ԹԱՄԱ ՆԱՅԵՆՑ

Յերիտասարդ աղջիկներ, ձեզ կանչում են ԼԿՅԵ Միությունն ու պիոներական կազմակերպությունը. մտեք նրանց շարքերը։

© National Library of Armenia

«ԱՎԱՆԳԱՐԴ»-Ի ՏԵԽՆԻԿԱՆ
(ԱՌԱՋԱԴՐՈՒՄՆԵՐ)

Յերկու խոսք էլ «Ավանգարդ»-ի տեխնիկայի մասին։

Յերիտասարդական թերթը անպայմանորեն արտաքինով պետք է լինի աշխույժ, ծիծաղկոտ ու բազմարղետ։

Նրա բովանդակությունը պետք բղխի գրավիչ ու ակնահաճո արտաքինից։

Բավական չի թերթը զարդարել մի քանի նկարներով, այլ պետք է նրա ամեն մի հոդված իր տեխնիկական դասավորմամբ ու հարմարեցմամբ լինի գրավիչ ու հետաքրքիր։

Յեթե մենք վերցնենք «Ավանգարդ»-ի նախահարյուրյան համարը, ապա կը տեսնենք, վոր գեղեցիկ ու գրավիչ արտաքինը նրանից պակասում է (թեև թե շատ բացառություն է կազմում «Յերիտ. բանվոր.» բաժինը), միապաղաղ արտի յեն նմանվում նրա մյուս յերեսները (գլխավորապես առաջի յերեսը)։ Մի հանգամանք, վորը բավական ազդում է աշխույժ յերիտասարդ ընթերցողի վրա։

Հարկավոր է թերթը ուժեղացնել և մտցնել նրա մեջ շարժում։

Իսկ դրա համար էլ պահանջվում է․—

1. Թերթի кегел 12-ի տառերը և քիչ թվով էլ մաշված 10-ի տառերը փոխարինել զանազան մեծության ու ձևի տառերի, սկսած պետիտից մինչև ցիցերո։ Հաշվելով նաև զանազան տեսակի ու մեծության գլխատառերը։
2. Գրաշարանոցում ունենալ բավական քանակությամբ գծեր, զարդագծեր ու ատորագծեր։
3. Թերթի վրա աշխատողների վորոշ տոկոսը դնել հմուտ ու գեղարվեստական ճաշակ ունեցող գրաշարներ*)։
4. Ուշք դարձնել թերթի տպագրության և տպագրական միջոցների վրա։

Այսքանը տպարանից։

Իսկ խմբագրությունից․—

1. Խուսափել յերկար ու միապաղաղ հոդվածներից, իսկ այդպիսիները կարիք զգացված դեպքում, բաժանել բազմաթիվ ու հետաքրքիր յենթավերնագրերի։
2. Թերթում անպայման մտցնել ծաղրանկարների սիստեմը և ունենալ սատիրական ուրախ ու աշխույժ բաժին։
3. Հետաքրքիր հոդվածներն ու պատմվածքները զարդարել բովանդակության համապատասխանող նկարներով։
4. Հոդվածների ու բաժինների մեջ ընդ մեջ զետեղել փոքրիկ ու զանազան հարմարեցումներով շարված բանաստեղծություններ։
5. Հոդվածները խմբագրելիս, աշխատել նրանց դնել ուրախ, հետաքրքիր ու ծիծաղաշարժ վերնագրեր, այլ և մի քանի յենթավերնագրեր։

Այս առաջարկումներ, վորոնք լիապես կատարելուց հետո, մեր թերթը բոլորովին չի զանազանվի Ռուսաստանի տեխնիկապես ու արտաքնապես այնքան գրավիչ յերիտ. թերթերից և վորին՝ առընթեր կբազմապատկվի նրա ընթերցողների թիվը։

Բանվոր Վ. ԱՆՈՂՈՒ

*) Ներկայումս այնտեղ VIII-րդ կարգից բարձր գրաշար չկա, այն ինչ լավ, զարդանկարող գրաշարները դասվում են X-րդ կարգի։ Վ. Ա.

ՅԵՐԻՏԹՂԹԱԿԻՑՆԵՐԻ ՇԱՐԺՈՒՄԸ

Մեզ մոտ էլ, ինչպես Խորհրդային Միության բոլոր վայրերում, յերիտթղթակիցների շարժումը մեծ ծավալ է ընդունել։

Այդ շարժումը պետք է ասել, վոր աճել ու զարգացել է տարերային կերպով։ Չի յեղել վոչ մի սիստեմատիկ ղեկավարություն թե մեր միության և թե նրա մամուլի կողմից։

Այսօր հետևյալ պատկերն է տիրում մեզանում։ Ամենից առաջ յերիտթղթակիցները առաջ են յեկել զանազան ձևերով։ Նրանցից շատերը ընտրվել են, շատերը նշանակվել են, իսկ շատերն էլ սկսել են թղթակցել կամովին, հենց իրենց սեփական ցանկությամբ։

Յերիտ թղթակիցների այդ լայնածավալ շարժումը կազմակերպված հունի մեջ դնելու տակավ փորձեր են յեղել միայն, վորոնք մինչև որս վոչ մի դրական արդյունքի չեն հանգել։ Յեվ փաստն այն է, վոր այժմ մենք չունենք յերիտթղթակիցների և վոչ մի կազմակերպված միավոր։

Բացի դրանից, յերիտթղթակիցների դերն ու կոչումը պարզ չի յեղել նախ և առաջ հենց իրենց և ապա մեր միության մասսաներին։ Հաճախ յերիտթղթակիցներն իրենց առանձնահատուկ ու արտոնյալ վիճակում են զգացել և սկսել են մի տեսակ բարձրից նայել մյուս ընկերներին։ Պատահել է նաև հակառակը. միության մասսաները չկարողանալով ըմբռնել յերիտթղթակիցների աշխատանքների իմաստն ու անհրաժեշտությունը, սկսել են զանազան պաչեր կպցնել և յերբեմն նույնիսկ մի փորձ էլ թշնամանք տածել դեպի նրանց։

Այս բոլորը նրանից է, վոր յերիտթղթակիցների շարժումը չի ունեցել մի կենտրոնական առանցք, մի համայնապարփակ նպատակ, չի յեղել այդ շարժման ճիշտ գնահատություն և ղեկավարություն։

Առաջին անգամ հենց թեկուզ ամբողջ խորհրդային մասշտաբով, յերիտթղթակիցների շարժումը քիչ թե շատ հիմնովին կերպով դրել է Մոսկվայում «Правда»-ին կից գումարված բանթղթակիցների, գյուղթղթակիցների, զինթղթակիցների և յերիտթղթակիցների 2-րդ համամիութենական խորհրդակցությունը։

Այստեղ ավելորդ չեր լինի համառոտակի կանգ առնել այդ խորհրդակցության յերիտթղթակիցների մասին կայացրած վորոշումների մասին (պարտադիր չեն, այլ կրում են ավելի շատ ընկերական խորհուրդների բնույթ), քանի վոր դրանք առայժմ հանդիսանում են միակ ցուցմունքներն այդ ուղղությամբ։

ՈՎ Է ՅԵՐԻՏԹՂԹԱԿԻՑԸ.— Յերիտթղթակիցն այն յերիտասարդ բանվորը կամ գյուղացին է, վորը պատի լրագրում կամ տպագիր թերթում լուսաբանում է յերիտասարդության կյանքն ու պահանջները.

Պետք է հիմք վերցնել վոչ թե այն, թե վորտեղ է գրում յերիտթղթակիցը, այլ այն, թե ինչի մասին է գրում. ինարկե, յերիտթղթակիցների աշխատակցելու գլխավոր տեղը կոմյերիտական մամուլն է։

Անկասկած, յերիտթղթակից կարող է լինել նույնպես վոչ կոմյերիտականը։

Յերիտթղթակիցը հասարակական գործիչ է, հասարակական աշխատող։ Նա կոչում ունի կոմյերիտմիությունը և նրա մամուլը կապելու բանվորա-գյուղացիական յերիտասարդության մասսաներին, զարկ տալու միության լենինյան դաստիարակության աշխատանքներին, խթան հանդիսանալու յերիտասարդության ինքնագործունեության և մղելու նրան դեպի հասարակական-քաղաքական աշխատանքներին։

ՊԵՏՔ Է ԿԱՄԱՎՈՐ ԴԱՐՁՆԵԼ.— Յերիտթղթակիցների ընտրովի կամ նշանակովի սիստեմից հարկավոր է մի անգամ ընդմիշտ հրաժարվել և անցնել կամավոր սիստեմին։ Ով կարող է, ով ցանկանում է, թող թղթակցի,— ահա այս պետք է լինի այդ ուղղությամբ մեր հետագա բռնելիք գիծը։

Յերիտթղթակիցների շարժման զարգացման ներկա ստադիայում մենք կարող ենք այդ անել։ Անցել են այն ժամանակները, յերբ մեր իրականության մեջ թղթակիցներին ճրագով եյինք ման գալիս։ Այդպիսի սահմանափակումների և կապանքների արձակումն այն դրական արդյունքը կունենա, վոր ապահոված կը լինի յերիտթղթակիցների շարժման հետագա առողջ և անկաշկանդ զարգացումը։

ՎՈՉ ՄԻ ԱՌԱՆՁՆԱՇՆՈՐՀՈՒՄ.— Յերիտթղթակիցները հասարակական ազատ աշխատող են և այդ տեսակետից էլ վոչ մի հատուկ արտոնություններով օգտվել չեն կարող։ Բոլորովին կարիք չկա յերիտթղթակիցներին առանձին վկայականներ կամ տոմսեր տալ։

ԻՆՉՊԵՍ ՊԵՏՔ Է ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՎԵՆ.— Յերիտթղթակիցները թե գյուղում և թե քաղաքում պետք է համախմբվեն պատի լրագրերի շուրջը՝ նրանց կից կազմակերպված խմբակներում։ Պատի լրագիրը պետք է հանդիսանա յերիտթղթակիցների նախնական բջիջը, վորտեղ, ինարկե, դարձյալ կամավոր սկզբունքը պետք է իշխի։

Բացի այդ, կոմյերիտական թերթը նույնպես կարող է համախմբել իր շուրջն յերիտթղթակիցներին և գումարել նրանց ընդհանուր ժողովներ։ Այդ կը լինի յերիտթղթակիցների խմբակ, վոր կարող է ունենալ իր ընտրովի բյուրոն։ Խմբակը պետք է աշխատի խմբագրության անմիջական ղեկավարության տակ և զբաղվի ներքին դաստիարակչական խնդիրներով։

Մնացած տեղերում յերիտթղթակիցների աշխատանքը պետք է ղեկավարի խմբագրությունը, իսկ խմբակների դաստիարակչական աշխատանքները— միությունը և նրա գավկոմները։

ՄԻՈՒԹՅՈՒՆԸ ՅԵՎ ՅԵՐԻՏԹՂԹԱԿԻՑԸ.— Միությունը պետք է օգնի յերիտթղթակցին, պարզաբանի յերիտթղթակիցների շարժման խնդիրները, ղեկավարներ մատակարարի յերիտթղթակիցների խմբակներին, ոժանդակի այդ խմբակների ծրագրերը մշակելուն, կազմակերպի յերիտթղթակիցների աշխատանքների փորձի փոխանակություն, հրավիրելով նրանց խորհրդակցություններ ու կոնֆերանսներ և այլն։ Բացի այդ բոլորը անհրաժեշտ է նաև վոր միությունը պաշտպանի յերիտթղթակիցներին ամեն տեսակի հարձակումներից, բռնություններից և կամայականություններից։

ԱՌԱՆՑ ԿՈՆՏՐՈԼԻ (վերահսկողության).— Միության և նրա մարմինների կողմից թղթակցությունների հանդեպ վոչ մի վերահսկողություն չպետք է լինի. այսինքն՝ թղթակցությունները չպետք է նայվեն, քննվեն և ապա խմբագրության ուղարկվեն։ Հարկավոր չե նաև, վոր յերիտթղթակիցը պարտադիր կերպով բջիջի կամ նրա բյուրոյի առաջ իր աշխատանքի հաշվետվությունն անի։

Սրանով մենք վերջացրինք վերոհիշյալ խորհրդակցության կարևորագույն վորոշումների պարզաբանումը։

Մենք ինչպես տեսանք, այդ բոլորի մեջ ընդհանուր կերպով արդեն ընդգծված են մեր վերաբերմունքն ու այժմեական անելիքները, հանդեպ յերիտթղթակիցների շարժման։

Այժմ մնում է ասել, վոր մեր ամբողջ միությունն ու մենք բոլորս, առանց սպասելու գործի անցնենք, քրքրենք այդ բոլոր խնդիրները և համաձայն մեր պայմանների ու հնարավորությունների կիրառենք կյանքում։

Յերիտթղթակիցների շարժումը պետք է դառնա մեր միության ուշադրության կենտրոններից մեկը։ Անհրաժեշտ է ավելի ծավալել ու խորացնել, ղեկավարել ու կազմակերպված հունի մեջ դնել այդ շարժումը, նրանից կռելով ու կոփելով նոր կյանքի համար աշխատող ու պայքարող լենինյան մի կուռ զորագունդ։

Հ. ՄԱՐԱՏ

Հայաստանի կոմյերիտական! Սկսել ենք մեկ թղթակցով և յերկու ընթերցողով, հասել ենք հարյուրավոր թղթակիցների և հազարավոր ընթերցողների շրջանին։

Համախմբենք «Ավանգարդ»-ի շուրջը, կուտակենք մեր բոլոր ուժերը, կրկնապատկենք մեր ուշադրությունը, ամեն ինչ «Ավանգարդ»-ին խոստանանք, վոր մոտ ապագայում Հայաստանում չպետք է լինի մի յերիտասարդ, վոր չտեսնա, չկարդա և չմասնակցի «Ավանգարդ»-ին։

ԼԵՆԻՆԸ ՅԵՎ ՅԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱԿԱՆ ՄԱՄՈՒԼԸ

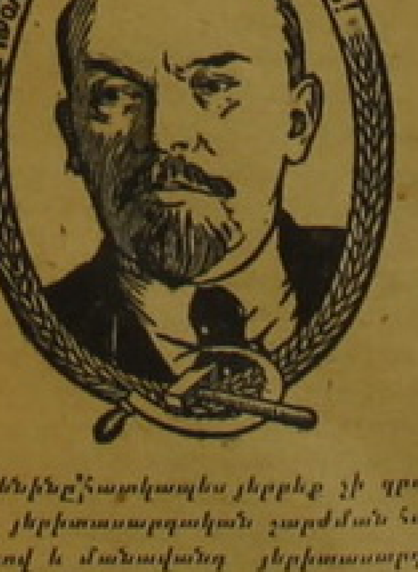

Լենինը հատկապես յերբեք չի զբաղվել յերիտասարդական շարժման հարցերով և մանավանդ յերիտասարդական մամուլով։ Այդ շատ հասկանալի յե, վորովհետև յերիտասարդական շարժումը ընդհանուր-պրոլետարական շարժման անբաժան մասն է կազմում։

Այն բոլորը, ինչ վոր առհասարակ սովորեցրել է Լենինը, այն բոլորը, ինչ վոր նա թողել է իր աշխատությունների մեջ, համահավասար չափով վերաբերում է նաև յերիտասարդությանը։

Լենինի ուսմունքը այնպիսի մի ուսմունք է, վորը դեպի կոմունիզմ տանող ճանապարհին ղեկավարելու յե պրոլետարիատի բոլոր սերունդներին։

Ինքը Լենինը շատ լավ գիտեր գնահատել յերիտասարդությանը, վորը նրա ասելով ՊԵՏՔ Է ՇԱՐՈՒՆԱԿԻ ՅԵՎ ՎԵՐՋԱՑՆԻ ՍԿՍՎԱԾ ԳՈՐԾԸ։

Լենինի աշխատությունների մեծագույն մասում հաճախ կարելի յե հանդիպել յերիտասարդության վերաբերող առանձին հատվածների։ Սակայն, ինարկե, ամենահիմնականը ՌԿՅԵՄ համառուսաստանյան III համագումարում արտասանած նրա ճառն է։ Այդ ճառն անմիջականորեն յերիտասարդության առաջ դրված խնդիրներն է շոշափում, նրա դերին ու անելիքներին է վերաբերում։ Լենինը այդ ճառում յերիտասարդության իր ավանդներն է թողել, վորոնց մեջ նա կենտրոնական պահանջի ձևով յերիտասարդության առաջ սովորելու հարցն է դնում։ Սովորել տեսականը՝ գործնականին, գիտությունը՝ պայքարին միացնելով։ Առանց դրան յերիտասարդությունից իսկական կոմունիստներ պատրաստելն անհնար է։

Այս տեսակետից Լենինի բոլոր աշխատությունները ժառանգություն են կազմում նույնպես նոր սերնդի— ներկա յերիտասարդության։ Մենք լավ պետք է յուրացրած լինենք Լենինի բոլոր ավանդները, վորպեսզի կարողանանք նոր կյանքի համար մարտընչող լենինյան—բոլշևիկներ դառնալ։

Անա այդ գործում, Լենինի պայքարի և աշխատանքի օրինակն ու փորձը բանվորա-գյուղացիական յերիտասարդության սեփականություն դարձնելու գործում մեծ դեր է վերապահված կոմյերիտական մամուլին։

Այդ առումով ամբողջ կոմյերիտական մամուլը, (ինարկե, նաև մեր «Ավանգարդ»-ը), իր առաջնակարգ խնդիրներից մեկը պետք դարձնի՝ կոմյերիտական և ընդհանրապես բանվորա-գյուղացիական յերիտասարդության շարքերից լենինյան—բոլշևիկներ դաստիարակել։ Այլապես վոչ վոք չի կարող իրեն լենինյան կոչել, յեթե նա չի յուրացրել Լենինի ուսմունքը՝ ու նրա աշխատանքի մեթոդները։

Կոմյերիտական մամուլը, նախ և առաջ, Լենինի ուսմունքը, նրա աշխատանքի մեթոդն ու օրինակը բանվորա-գյուղացիական յերիտասարդության լայն մասսաներում ժողովրդականացնելու մեծ և պատասխանատու կոչում ունի։ Նա պետք է ամբողջովին տոգորված լինի լենինյան ուսմունքի վոգով, նրա գաղափարներով ու ձգտումներով։

Մեր մամուլի կողմից այդ ասպարեզում քիչ գործ է կատարվել դեռ։ Սրանից հետո, անհրաժեշտ է ավելի մեծ տեղ հատկացնել լենինիզմի հիմունքների լուսաբանման, քան մինչև այժմ։

Մենք վերևում արդեն ասացինք, վոր Լենինը հատկապես յերիտասարդական մամուլով չի զբաղվել։ Սակայն, ընդհանրապես մամուլի մասին արած նրա դիտողությունները ամբողջովին պետք է հաշվի առնվեն նույնպես յերիտասարդական մամուլի կողմից։

Այսպես, օրինակ, «Մեր թերթերի բնույթը» հոդվածում Լենինը նկատում է, վոր՝ «Մենք չափազանց մեծ ուշադրություն ենք հատկացնում քաղաքական շաբլոն ագիտացիայի— քաղաքական ճռճռան հոդվածների վրա»։ Այս նկատողությունը կարող է վերաբերվել նաև կոմյերիտական մամուլին, այն էլ վոչ միայն տպագիր թերթերին, այլ նաև պատի լրագրներին։

Իսկ պարզ և հասարակ վոճով գրելը մեր բոլոր լրագրական աշխատողները միթե Լենինից չպետք է սովորեն։ Բուրժուական լրագրողների օրինակով չպետք է զոռ տալ ճոռոմաբանության այլ պետք է գրել այնպես, ինչպես Լենինն էր գրում, պարզ, կոնկրետ, առանց ավելորդ դարձվածքների և միայն ու միայն գործի մասին։

Այնուհետև յերիտասարդական մամուլի խնդիրների մասին էլ Լենինի մոտ կարելի յե հանդիպել վորոշ հատվածների։ Այսպես օրինակ՝ «Սոց. դեմոկրատ» ժողովածուի № 2-ում նա յերիտասարդական ինտերնացիոնալ» ժուռնալի մասին խոսելիս՝ հետևյալն է ասում.

«Այլ են չափահաս մարդիկ, վորոնք պրոլետարիատին ճանապարհից շեղում են և հավակնություն ունեն առաջնորդել և սովորեցնել ուրիշներին. այդպիսիների հանդեպ ամենաանխնա պայքար պետք է մղել։ Սակայն այլ են յերիտասարդական կազմակերպությունները, վորոնք բացեիբաց հայտարարում են, վոր իրենք դեռ սովորում են, վոր իրենց հիմնական խնդիրը սոց. կուսակցության աշխատողներ պատրաստելն է։ Այդպիսիներին հարկավոր է ամեն կերպ օգնել, ավելի համբերատար վերաբերվել դեպի նրանց սխալները և աշխատել գլխավորապես համոզելու ճանապարհով աստիճանաբար ուղղել նրանց»։

Այս տողերը մեզ այն են ասում, վոր յերիտասարդական մամուլը պարտավոր է յերիտասարդությանը ցույց տալ կյանքի ճիշտ ճանաչողության ուղին և նրա այն խնդիրները վորոնք մեկնաբանված են Վ. Ի. Լենինի աշխատություններում։

Մեր մամուլը պետք է ամենախիստ պայքար մղի լենինիզմի աղավաղման փորձերի դեմ, ուղղելով յերիտասարդության բոլոր սխալները և պարզաբանելով նրան Լենինի ուսմունքի եյությունը։

«Ավանգարդ»-ի 100-րդ համարի հոբելյանին այս խնդիրներն էն իրենց ամբողջ հասակով ծառանում են նրա առաջ, վորոնց նա բոլշևիկորեն լուծում պետք տա։

Հ. Հ.

© National Library of Armenia

ՅԵՐԻՏՏԲԱՆՎՈՐՆ-

1–100

ՄԵՐ ՈՒՍԵՐԻ ՎՐԱ ԲԻՐԻՆՔ «ԱՎԱՆԳԱՐԴ»-Ը ՊՅՈՒՍԵՑ. ՄԵՐ ՈՒՍԵՐԻ ՎՐԱ ԿՏԱՆԵՆՔ ՆՐԱՆ ԱՌԱՋ.

ՀԱՐՅՈՒՐԻ ԸՆԹԱՑՔՈՒՄ ՀԱՐՅՈՒՐԱՊԱՏԿԵՆՔ ՄԵՐ ՈՒԺԵՐԸ

Նեղ ու խոչընդոտ ճանապարհներ կտրելով, «Ավանգարդ»-ին հաջողվեց հասնել իր 100-րդ այնքան բաղձալի կայարանը, որտեղից նա վերցնելով իր ճանապարհն ավելի արագացնող նյութերը, պիտի շարժվի առաջ։

Եվ այդ կայարանում նա այսօր տոնում է իր նվաճումների ու հաղթանակների տոնը։ Մի տոն, որ իր մեջ է միացնում համայն Հայաստանի բանվորա-գյուղացիական յերիտասարդության խինդն ու բերկրանքը։

Ընդամենը 100 համարի պատմություն ունի «Ավանգարդ»-ը։

Այդ հարյուր համարի այնքան գեղեցիկ պատմությունը կերտելիս իրենց ակտիվ ու յեռանդուն մասնակցությունն են բերել նաև մեր յերիտ. թղթակիցները։

Նրանք որպես «Ավանգարդ»-ի արթուն ու անվրեպ աչքերը, ամեն մի բույն գիտել ու արձանագրել են իրենց շրջապատը ու նրան հաղորդակից արել «Ավանգարդ»-ին։

Բան. և գյուղթղթակիցների շարժումը դեռ նոր է, ու յեթե նրանք սկզբնական փորձնական շրջանում,— առաջի հարյուրի շրջանում, տարել են այսքան աշխատանք, ապա վաղը գործնական շրջանում, յերկրորդ հարյուրի պատմությունը կերտելիս, հարյուրապատկած իրենց յեռանդը, կարող կլինեն լիակատար հաղթանակների ամուր պատվանդանի վրա դնել Խորհրդային Հայաստանի բանվորա-գյուղացիական յերիտասարդության միակ օրգանը։

Յերիտբանվոր Ա-ՐՈՆ

Մեղրի

«ԱՎԱՆԳԱՐԴ»-Ը

Այսոր մենք բախտ ունենք կարդալու «Ավանգարդ»-ի 100-րդ համարը։

Յեթե ընթերցողն ուշի-ուշով համեմատելու լինի թերթի առաջին և հարյուրերորդ համարները, կտեսնի, որ նրանց տարբերությունն էլ հարյուրի չափ հավասար։

Նրա առաջին համարներն աղքատ եյին, անբովանդակ ու թույլ։ Հետամնացնող յերիտասարդական մասսա նա չուներ իր շուրջը, որովհետև հրապարակում կանգնած եր «Յերիտասարդ Բանվորը», որն այդ ժամանակ յերիտասարդ բանվորների սիրած ու փայփայած թերթն եր։ Սակայն վերջինս կամաց-կամաց իր տեղը զիջեց «Ավանգարդ»-ին։

«Ավանգարդ»-ը գնալով ուժեղացավ ու մասսայականացավ։ Նա իր շուրջը գրավեց յերիտասարդ բանվորներին, գյուղացիներին, պիոներներին ու դարձավ նրանց պահանջներն արտահայտող հարազատ լեզուն։

Եվ իզուր չէ, որ «Արարատ» կայարանի յերիտասարդ բանվոր Արշակը գրում է.—

«Սիրելի «Ավանգարդ», յես հաստատ գիտեմ, որ դու մեր ցավերի ու պահանջների արտահայտողն ես, ուստի այս նամակը գրում եմ իմ ցավերից, խնդրում եմ տպես»։

Եվ իսկապես, այդպես էլ է. «Ավանգարդ»-ը յեղել է յերիտասարդ բանվորության գաղափարական ղեկավարը, նրա մտքի արտահայտիչը, խոսկական լեզուն, նրա շահերի պաշտպանն ու ամեն բանում նրան օգնողը։

Սակայն այդ բոլոր առավելություններից հետո, նա ունեցել է նաև մի քանի բացեր, որոնց վրա յես առանձնապես կանգ չեմ առնում, որովհետև հենց այս համարում մյուս ընկերները շոշափել են այդ բացերի վրա ու արել կոնկրետ առաջարկություններ։ Մնում է, որ այդ նկատողությունները ու առաջարկությունները հաշվի առնելով, խմբագրությունն աշխատի մյուս հարյուրի ընթացքում միանգամայն անթերի դարձնել թերթը։

Եվ մենք վստահ ենք, որ նա կանի այդ։

Յերիտբանվոր Ա. ԱՎԵՏԻՍՅԱՆ

«Ավանգարդ»-ի միջոցով— Լենինյան ուսմունք—դեպի գյուղն ու գործարանը։

ՅԵՐԻՏԹՂԹԱԿԻՑՆԵՐՆ ԱՇԽԱՏՈՒՄ ԵՆ

ԱՍԼԱՆ

ՆԵՐԲՈՂ

«ԱՎԱՆԳԱՐԴ»-Ի 100-ԻՆ

«Ավանգարդ»!
յեռացող յեռանդ դու,
յեռանդուն կոմյերիտ դու հսկա,
արթուն դու պահակ
աննահանջ—
մեր մտքի պոստի վրա։

* * *

«Ավանգարդ»,
մեր դողդոջ գրչով—
խոսք-խոսք,
տող-տող կերտված,
կյանք առած
ու բերդված այսոր—
որպես Մասիսը մեր,
որպես Ս. Խ. Հ. Մ.-ը մեր։

«Ավանգարդ»,
որ յերակ-յերակ,
ջիղ-ջիղ—
ջղերից կապեցիր—
բանվորի սիրտը յերկաթե,
գյուղացու միտքը դեռ կույս,
որ յեկան նրանք
գրիչներն իրանց յերկաթել—
քո դարբնոց սրբատաշող կուռ։

«Ավանգարդ»,
դու կամուրջ բաղաքի յեվ գյուղի,
որ ուղիղ
բռնեցիր—
գյուղացու ձեռքը կոմյերիտ
ու բերիր—
բանվորի ափը դրիր,
որ ամեն օր սավանումըդ վոսկետառ—
գյուղացին—
բանվորին տեսավ,
բանվորը—
գյուղացուն գրկեց խանդավառ։

* * *

«Ավանգարդ»,
յեռացող յեռանդ դու,
յեռանդուն կոմյերիտ դու հսկա
արթուն դու պահակ աննահանջ—
մեր մտքի պոստի վրա։

«Ավանգարդ»
կոմյերիտ բանվոր դու մարտնչող։

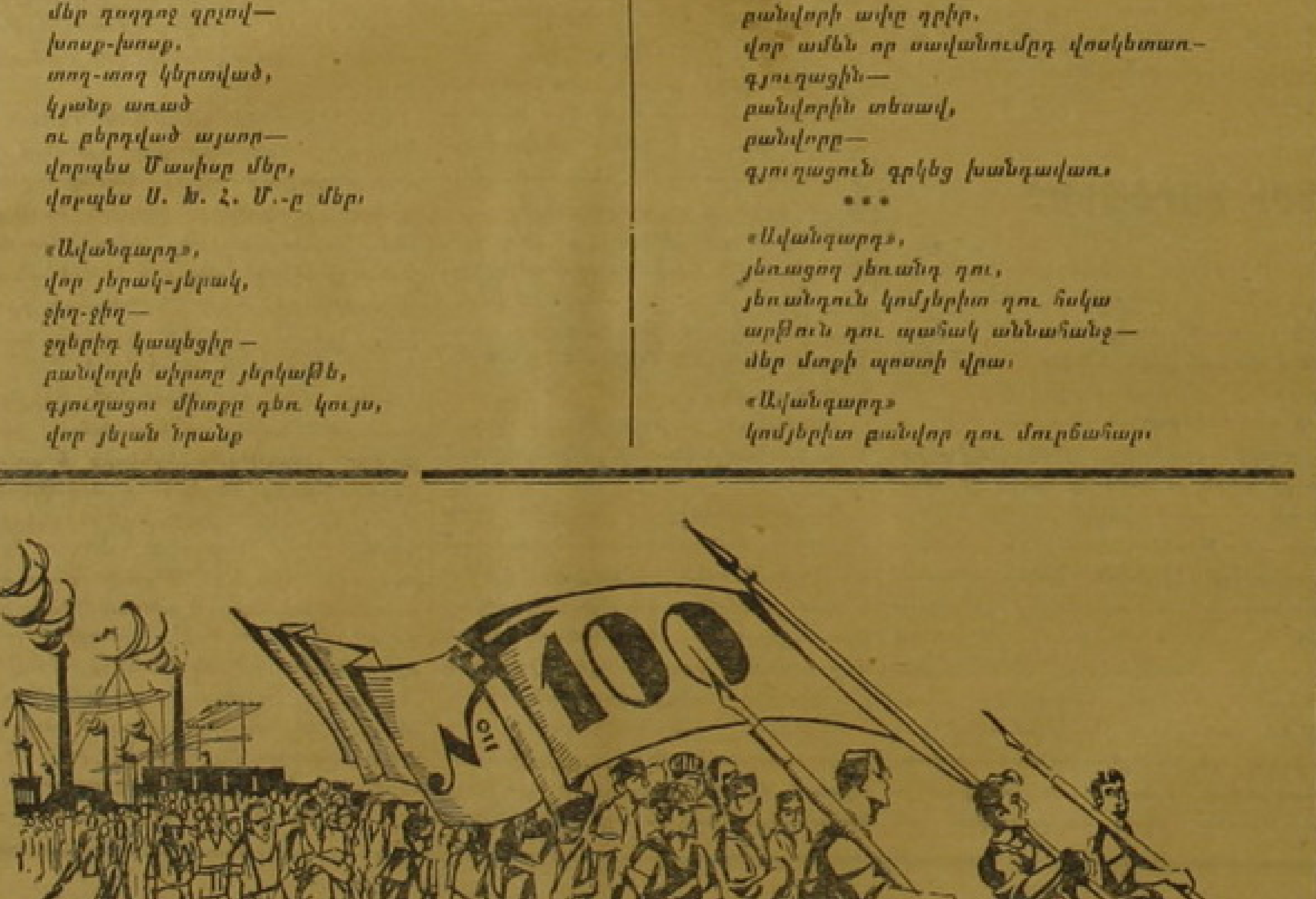

ՅԵՐԻՏԹՂԹԱԿԻՑՆԵՐԻ ՀԱՂԹԱԿԱՆ ՅԵՐԹԸ

«ԱՎԱՆԳԱՐԴ»-Ի 100-Ը

Այսոր, Հայաստանի բանվոր և աշխատավոր յերիտասարդությունը լուսացնում է իր կյանքի, մտքի ու աշխատանքի հայելին ու արտահայտիչ «Ավանգարդ»-ի 100-րդ համարի կարմիր առավոտը։

Մինչ «Ավանգարդ»-ի հրատարակումը, բանվոր յերիտասարդությունը զրկեթ զուրկ եր հրապարակով իր դարդերի ու ցավերի մասին խոսելու հնարավորություններից։

Ջնայած խորհրդային մամուլի լայն եջերն ամենուրեք բաց եյին յերիտ. բանվորության առաջ, (որտեղ նրանք կարող եյին գրել ու խոսել իրենց դարդերի ու ցավերի մասին), բայց այնուամենայնիվ յերիտասարդությունը մամուլի ասպարեզում հետ եր մնում, որովհետև նա առաջներում հոդված գրելու, գրիչ շարժելու մասին իսկի գաղափար էլ չուներ, որովհետև հանգամանք խոչընդոտ եր հանդիսանում նրա մտքի ու գրչի շուտ զարգացմանը։

Սակայն, «Ավանգարդ»-ը շուտով կարողացավ թե կենտրոնում, թե տեղերում առաջ քաշել յերիտ. բանթղթակիցների շատ խմբեր, իր եջերում ուղղելով ու գետեղելով նրանց ցաք ու ցրիվ ու անկապ մտքեր արտահայտող հոդված-թղթակցությունները։

Եվ շնորհիվ դրան, այսոր ամեն մի աշխատավոր յերիտասարդ հոդված է գրում, թղթակից է ու ապագա խմբագիր, հակառակ սրանից 5 տարի առաջ ապրած իր կյանքին ու միջավայրին, որոնք կաշկանդել եյին նրա լեզուն ու բթացրել նրա միտքը։

Եվ բոլորից հետո, յերբ մեր սիրելի «Ավանգարդ»-ը, ծաղկել, զորացել ու սաղ աշխարհի խուլ ու մութ տեղերը լույս է տալիս, յեկեք նրա տարածման ու ծավալման գործին և նրա 100-րդ համարի տոնին մեր ուժեղ կոկորդներով մեկ կանչենք.—

Կեցցե։

Ողջույն 100-րդ համարին։

Յերիտ. բանվոր՝ ԳԵՂԱՄ

ԲԱՆՎՈՐՆԵՐԻ ՄՈՏ

ԲԱՆՎՈՐՆԵՐԸ «ԱՎԱՆԳԱՐԴ»-ԻՆ ԵՆ ԲԱՆՈՒՄ, ԲԱՆՎՈՐՆԵՐԸ ՏԱՆՈՒՄ ԵՆ ՆՐԱ ԴՐՈՇԸ.

«ԱՎԱՆԳԱՐԴ»-Ը ՅԵՎ ՏՊԱԳՐԱԿԱՆ ԲԱՆՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

Միակ բանվորությունը, որ ավելի մոտ է կանգած մամուլին, դա տպագրական բանվորությունն է։

Այսօրվա հոբելյարը— «Ավանգարդ»-ը— նույնպես այդ բանվորության փայփայանքի առարկան է յեղել։

Բավական չէ, որ այդ բանվորներն իրենց աշխատանքն ամբողջովին տրամադրել են «Ավանգարդ»-ին, այլ նրանք թերթի տարածման ասպարեզում ևս տարել ու տանում են խոշոր աշխատանք։

Յերևանի տպարաններում ամեն անգամ, յերբ կազմում են «Ավանգարդ»-ի բաժանորդների ցուցակը, դուք կը տեսնենք ցուցակում յերիտբանվորների շարքին նաև մեծ թվով հասակավոր անկուսակցական բանվորների, որոնք հետաքրքրվում են, բաժանորդագրվում ու ագահությամբ կարդում թերթը։

Այսոր էլ այդ բանվորությունը հանդիսավոր կերպով խոսք է տալիս, որ հետագայում բարձր պահած կը տանի «Ավանգարդ»-ի հաղթական դրոշը։

Յերիտբանթղթ. ԱՐՇԱՎԻՐ

ԱՇԽԱՏԱՎՈՐ ՈՒԺԻՆ ՈՒ „ԱՎԱՆԳԱՐԴ"-Ը

«ԱՎԱՆԳԱՐԴ»-Ի ՑԵՏԵՎԻՑ

Չնայած, որ շատ է խոսվել կանանց ակտիվացման մասին, բայց պիտի ասել, որ մեր բանվորուհիներն ու գեղջկուհիները այնքան էլ ակտիվություն չեն ցուցաբերում, մանավանդ մամուլի ասպարեզում։

Նրանք քիչ թե շատ աշխատում են խորհրդային, կոմյերիտական ու կուսակցական կազմակերպություններում, սակայն մամուլի ճակատում, արդեն փաստը փաստ է, որ նրանք հետ են մնացել։

Դրան ապացույց «Ավանգարդ»-ի ամբողջ 100 համարները, որտեղ բանվորուհի ու գեղջկուհի թղթակցին շատ հազվադեպ ենք պատահում։

Սակայն 100-րդ համարի տոնը գալիս է առիթ ծառայելու, որ այդ բանվորուհին ու գեղջկուհին առանց յերկմտանքի կպչեն «Ավանգարդ»-ին ու աշխատեն մամուլի ասպարեզում։

Յերիտ. բանվորուհիներ և գեղջկուհիներ, լարենք մեր ուժերը, համախմբվենք «Ավանգարդ»-ի շուրջը, կարդանք ու տարածենք նրան, գրենք նրա եջերում ու մեր կուռ շարքերով գնանք նրա յետևից։

Ահա այսօրվա մեր լոզունգը, որն իրականացնելու համար մենք չպիտի խնայենք մեր ուժերն ու աշխատենք առանց հոգնելու։

Կեցցե մեր լուսավորության անմար ջահը։

Հաջողություն նրա աշխատանքներին։

Յերիտբանվորուհի ԱԶԳ-ՂԱՐ.

© National Library of Armenia

„ԱՎԱՆԳԱՐԴ"-ԻՆ

«ԱՎԱՆԳԱՐԴ»-Ի ՄՇԱԿՆԵՐԸ

1. Տպարանի վարիչ Սերգո Փարսադանյան, 2. Գրաշարները, 3. Գրաշարապետ Ե. Դանչո, 4. Ցինկոգրաֆ Պավլե Խետագաշվիլի, 5. Տպագրիչներ։

ՎԱՀԱՆ ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ (բանվոր)

ՈՐԵՐԸ ՊԻՏԻ ԳԱՆ

ԻՄ «ԱՎԱՆԳԱՐԴ»-ԻՆ

Որերը հրե չապիկ հագած, գալիս են առա,
գարնան ճիչերով մրմռիկների պես.
կարծես փուլ յեկած յերկինքն է մեռնում,
ու թաղում Աստվածը գարնրումն անտես։

Ցես կելնեմ նորից որերումն այդ հուր,
յերգերս տված—որերի կանչին,
կը գնամ հպարտ, առանց կանգնելու,
առանց նայելու մահին ու կյանքին։

* * *

Որեր պիտի գան—կայծակների պես
խրարու հեռքից—մեկմեկուց ցասկոտ,
ու մենք դուրս կելնենք քանց աստղեր հազար,
քանց անհաղթ քաջեր, վառ լուսին ծարավ։

Ցեվ խրար պիտի գարնվեն ամպեր,
խավարի միջից կը ծագի արև,
իսկ մենք որերին խելագար գրկած,
կը գնանք առաջ, մեր կյանքը—գարեր։

ՎԱՀԱՆ ՀՈՎՍԵՓՅԱՆ (բանվոր)

«ԱՎԱՆԳԱՐԴ»-ԻՆ

Սրտագին նվեր

Որերում այս' վորպես կրակ—հրե լեզու,
Դու խոսում ես հաղթական աշխարհի սրտում,
ուսից կանգնած բանակները նորագունդ —
կլանում են խուրերդ—խուրերդ հազար լեզու։

* * *

Մուրճերի թափն և աշխարհին ցնցում հիմա,
ու յեռում են մկանները հազար կամքերի.—
հորդացած հեղեղի նման յելել են կրկես
վառում են գանգը փթած հին աշխարհի։

Նրանք, գալիքի վառվող կրակի արշավով
հին աշխարհի սիրտը կվառեն կարմիր հրդեհով,
ու նրանք, վոր իրենց կյանքում արև չեն տեսել
հիմա արշավում են դեպ արև կարմիր հրդեհով։

* * *

Ու հիմա դու, ել «Ավանգարդ», խուրերդ կրակիր,
հազար ու հազար գնդեր ունես քո ուսից,
տես, վոնց վոր արագ քեզ թողնում են փողոցով,
դու հաղթական, կարմիր լեզու, անհաղթ ու անդող։

Ալլահվերդուց մինչև Ղոթար, գեղոյից մինչև «Արարատ», ժանվածքագործարանից մինչև հիգրո-կայան—յերիտասարդ բանվորներ! սրեցեք ձեր գրիչները։

ՊԱՀԱՆՋՆԵՐ „ԱՎԱՆԳԱՐԴ"-ԻՑ

ՑԵՐԻՏԱՍԱՐԴՆԵՐԸ ՊԱՀԱՆՋՈՒՄ ԵՆ—
ՑԵՐԻՏԱՍԱՐԴՆԵՐԸ ԿՏԱՆ։

ԻՆՉ ԵՄ ՊԱՀԱՆՋՈՒՄ

Տոնելով մեր օրգան «Ավանգարդ»-ի 100-րդ համարի տոնը, յես նրան հետագայում կատարելու համար, առաջարկում եմ մի քանի խնդիրներ։

1. «Ավանգարդ»-ը, լինելով ամբողջ Հայաստանի բանվորա-գյուղացիական յերիտասարդության օրգանը, պետք է բավարարի նրան և լինի տիրածով բարձր, վորի համար անհրաժեշտ է թերթը դարձնել շաբաթը յերկու անգամ ու բազմապատկել նրա տիրաժը։ Սա «Ավանգարդ»-ի մասին ընդհանրապես։

2. Բանվորական բաժնի մասին.—Այս բաժնին, ի գիմաց Հայաստանի բազմաթիվ բանվոր յերիտասարդների պահանջի, հատկացված է ընդամենը մի յերես տեղ, այն ինչ դա բոլորովին հնարավորություն չի տալիս տպագրության տալու յերիտասարդների հոդվածները։ Հետագայում պետք աշխատել ավելի լայնացնել այդ բաժինը։

3. Սրանից հետո, խուսափել շարունակ միևնույն մարդկանց հոդվածները տպագրելուց և աշխատել բոլորին անխտիր մասնակից դարձնելու թերթին։

4. Պետք է մեծ չափով տեղ տալ նոր կենցաղը լուսաբանող ու պատկերացնող հոդվածներին։

5. Թերթում հաճախ ենք պատահում այս կամ այն գործարանում, արհեստանոցում կամ բջիջում տեղի ունեցած ժողովների շարքեր ու անհետաքրքիր արձանագրությունների, վորոնց փոխարեն, կարելի յե տեղ տալ ավելի լուրջ ու խելացի հոդվածներին։

6. Ցանկալի յեր թերթում ունենալ գիտական բաժին։

Ահա թե ինչ եմ պահանջում 100-ից հետո յեկող «Ավանգարդ»-ի համարներից։

Ցերիտասարդ ՋԱՎԻՍ

№ 101 ից—շաբաթը յերկու անգամ և 6000 տիրաժով։
Ահա մեր պահանջը։

ԲԱՆԹՂԹԱԿԻՑՆ ՈՒ «ԱՎԱՆԳԱՐԴ»-Ը

Այսօր տոնելով «Ավանգարդ»-ի 100-րդ համարի տոնը, բանվորա-գյուղացիական յերիտասարդները պետք է ավելի մոտենան ու ամուր թափով կպչեն իրենց միակ հարազատ օրգանին։

Բանթղթակիցները վորպես ավելի գիտակից և թերթի նվաճումներով շահագրգռված մասը կոմյերիտմիության, պետք է ամեն ջանք չխնայեն նրա տարածումը տանել հաջողությամբ։

Ամեն տեղ, թե ընկերական և թե պաշտոնական շրջանում, բանթղթակից և գիտակից կոմյերիտականը չըպետք է մոռանան անի «Ավանգարդ»-ը, լինի դա գործարանում, քաղաքում և թե հեռավոր գյուղում, վորովհետև առանց լրագրի և մանավանդ կոմյերիտական լրագրի, մենք մոտավորապես առաջ գնալ չենք կարող։

Ամեն մի յերիտասարդական ժողովում պետք է օրակարգի առաջին ու կարևոր հարցը «Ավանգարդ»-ի տարածման հարցը դառնա։

Այսպես միայն կարող կլինենք մենք կոմյերիտական միակ թերթը դնել իր խսկական բարձրության վրա։

Ընկեր բանթղթակիցներ և կոմյերիտականներ, միահամուռ ուժերով, կոլեկտիվ կամքով ու յեռանդով լծվենք աշխատանքի և տանենք «Ավանգարդ»-ը դեպի կատարյալ հաղթանակ։

Կեցցե մեր նվաճումների գրավական «Ավանգարդ»-ի 100-րդ համարը։

Ցերիտասարդ. Գ. ՑԵՐՎԱՆԴ

ՑԵ. ՀՅՈՒՍՅԱՆ (բանվոր)

ԽՄԲԱԳԻՐԸ

(ՊԱՏՄՎԱԾՔ)

I.

Գետնափոր, խոնավ նկուղի կորճառոտած կամարների տակ, վորպես հնության կենդանի հուշարձաններ' սեպացած չորս պատերի ճնշիչ մթնոլորտում, յերկրորդ գիշերն եր ինչ Միհրանը անքուն աշխատում եր, Քունը' ծանրությամբ կախ եր ընկել նրա զույգ փայլող աչքերի թարթիչներից ու ստիպում եր նրանց գոցվել... Բայց իզուր։ Միհրանի, յերիտասարդ հեղափոխականի յերկաթե կամքը չեր ընկճվում։

Նկուղի փոքրիկ տարածության մեջ, մի անկյունում, դրված եր մի անզարդ սեղան ու մի աթոռ։ Սեղանի վրա անկարգ լցված եյին թղթեր և մի գրիչ ու թանաքաման։ Մի կողմում պլպլում եր մի փոքրիկ լապտեր, վորի աղոտ լույսը թրթռում եր մահվան ճանկերում։

Միհրանը նստած սեղանի առաջ, գլուխը խրած թղթերի կույտի մեջ, առաջ եր քաշում մին այս թուղթը, մին այն և գրիչը ձեռքին' ջնջում ու գրում։

... Հանկարծ, լսվեց դռան վրա բաղխող ձայների յերեք վորոշ հնչյուններ, վորոնց ամիջապես հաջորդեցին նուրբ ու քնքուշ ձայնի թրթռացող հանգերը։

— Դուռը բաց, Միհրան, յես եմ։ Միհրանն առանց ժամանակ կորցնելու, շտապեց դեպի բաղխվող դուռը։

Դուռը բացվեց։

Ներս ընկավ մի ժպտադեմ ու առույգ աղջիկ, վորն իր թևի տակ կըրում եր թղթերի մի մեծ կապոց։

— Այդ դու յես, Հեղուշ, ինչքեր ես գրել, բեր տեսնենք,—ասաց Միհրանը ցած ձայնով և դուռը փակելով։

Ցերկուքով շտապեցին լուսավոր անկյունը։

Հավաքելով սեղանի վրայի թղթերը մի կողմ և յերկուսով նստելով միակ աթոռի վրա, սկսեցին ազահությամբ կապոցը բաց անել։

— Մեր թերթն արդեն տպված վերջացած է, գիտես։ Թող առաջինը նա կարդանք,—բանալով կապոցը, անհամբերությամբ ասաց Հեղուշը։

— Ճիշտ... ասաց Միհրանը, ուրախությունից կարկամած։

— Ահա,—գոչեց Հեղուշը և կապոցի միջից հանելով թերթը'— «Ցերիտասարդ Կոմունիստ»,— միգմորեն շըշընջաց ու մոտեցրեց թերթը Միհրանին։

Միհրանը վոգեվորված' ու կրկնապատկված ուժերով, աչքերով արշավում եր թերթի տողերի վրա։

Խմբագրականն եր կարդում։ Պատերազմի մասին եր։ Ինքն եր գրել։ Թերթի առաջին համարն եր. նրա վոգևորությանը չափ չկար։

Ցերկուսի ել գլուխը կախ եյին ընկել թերթի վրա և շնչերը նրանց խառնվում եր իրար։

Միհրանը շրջելով մյուս յերեսները և մի քանի կարեվոր հոդվածներ կարդալով, կրկին ու կրկին աչքի անցկացրեց խմբագրականը։

—.—

Նրանք միասին բավական աշխատելուց հետո, Հեղուշը Միհրանից մի քանի հրահանգներ ստանալով հեռացավ։

Դուռը կամացուկ ճռալով, դարձավ իր շուրջն ու նորից փակվեց...

* * *

Դրսում խավարը չոքել եր յերկրի սրտին ու շնչահեղ դրության մեջ ձգված, սեղմում եր նրա կոկորդը։

Աշնանային անձրևը մաղում եր դանդաղորեն։

Մայթերի վրայից մի ստվեր եր անցնում ուշ գիշերին, խանգարելով քաղաքի ծայրամասերի հանգչող լռությունն ու հանգիստը։

Ո՞վ գիտե, թե յերբեմն յերբեմն-պատահող անցորդներն ինչ կարծիք եյին տանում ստվերի վրա, վորն այդ մութ գիշերին, փողոցներն եր «չափչփում»։

II

Միհրանը, թերթի № 2-ի նյութերը խմբագրելուց վերջը, թեկն տալով աթոռին ու մի քանի բոպե հանգստից հետո, ձեռքն առավ գրիչն ու առաջ քաշեց մի կտոր թուղթ, խմբագրականը գրելու համար։

Մտածեց, մտածեց և վերնագրեց.— «Մերը գալի ներքին թշնամին»։

Մի ժամից խմբագրականն արդեն պատրաստ եր։

* * *

Լույսի առաջին համբույրը յերկիրն զգացել եր իր գեմքին և հեռվից նըշմարելի եյին լինում սըրնթաց անցնող կառքերը։

Միհրանն անցնում եր ցեխոտ ճանապարհով դեպի քաղաքի կենտրոնը։

Նա բավական գնացել եր, յերբ հետևից լսեց, իր անունը տվող, մի մեղմ ու ծանոթ ձայն.

— Միհրա՜ն, Միհրա՜ն։

Հեղուշն եր։

Նա ցեխոտված շորերով ու քրտնաթոր այտերով, իրեն եր մոտենում։ Հասնելով Միհրանին նա ուրախ ժըպիտով բարևեց ու թևն անցավ։

— Թերթերն եյի տարածում. այժմ ինչքան հեշտ է տարածվում. առաջվա նման չի,—շնչակտուր հեվոցով ասաց Հեղուշը, թուլացած կախ ընկնելով Միհրանի թևից։

Նրանք թեանցուկ բավական շարունակեցին գնալ, մինչև վոր Միհրանը մոտեցավ մի նեղլիկ դռան։ Ներս մտնելով նրանք, թափ տվեց գլխարկն ու շորերը և ներս անցավ։

Տպարանն եր։

Տպարանի բանվորները գիտեյին ամեն ինչ և յերբ Միհրանը յերևվաց դռան մեջ, խկույն, բոլորն ել ժողովվեցին գլխին։

—Ինչ կա, ինչ նորություն, եյի «Ցերիտասարդ Կոմունիստ»-ն ենք տպագրելու,—հրճվանքով ասաց մի 19—20 տարեկան յերիտասարդ։

—Այո։ Ահա. նյութերն արդեն պատրաստեն։ Իսկ դուք վոնց եք, պատրաստ եք,—գիմեց նա բանվորներին հարցական հայացքով։

—Ինարկե։ Ինչ խոսք դրա մասին,— լսվեցին ձայներ։

— Ճիշտ այս գիշերը կսկսենք, վրա բերեց յերիտ. բանվոր Սեթոն։

III

Ցերեկայան Հեղուշն ու Միհրանը տպարանումն եյին։ Նրանք բանում եյին բանվորներին հավասար։

Մեքենաների ու բանվորների աշխատանքը միացած' ստեղծում եյին նրանց գործը։

Գրաշար-բանվորների ձեռքերի ամեն մի շարժում, կտում եր մի նոր ողակ, հոկա շղթայի։

Ամբողջ գիշերը քրտինք մտած նրանք աշխատեցին։

Չորրորդ գիշերն ես և № 2-ը պատրաստ եր։

* * *

Բազմահակատներում թնդանոթներն իրենց հունձն եյին անում, խըլելով բազմահազար թանկ կյանքեր։ Պատերազմի արյունածարավ հեղինակները վոգեորված, ներբողներ եյին ձոնում առ Աստված։

«Ցերիտասարդ Կոմունիստ»-ի խըմբագրականները ցրում եյին մառախուղն ու պարզում մգլած մտքերը, ինչպես վճիտ հայելի։

* * *

Պատրաստություններ եր տեսնվում № 3-ին, բայց մի ինչ վոր անհայտ ձեռք յեկավ աշխատանքը խափանելու...

—Ձեր մուտքը տպարան այսուհետեվ անհնար է, և մինչեվ իսկ վըտանգավոր, թե ձեզ և թե գործի համար,—փողոցով անցնելիս, զգուշացրեց բանվորներից մեկը Միհրանին։

— Ինչու, ինչ է պատահել. չլինի նկատված է,—զարմացած հարցրեց Միհրանը բանվորին, աչքերը հառելով նրա վրա։

— Նկատված է և տպարանի վրա ել նշանակված է խիստ հսկողություն։ Մեզ յերկու հոգու տեղափոխեցին ուրիշ տպարան, վորպես այդ գործին ավելի ակտիվ մասնակցողների,—պատասխանեց բանվորն ու մի փոքր կանգնելուց հետո, առանց ուրիշ խոսք գտնելու,—«ցտեսություն» ասելով հեռացավ։

—Ցտեսություն,—ասաց Միհրանն ինքն իրեն հավաքելով, չկարծելով սակայն, վոր յերկար, շատ յերկար ժամանակ չպիտի տեսնեն իրար այլևս...

(Շարունակելի)

© National Library of Armenia

«ԱՎԱՆԳԱՐԴ»-Ի 100-ՐԴ ՀԱՄԱՐԻՆ

«Ավանգարդ»-ն իր 100-րդ համարը տոնելիս, նրա առաջ ավելի քան յերբեք կանգնած են մի քանի հարվածային ու այժմեական հարցեր։

Դրանք են.—

1. Թերթի միջոցով զարկ տալ ու [illegible]ել ուժեղ ագիտացիա արտադրողականության բարձրացման գործի համար։

2. Շարունակել պայքարը հանուն նոր կենցաղի։

3. Ծորացնել ու տարածել Լենինյան ուսմունքը բանվորա-գյուղացիական յերիտասարդության շրջանում։

4. Թերթի միջոցով սերտ կապ ու փոխադարձ գրավոր շփում ստեղծել գյուղի ու քաղաքի կոմյերիտականների միջև։

Բացի այս բոլորը, մենք հույս ենք հայտնում, վոր մինչև 200 համարի տոնը «Ավանգարդ»-ը դառնա նաև արտաքին աշխարհի աշխատավոր հայ յերիտասարդության ավանգարդը։

Բանթղթ. ՁԱՎ-ՄԱՐ

ՅԵՐԻՏ. ԲԱՆԹՂԹԱԿԻՑՆԵՐԻ ՄՈՒՐՃԵՐԻ ՀԱՐՎԱԾՆԵՐԸ

Բոլորին հայտնի յե, վոր «Ավանգարդ»-ում տպվում են զանազան նկատողությունների ու դիտողությունների բնույթ կրող հոդվածներ, վորոնք բռնում են այս կամ այն հիմնարկի, գործիչի կամ կազմակերպությունների սխալներից, հաշիվ պահանջում նրանցից ու անում ուղղումներ նրանց աշխատանքների մեջ։

Ցես ինքս էլ նման բովանդակությամբ հոդվածներ շատ եմ գրել, բայց ցավ է սիրտ պետք ասել, վոր մեր պետական ու հասարակական մարմինները նրանց վրա ուշադրություն չեն դարձնում։

Արդեն ժամանակն է և յես առաջարկում եմ, վոր «Ավանգարդ»-ի խմբագրությունը կամ հենց բանվորական բաժինը ամեն ամիս հաշվելով իր էջերում տպված յերիտբանվորների այն հոդվածները, վորոնք զանազան պահանջներ են առաջադրում ու դիտողություններ անում, նրանց մասին հաշիվ ու պատասխան պահանջի մեղադրվող ու չեշտվող հիմնարկներից և անձերից։ Թե չէ յերիտբանթղթակիցների մուրճերը կիջնեն զուր տեղ, առանց մի բան դարբնելու։

Յերիտբանվոր ՄԵՐՈՒՆ

Յերիտբանթղթակիցներ

ԻՆՉՊԵՍ ՍՈՎՈՐԵՑԻ ԹՂԹԱԿՑԵԼ

Մեծ ցանկություն ունեյի թղթակցել «Ավանգարդ»-ին, բայց չեյի վստահանում ուժերիս և կասկածում, վոր կարող է չտպվել իմ հոդվածները։ Վորպեսզի ավելի հիմնավորեմ թղթակցություններս, մեծ յեռանդով կպա «պիոներական» պատի լրագրին և սկսեցի թղթակցել նրան, և դա ինձ շատ մեծ չափով օգնեց։

Դրան զուգընթաց յես մշտական կարդում եյի զանազան թերթերը, մանավանդ «Ավանգարդ»-ը ու յերկար կանգ եյի առնում «Յերիտ բանվորություն» ու «պիոներական» բաժինների նյութերի ու ստորագրությունների վրա. «Յերիտբանվոր Մուշեղ, յերիտբանվոր Մերուն, Ա-րոն, Հովմիր, Արշավիր, պիոներ՝ Գոպալ, Մարգուշ, Դրո և այլն և այլն»։ Այդ բոլորն առաջացնում եյին իմ մեջ մի տեսակ նախանձ... ինչու չըմասնակցել այս թերթին, ինչու իմ հոդվածներս չտպել տալ այստեղ, ինչու պարծանքով չստորագրել «յերիտ բանվոր Շեկար»։

Վերջապես սրտապնդված, վորոշեցի թղթակցել նաև «Ավանգարդ»-ին։ Փորձեցի մի քանի նյութեր տալ և տեսա, վոր կարողանում եմ տեղ բռնել «Ավանգարդ»-ի էջերում. դա ինձ ավելի վոգեվորեց ու յես սկսեցի յեռանդով կպչել իմ սկսած գործին...

Ուշ գիշերները, յերբ բոլորը քաղցր քնում մի քանի յերազներ եյին տեսնել, յես դեռ նստած սեղանի մոտ, լապտերի աղոտ լույսի տակ, հոդվածներ եյի գրում «Ավանգարդ»-ին, «Տպագ. Բանվորին» և պատի թերթերին։

Ցեվ հիմա այսպիսով, պատի լրագրի օգնությամբ յես դարձա թղթակից և շարունակում եմ աշխատակցել «Ավանգարդ»-ին։

Յերիտբանվոր՝ ՇԵԿԱՐ

ԿԵՑՑԵ «ԱՎԱՆԳԱՐԴ»-Ը

Ցես ինքս, առաջներում կարծում եյի, վոր թերթերում գրելու իրավունք ունեն միմիայն գիտնականները, պրոֆեսորներն ու վարժապետները. սակայն վերջում մեծ զարմանքով իմացա, վոր յես էլ իրավունք ունեմ գրելու և նույնիսկ խմբագրությունն իմ սխալներով գրած հոդվածներն ամենայն սիրով կը խմբագրի, կուղղի ու կը տպի։

Այդպիսով յես սկսեցի աշխատակցություններս շարունակել ու դարձա բանթղթակից։

Ցես պարտական եմ «Ավանգարդ»-ին։

Յերիտբանթղթ. ԱՐԳԱՐ

ՑԵՍ ՇՆՈՐՀԱԿԱԼ ԵՄ

Ցես կիսագրագետ մի բանվոր եյի։

Հազիվ կարողանում եյի գրել մի քանի խոսք, այն էլ բազմաթիվ սխալներով։

Սակայն շնորհիվ մեր սիրելի «Ավանգարդ»-ի, յես կամաց-կամաց գրել սովորեցի։

Սկզբներում, սրանից մոտ մի տարի առաջ, առաջին անգամ փորձեցի մի հոդված գրել։

Գրեցի։

Բազմաթիվ սխալներ կային։

Նույնիսկ ամաչում եյի խմբագրատուն տանել։

Բայց սրտապնդվեցի ու տարա։

Ցերբեք չեյի սպասում, վոր պիտի տպվեր։

Սակայն մյուս օրը գործարանում ընկերներս ուրախությամբ ինձ տվին «Ավանգարդ»-ի այն համարը, վորի մեջ տպված եր իմ հոդվածը։

Աչքիս չեյի հավատում։

Սխալներով լի հոդվածս կոկվել, ուղղվել ու գեղեցկացել եր։

Այդ հոդվածը հիմք դրեց իմ թղթակցական ամբողջ աշխատանքներին։

Ցեվ դրանից հետո, յես կապվեցի «Ավանգարդ»-ին ու նրան կապեցի մեր «Արարատ» գործարանը։

Ցես հիմա արդեն բանթղթակից եմ։

Ցես շատ շնորհակալ եմ իմ ուսուցիչ «Ավանգարդ»-ից։

Յերիտբանթղթ. Բ. ԱՃԻՃՅԱՆ

ԹԵ ԻՆՉ ՏՎԵՑ „ԱՎԱՆԳԱՐԴ"-Ը

ԻՄ ԱՌԱՋԻՆ ՀՈԴՎԱԾԸ

1924 թվի մարտի 17-ն եր։

Մի գեղեցիկ ու պարզ օր։

Արևը փայլում եր մեր գործարանի պատուհանից։ Մենք էլ արևի պես ժպտերես բանում եյինք։

Շուտով վերջացավ մեր 6 ժամյա աշխատանքի ժամանակն ու յես, ընկերոջս՝ Աքոյի հետ միասին գնացինք մեր տունը։

Շուտ տալով որացույցի այդ օրվա թերթը, մյուս օրվա թերթիկի վրա կարդացինք—

ՄԱՐՏԻ 18
ՓԱՐԻԶԻ ԿՈՄՈՒՆԱՅԻ ՕՐ։

Վորոշեցինք մի-մի հոդված գրել այդ տոնի առթիվ ու տալ «Ավանգարդ»-ին։

Գրեցի։

Դա իմ առաջին հոդվածն եր։

Ցեվ վորովհետև գարունը նոր եր բացվում ու ինձ համար էլ բացվում եր իմ լրագրական աշխատանքների գարունը, յես վորոշեցի իմ գրական անունը դնել «Նոր Գարուն»։

Ու այդպես էլ արի։

Ինչպես գյուղացին գարնան սկզբին մտածում է իր ապրուստի միջոցների հայթհայթման մասին, այդպես էլ այդ գարնանը յես մտածեցի ու հիմք դրի իմ մտավոր ապրուստի անդրանիկ միջոցին։

Յերիտ. բանթղթ. ՆՈՐ ԳԱՐՈՒՆ

ԻՆՉՊԵՍ ԿԱՊՎԵՑԻ ՑԵՎ ԹՂԹԱԿՑԵՑԻ

1923 թ. մայիս ամիսն եր, յերբ ձեռքս ընկավ «Ավանգարդ»-ի առաջին №-ը։ «Յերիտասարդ Կոմունիստ»-ի մի քանի ժամանակավոր դադարից հետո, հետաքրքիր եր կարդալ մեր կոմյերիտական միակ թերթը և այն էլ նոր անունով։

«ԱՎԱՆԳԱՐԴ»—նշանակում է առաջապահ։ Լավ անուն եր։ Կարդացի թերթը, հոդվածները շատացել եյին, բաժինները նույնպես։

Մի օր էլ թերթում կարդացի «Յերիտասարդ բանվորություն» բաժինը. այնտեղ հոդվածները գրված եյին պարզ, կարճ և հասկանալի, ու բոլորի էլ տակի ստորագրություններին կցված «յերիտ-բանվոր» բառը։

Նրանք գրում եյին իրենց գործարանից, արհեստանոցից և շեշտում այնտեղի բացերը, կամ խորհուրդներ հարցնում «Ավանգարդ»-ից։

Մտածեցի՝ յես էլ գրեմ. չե վոր յես էլ յերիտբանվոր եմ, յես էլ մեր գործարանից տեղեկություն տամ։

Գրեցի առաջին թղթակցությունս,—«Կյանքը Լենինականի տպարանի Կ. Յե. Մ. բջիջում»։

Զանցավ մի քանի օր, «Ավանգարդ»-ի մեջ կարդացի «Դրաշար Մկո» ստորագրությամբ իմ թղթակցությունը, ուրախացա և իսկույն գրեցի յերկրորդը, այս անգամ յերիտասարդ բանվորների կյանքից։

Գրեցի և յերրորդը ու դրանից հետո, կապվեցի և թղթակցեցի «Ավանգարդ»-ին և դարձա յերիտբանթղթակից։

Բանվոր ՄԿՈ

„ՅԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ԲԱՆՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆ"-Ը

Մեր «Ավանգարդ»-ն ունի ընդամենը 100 համարի պատմություն։

Նրա անդրանիկ համարը լույս է տեսել 1923 թ. մայիսի 5-ին։

Բանվոր յերիտասարդությունն «Ավանգարդ»-ի հարյուր համարյա պատմությունը կերտելիս՝ բերել է իր ակտիվ ու յեռանդուն մասնակցությունը։

Դեռ «Խորհ. Հայաստան»-ում էջիկի (страничка) ձևով լույս տեսնող «Յերիտասարդ Կոմունիստ»-ից սկսած՝ բանվոր յերիտասարդությունը համախմբված նրա շուրջը աշխատում եր յեռանդուն կերպով։

Յերիտբանթղթակիցների այդորինակ աշխատանքի ու շարժման մեջ խաղացել է բավականին մեծ դեր Լ. Կ. Յե. Մ. Յերևանի տպագրական բջիջի օրգան—

«ՏՊԱԳՐԱԿԱՆ ԲԱՆՎՈՐ»-Ը։

Նա, վորպես Յերևանում հրատարակվող առաջին պատի լրագիրը, (1922 թ. հուլիսի 15-ից) կարողացավ իր շուրջը համախմբել ու վարժեցնել բավական յերիտ. բանվ. թղթակիցներին։ Այդ բանն ավելի խոշոր ծավալ ստացավ, յերբ 1922 թ. նոյեմբերից թերթը սկսվեց լույս տեսնել տպագրված, վորպես յերկշաբաթաթերթ։

Ցեվ մինչ ուրիշ գործարաններից վախվխելով յերիտ. բանթղթակիցները մի-մի չափազանց վատ գրված հոդվածով եյին մուտք գործում սկզբներում «Յերիտ. Կոմունիստ»-ի և հետո «Ավանգարդ»-ի էջերը, այդ տպարանների բանվորները համարձակ, բավականին լավ ու վարժ գրած հոդվածներով և խմբերով արշավում եյին «Ավանգարդ»-ի էջերում։

Այդ է ցույց տալիս հոդվածում տպված սխեման, վորտեղ 58 յերիտբանթղթակիցներից՝ 20-ը տպարանի բանվորներ են—(դրանցից 15-ը՝ Յերևանի, 3-ը Վաղարշապատի և 2-ը՝ Լենինականի տպարաններից) և մնացած 38-ը նոր, 18 գործարաններից, հանքերից ու յերկաթգծերից են։

Սակավ պակաս աշխատանք չի տարել յերիտ. բանթղթակիցներ պատրաստելու գործում նաև Լենինականի գավկոմի օրգան—

«ՅԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ԲԱՆՎՈՐ»-Ը,

վորը լույս տեսնելով վորպես էջիկ (страничка) կարողացել եր մասամբ կապել ու վարժեցնել Լենինականի բանվոր յերիտասարդության գրիչները։

Ճիշտ է, նա տարել է այդ աշխատանքը, սակայն ցավալի փաստը յեկել է ապացուցելու, վոր այդ վարժված յերիտբանթղթակիցները շատ սակավ մասնակցություն են բերել «Ավանգարդ»-ին, (58 յերիտ. բանթղթակիցներից միայն 5-ն են Լենինականից), վորը չգիտենք ինչով կարելի յե բացատրել։

—.—

Զնայած վոր յերիտ. բանթղթակիցների պատրաստ լինելը պետք եր հենց սկզբից և յեթ «Ավանգարդ»-ին կապեր նրանց ստվար մասը, սակայն հակառակ դրան մենք մինչև նրա 7-րդ համարը չենք պատահում բանվորական հոդվածների ընդհանրապես ու բանվորական բաժնի մասնավորապես (չհաշված արդյունաբերական բջիջների մասին գրված հոդվածներն ու նրանց պատմությունները)։

Այդ բացը բացատրվում եր նրանով, վոր խմբագրությունն առանձին ուշադրություն չեր դարձնում յերիտ. բանթղթակիցների վրա։ Սակայն հետագայում, յերբ յերիտբանթղթակիցների համար թերթում բացվում է առանձին բաժին («Յերիտ. բանվորություն») և հատկապես այդ բաժնով գրավելու համար նշանակվում է յերիտ. բանվորներից բաժնի վարիչ, գրությունը փոխվում է։

Դրանից հետո, մենք տեսնում ենք յերիտ. բանվորությունը յուրահատուկ աշխուժությամբ լցնում է «Ավանգարդ»-ի սյունյակները։

Ցեթե № 7-ին մասնակցում եյին ընդամենը 4 յերիտ. բանթղթակիցներ, ապա մինչև 20-րդ համարին հասնելը, այդ թիվը բազմապատկվում ու հասնում է 9-ի։ Բանակի հետ միասին ավելանում է այդ թղթակիցների ու թղթակցությունների վորակը։ Յերիտ. բանթղթակիցներն արդեն անում են զանազան խելացի նկատողություններ ու դիտողություններ և շրջապատի բացերը յերբեք չի վրիպում նրանց աչքերից։

Հետագայում «Յերիտ. բանվորություն» բաժինը դուրս գալով սովորական միապաղաղությունից, դառնում է ավելի այլազան ու հետաքրքիր։ Սովորաբար իրար յետևից դասավորվող թղթակցությունները դասվելով զանազան յենթավերնագրերի տակ, բաժնին տալիս են գեղեցիկ արտաքին ու հետաքրքիր բովանդակություն։

Այդ յենթաբաժինների գլխավորները հետևյալներն են յեղել.

1. «Բանվորական բջիջներում».
2. «Կյանքը գործարաններում, արհեստանոցներում յեվ հանքերում».
3. «Աշխատանքի արտադրողականության բարձրացում».
4. «Աշխատավոր կանանց մոտ».
5. «Լույս-ճակատ».
6. «Դիտողություններ».
7. «Յերիտբանվորն ու գրականությունը».
8. «Թեր յեվ դեմ».
9. «Կոմյերիտական դասարան».
10. «Բանվորներն «Ավանգարդ»-ին.
11. «Բանվորն ու նոր կենցաղը»,
12. «Քաղաքը—գյուղին» յեվ այլն։

Բացի այդ, ինամք է տարված նաև բաժնի տեխնիկայի վրա։

Շատ պարզ է, վոր նման հետաքրքիր բովանդակությունն ու արտաքին գրավչությունը բաժնի շուրջը պիտի հավաքեր մեծ թվով յերիտ. բանթղթակիցների, վորը հետագայում աչքի յե զարնվում. 4-ի և 9-ի փոխարեն մենք տեսնում ենք բաժնին իրենց մասնակցությունն են բերում 15-20 յերիտթղթակիցներ։

Այժմ բանք հետևյալ պատկերն են ներկայացնում։

‚ՅԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ԲԱՆՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆ'

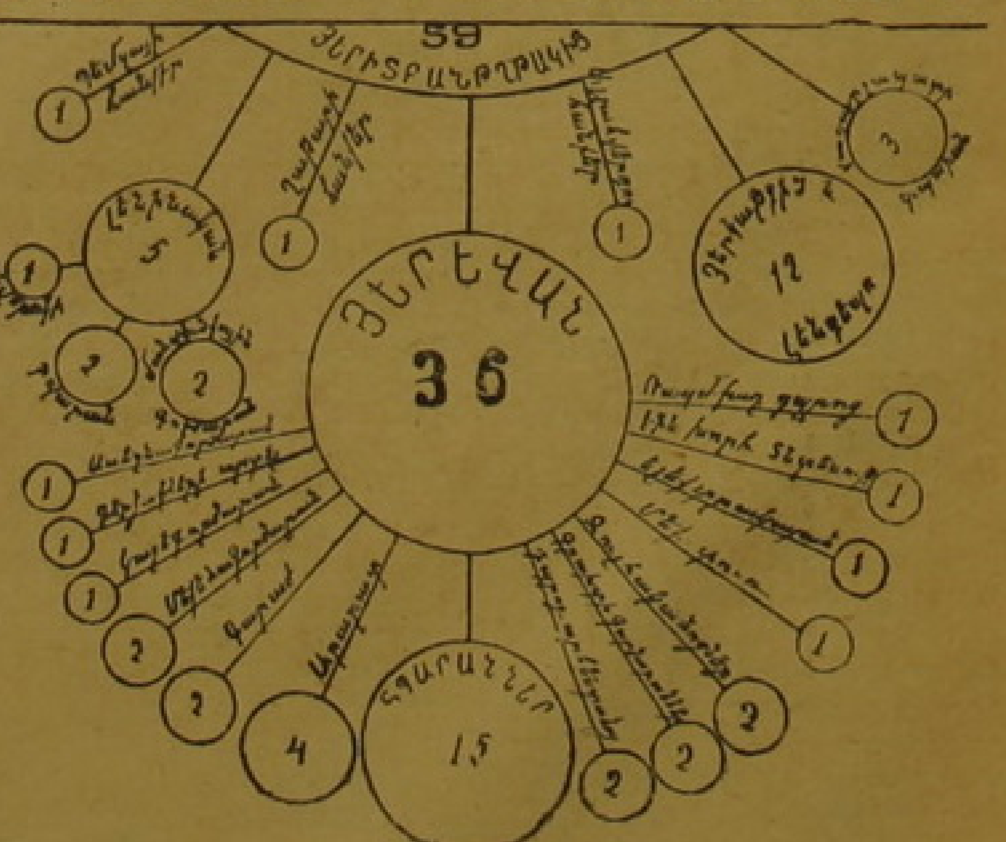

Քիչ մասնակցություն չեն բերել յերիտբանթղթակիցները նաև «Ավանգարդ»-ի տարածման ասպարեզում։ Նրանք հաճախ ագիտատորներ ու գործակալներ են դառնում իրենց գործարաններում և շրջապատում, «Ավանգարդ»-ը տարածելու համար։

—.—

Մի քանի գծերով պատկերացնելուց հետո «Յերիտ. բանվորություն» բաժնի անցյալը, մենք հույս ենք հայտնում, վոր հետագայում յերիտ. բանթղթակիցներն ավելի համախմբվելով այդ բաժնի շուրջը, կհարստացնեն ու կբազմապատկեն նրա բովանդակությունը, տանելով հանդերձ նրա արտաքի բարձրացման համար իրենց հեղինակավոր ագիտացիան թե գրավոր և թե բանավոր։

Հաջողություն նրանց աշխատանքներին։

Բանվոր Վ. Ա.

© National Library of Armenia

ԿԱՌՈՒՑԵՆՔ ՆՈՐ ԳՅՈՒՂԸ

ԳԱՐՈՒՆԸ ԳԱԼԻՍ Է...

Մեր յերիտասարդական թերթի 100-րդ համարը զուգադիպում է գարնային աշխատանքների սկսվելուն, յերբ ձյունից ու ցրտից հետո, հողը պատրաստվում է ձմեռվա քնի ժամանակ իր ամբարած հարստությունը գործի դնելու

Այդ հարստությունը կարելի յե տարբեր ձևերով օգտագործել։ Այժմ արդեն վոչ վոք չի կասկածում, վոր մեր գյուղացու մինչև այժմ գործածած հողի մշակման ձևերը հնացել են, վոր ամենից քիչ այդ ձևերով կարելի յե հողից օգուտ քաղել։

Հողի մշակման նոր յեղանակներ, մեր գյուղատնտեսական աշխատանքների մեջ նոր ձևեր կարելի յե մտցնել միայն նոր՝ յերիտասարդ սերնդի և առաջին հերթին նրա առաջավոր մասի՝ կոմյերիտմիության միջոցով։

Ընդհանրապես հառաջավոր սերունդը կապված է վորոշ տրադիցիաների հետ, առավել ես գյուղացիությունը, վորի մեջ հին կառավարությունը անվստահություն է սերմանել դեպի մեքենան, դեպի նորությունները և առհասարակ դեպի քաղաքը։ Խորհրդային իշխանության ժամանակ, մանավանդ «յերեսով դեպի գյուղ» լոզունգի օրոք, յերիտասարդ սերունդը պետք է օգտագործի այն բոլորը, ինչ ստացվում է քաղաքի արդյունաբերությունից, գյուղը մտցնի այն նորությունները, վորը տալիս է քաղաքի տեխնիկան։ Առանց դրան, անհնար է բարձրացնել մեր գյուղատնտեսությունը, վորը Խորհրդային Հայաստանին ավելի շատ է հարկավոր, քան մի վորևէ ուրիշ յերկրի, վորովհետև մեր գյուղացու հողաբաժինը ավելի աղքատ է, քան իր հարևան գյուղացիներինը։

Մեր յերկրի սակավահողությունը ստեղծել է 156 մանր տնտեսություններ, վորոնք ամենից քիչ են յենթարկվում տեխնիկային։ Մեր գյուղատընտեսությանն անհրաժեշտ մի քանի գործիքների (տրակտորների) համար պահանջվում է մեծ հողամաս, մեծ տնտեսություն։ Մանր տնտեսությունները մեքենաների գործադրման խոչընդոտ են հանդիսանում, բայց այդ դրությունից դուրս գալը հեշտ է։ Դրա համար անհրաժեշտ է կազմակերպվել արտելային ընկերություններում և այդ տիպի այլ կազմակերպություններում։ Գյուղացիների առաջ նման պահանջ դնել չենք կարող։ Բայց մեր յերիտասարդությունը իր սեփական օրինակով—տնտեսությունները միացնելով, կոմունաներ և արտելային ընկերություններ կազմակերպելով, պետք է վարակի ամբողջ գյուղը, իր շուրջը համախմբելով չկազմակերպված գյուղացիներին։ Ուսուցողական օրինակներ արդեն կան։ Հայաստանի Հողժողկոմատը ունի մի քանի խոշոր (համեմատած մեր գյուղացու տնտեսության հետ) խորհրդային տնտեսություններ։ Յուրաքանչյուր գյուղացի հեշտությամբ կարող է համոզվել, վոր իր տնտեսությունը տալիս է անհամեմատ ավելի քիչ յեկամուտ, քան խոր. տնտեսությունը, վորովհետև այստեղ, այս խոշոր տնտեսության մեջ, գործադրվում են բոլոր նոր մեքենաները և հողի պարարտացման բոլոր միջոցները։

Այս ամենը իրականացնելու համար, մեր կոմյերիտմիության նախ և առաջ անհրաժեշտ է կապվել տվյալ շրջանում աշխատող գյուղատնտեսի հետ։ Առանց նրա խորհրդի, կոմյերիտականը նույն անկուլտուր գյուղացին է։ Գյուղատնտեսական խմբակը յերիտասարդական կազմակերպության մի անբաժանելի մասնիկն է։ Գյուղատնտեսը կոմյերիտմիության ընկերն է, նույնիսկ յեթե նա այդպիսին չէ, պետք է աշխատել նրան այդպիսին դարձնել։ Այստեղ չպետք է ստիպել և վոչ էլ վերաբերվել վորպես «հին» մասնագետի։ Նրան պետք է մոտենալ վորպես պիտանի և բանիմաց մարդու Գյուղատնտեսը պետք լինի գյուղատընտեսական խմբակի ղեկավարը։ Գյուղատնտեսական խմբակը դպրոց է վոչ միայն յերիտասարդության համար, այլև յերիտասարդական դպրոց վողջ գյուղացիության համար։

Գարունը գալիս է... կոմյերիտմիությունը պետք է պատրաստվի արժանի դիմավորելու նրան։ Կոմյերիտմիությունը գյուղում նախ և առաջ լավ տնտես է,—այդպես պետք է վոր լինեն մեր կոմյերիտականները։ Գյուղացին, միշտ բոլոր հարցերում կհավատա կոմյերիտականին միմիայն այն դեպքում, յեթե տեսնի, վոր նա լավ հիմքերի վրա դրված, ուժեղ տընտեսություն է պահում։

Թող այս գարունը ապացուցի, վոր մեր կոմյերիտմիությունը ընդունակ է ստեղծելու նաև ուժեղ տնտեսություն։

Ս. ՇԱՀՈՒՆՑ

«ԱՎԱՆԳԱՐԴ»-Ը ԳՅՈՒՂՈՒՄ

Բուրժուական քաղաքը դարեր շարունակ շահագործել է գյուղը։ Նա գյուղից ծծել, քամել է ամեն ինչ, ստեղծելու համար իր բարեկեցությունը։

Գյուղը մնացել է կեղտոտ, տգետ, հետամնաց և ի հաշիվ նրա զարգացել, առաջ է գնացել քաղաքը։ Ավելի խայտառակ դրության մեջ է յեղել Հայաստանի գյուղը։

Սա յե այն ժառանգությունը, վոր ստացել է Խորհրդային իշխանությունը։ Այդ ժառանգությամբ կոմունիստական շինարարությունը առաջ տանելն անհնար է։ Այդ պատճառով Կոմունիստական կուսակցության գլխավոր նպատակներից մեկն էլ՝ գյուղն այդ դրությունից հանելն է։ Բարձրացնել գյուղը տնտեսապես, կուլտուրապես, վորպեսզի հետզհետե նա հավասարվի քաղաքին։ Այդ խոշոր աշխատանքին են լծված Կոմկուսակցությունը, Խորհրդային իշխանությունը և ուրիշ շատ կազմակերպություններ։ Այդ աշխատանքն է կատարում նաև Լենինյան կոմյերիտմիությունը և նրա օրգան «Ավանգարդ»-ը Հայաստանում։

Սակայն այդ աշխատանքը հեշտ չէ։ Հեշտ չի դարերի սովորություններ ունեցող գյուղացուն շարժել, անհատական տնտեսության հոգեբանություն ունեցողներին առաջ տանել։ Գյուղը զինվելով չի կուլտուրանա, նրա տնտեսությունը չի փոխվի։

Հարկավոր է անդուլ աշխատանք։ Գյուղկոմյերիտականներից շատերը հաճախ կարծում են, վոր մի ամսում կարող են գյուղը դրախտ դարձնել։ Յերբ նրանց ճակատը առնում է գյուղի մերկ պատերին—հիասթափվում են և նրանց ձեռքերը թուլանում են։ «Ավանգարդ»-ը պարտավոր է միշտ բացատրել յերիտասարդության մեր մեծ աշխատանքի դժվարությունները, և ցույց տալ նրանց վերացման ուղիները։

Կոմունիստական կուսակցությունը, վորը կռվել ու կռփվել է բազմաթիվ կռիվների մեջ, վորը կազմակերպել է մասսաները, նրանց դեպի լավագույն ապագան տանելու համար, ղեկավարում է ու իր ուսերին է տանում գյուղի բարձրացման գործը։ Այդուրենի հոտն առած, մի յերկու լոզունգներ անգիր արած յերիտասարդը յերբեմն կարծում է, վոր ինքը մենակ, առանց կուսակցության ղեկավարության կարող է վորոշել գյուղի բախտը։ Ամենամեծ սխալն են անում այդպիսիները, վորոնց թիվը մեզ մոտ բարեբախտաբար քիչ է։ Կոմկուսակցության ղեկավարությունը բացասողների դեմ պետք է պայքար մղի «Ավանգարդ»-ը գյուղում։

Կոմյերիտականը ղեկավարվելով Կոմկուսակցության ցուցմունքներով, ինքը ղեկավարն է լինելու գյուղի յերիտասարդների և պիոներների։ Նա իր շուրջը պետք է համախմբի գյուղի յերիտասարդությունը և նրան տանի իր հետևից։

Ահա այս աշխատանքին օգնելու պետք է գա «Ավանգարդ»-ը։

Ղեկավարել չես կարող, յեթե ինքդ լավ չհասկանաս, թե ինչ ճանապարհով ես գնում։ Գյուղի ցեցերը, կուլակներն աշխատում են Կոմյերիտմիության անդամին իրենց ազդեցության տակ գցել և հաճախ նրանց այդ հաջողվում է։

Շատ զգույշ, սթափ պետք է լինել, կուլակի քացր խոսքերով չը տարվելու համար։ Լավ պետք է հասկանալ միջակ և չքավոր գյուղացու շահերը, նրա ուղին։

«Ավանգարդ»-ը անդադար պետք է դասակարգային գիտակցության բերի գյուղի յերիտասարդությանը։

Հրամանով ղեկավարել, գյուղի կյանքը փոխել չի կարելի։ Գյուղի Կոմյերիտմիությունն իր անձնական օրինակով և խորհուրդներով է, վոր առաջ է տանելու իր գործը։ Գյուղացուն բոլորովին դուր չի գալիս, յերբ «անմորուս, անփորձ, յերեկվա ձվից դուրս յեկողը» իր գլխին հրամաններ է կարդում, յերբ կոմյերիտականը հրացանով նետում, բռնությամբ է սպառնում կամ, յերբ նա գնում է առանց իրավունք ունենալու թռչնին հավաքում։ Այդպիսիները մեզ հարկավոր չեն. նրանք գցում են գյուղացիության աչքում և Կոմյերիտմիության և Խորհրդային իշխանության հեղինակությունը։ Կոմյերիտականը անմիջականորեն չպետք է խառնվի խորհրդի գործկոմի, կոպերատիվի և փոխօգնկոմի գործերին։ «Ավանգարդ»-ը այդպիսիներին լույս աշխարհ պետք է հանի ու լավ խայտառակի։

Կոմյերիտականն իր խոշոր մասնակցությունը պետք է ունենա գյուղի հասարակական աշխատանքներին —դպրոց, խրճիթ-ընթերցարան, փոխօգնկոմ, կոպերատիվ, արտել, գյուղատնտեսական խմբակ, խորհուրդ, ևայլն։

Սրանց աշխատանքները բարձրացնելու և կանոնավորելու համար մեծ մասնակցություն պետք է ցույց տալ. այնպես վոր, գյուղացին ասի՝ «անբեղ է, բայց խելոք, լավ բան է անում Կոմյերիտմիությունը»։

«Ավանգարդ»-ն այս ուղղությամբ պիտի դաստիարակի յերիտասարդությունը։

Կան կոմյերիտականներ, վորոնք քիչ աշխատելուց արդեն քթները բարձրացնում են, չեն հավանում գյուղացուն, գյուղի ուսուցչին ու վոչ վոքի, և ասում.—«Յես եմ, վոր կամ, ինձանից խելոք էլ մարդ չկա»։ Քիթը բարձրացրած կոմյերիտականը վոչինչ պետք չի։ «Ավանգարդ»-ը պարտավոր է այդպիսիներին ցույց տալ իրենց տեղը, նրանց քթները մի քիչ ցածրացնել։ Այսպիսով «Ավանգարդ»-ը իր շուրջը պետք է համախմբի ամբողջ յերիտասարդությունը, դասակարգային գիտակցության բերի նըրան, կռվի գյուղի վատ յերևույթի դեմ, դռվի նոր կյանքի ամեն քայլը գյուղում, սովորեցնի նոր կյանքին հասնելու ուղիները, և վոր գլխավորն է՝ միշտ բացատրի գյուղի աշխատանքների խոչընդոտները, սովորեցնի նրանց հաղթահարելու ձևերը, ամուր պահի խորհրդային գյուղի և քաղաքի կապը։ Այս ճանապարհով է գնացել 100-րդ համարը տոնող «Ավանգարդ»-ը և անկասկած, նա այդպես էլ կը շարունակի աշխատանքը հետագայում։

Ա. ՇԱՀԳԵԼԴԻ

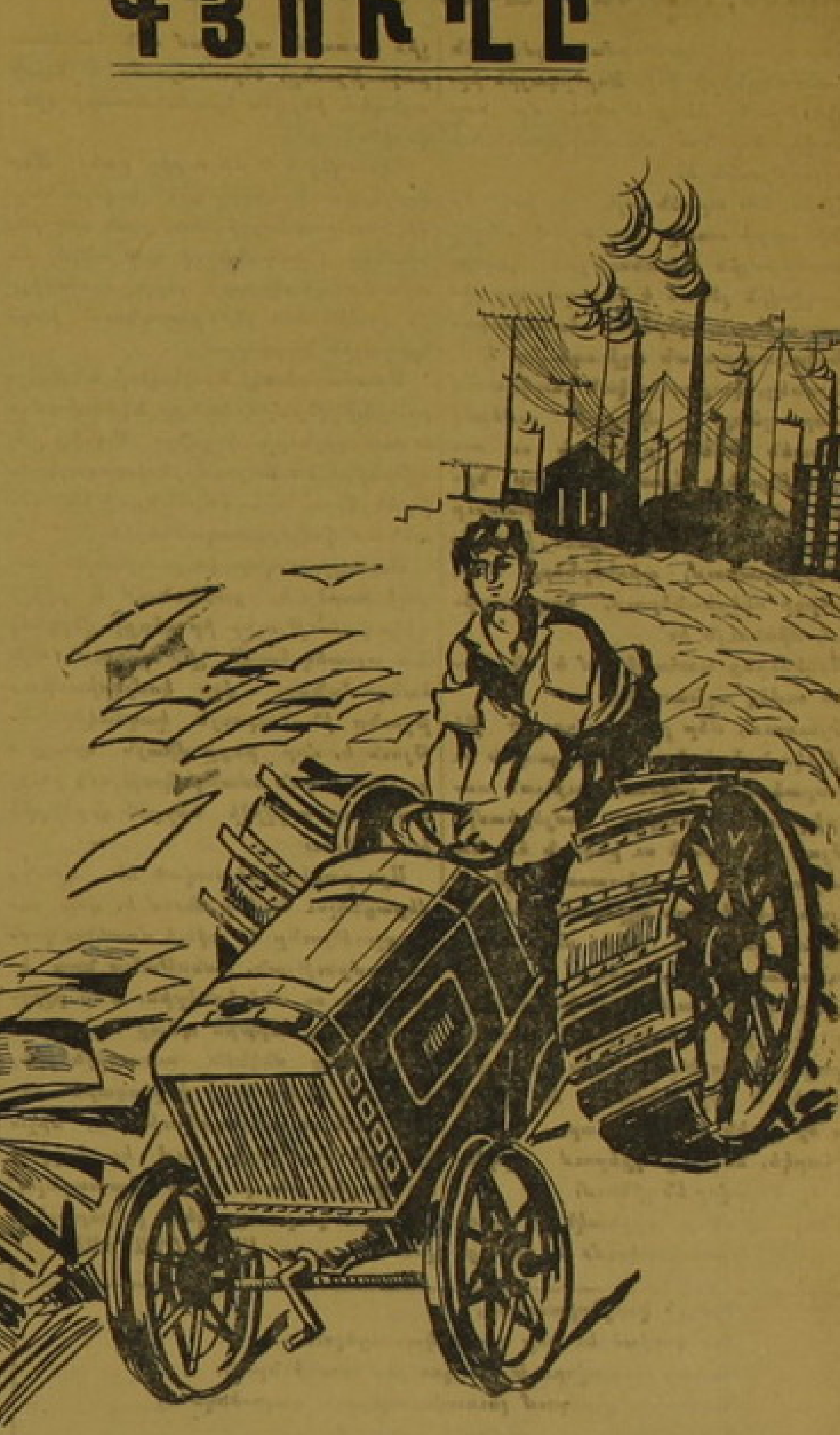

ԿՈՄՅԵՐԻՏՄԻՈՒԹՅՈՒՆՆ ԻՐ ՎՐԱ ՊԻՏԻ ՎԵՐՑՆԻ ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ԲԱՐՁՐԱՑՄԱՆ ՊՐՈՊԱԳԱՆԴԱՆ ՈՒ ԳՈՐԾԸ։

Գ. ԶԻՆՈՎՅԵՎ

© National Library of Armenia

ԿՈՄՅԵՐԻՏԱԿԱՆ՝ ՁԵՌՔ ՄԵԿՆԻՐ ՈՒՍՈՒՑՉԻՆ

Նոր գյուղի կառուցման դժվարին աշխատանքների մեջ, Խորհրդային իշխանությունը ձեռք է բերել մի նոր զինակից ևս։ Դա մասսայական ուսուցչությունն է։

Հիմա, նա արդեն այն չէ, ինչ մի քանի տարի առաջ։ Նա այժմ անցել է Խորհրդային իշխանության կողմը, ամբողջովին լծված է նոր դպրոցի շինարարության գործին, հասարակական-կուլտուրական աշխատավոր է։

Այստեղ, կուլտուրական ճակատում է, վոր պետք է միացյալ ուժերով աշխատեն ԼԿՅԵՄ բջիջներն ու ուսուցչությունը։ Այստեղ է, վոր նրանք ունեն բազմաթիվ ընդհանուր խնդիրներ՝ լինի դա դպրոցում, խրճիթ-ընթերցարանում, պիոներների մոտ, խորհրդի սեկցիաներում, կոոպերատիվում, միևնույն է։

Ամենուրեք պահանջվում է միահամուռ ուժեղ աշխատանք։

Գյուղում, մեր բջիջը ուսուցչի թև ու թիկունքն է նրա դպրոցական ու հասարակական գործունեության ասպարեզում։ Ուսուցիչը՝ կոմյերիտմիության բարեկամն ու ընկերն է. նա աջակցում է յերիտասարդության կուլտուր-կրթական աշխատանքներին։ Այսպես պետք է լինի մեր կապը գյուղուսուցչի հետ, այսպես է արդեն մի շարք վայրերում։ Բայց կան տեղեր, ուր դեռ չեն կանոնավորվել նրանց հարաբերությունները, չեն հասկացել միմյանց և թշնամանում են իրար հետ մի չնչին բանի համար։

Իհարկե, նման դեպքերում յերկուսըն էլ մեղավոր են լինում։

Մենք գիտենք որինակներ, յերբ գյուղբջիջը «առաջարկում» է ուսուցչին կատարել այս կամ այն հանձնարարությունը, «հրամայում» է նրան այնպես, ինչպես հրամանատարը զինվորին։

Նկատվել է և մի ուրիշ բան։ Մեր կոմյերիտականները չեն ուզում հաշվի նստել ուսուցչի հետ, բան սովորել նրանից, չհասկանալով, վոր անցել են այն ժամանակները, յերբ ուսուցիչը իր սրտին մոտ չէր ընդունում Խորհրդային կարգերը։

Միաժամանակ, նույնպիսի անթույլատրելի վերաբերմունքը նկատվում է և ուսուցիչների կողմից։ Սրանք էլ «վերևից» են նայում յերիտասարդության վրա, արհամարհանքով են մոտենում կոմյերիտականներին։

Ուսուցիչը, վոր կուլտուրապես ավելի բարձր է, ցանկանում է բջիջի ղեկավարությունը իր ձեռքը վերցնել։ Նա այստեղ հաշվի չի առնում այն հանգամանքը, վոր կոմյերիտմիությունը ինքնուրույն կազմակերպություն է, վոր ինքը միայն պետք է կուլտուրական օժանդակություն ցույց տա, առանց բջիջի ներքին գործերին խառնվելու։

Այս բացերը նկատված են. դրանց վերացնելու համար հենց է, վոր ուսուցչությունը էլ ավելի մոտենա կոմյերիտմիության, ծանոթանա նրա էության ու անելիքներին։ Մեր բջիջները իրենց հերթին պետք է ընկերական ձեռք մեկնեն ուսուցիչներին, առանց միմյանցից փոխադարձ օգնություն ու օժանդակություն, միշտ հիշելով, վոր յերկուսով էլ կոչված են մի ընդհանուր գործ կատարելու՝ գյուղը կուլտուրապես բարձրացնելու։

Ս. ՄԱՐԳԱՐՅԱՆ

> Գյուղի կոմյերիտական,
> Դու կոչված ես նոր գյուղ կառուցելու.
> Առանց լուսավորության դու չես հասնի նրան։
> Ուսուցիչը գյուղում լուսավորություն տարածողն է,
> Ոգնիր նրան այդ դժվարին գործում,
> Ձեռք մեկնիր նրան։

ՊԱՏԻ ԼՐԱԳԻՐԸ ԳՅՈՒՂՈՒՄ

«Ավանգարդ»-ը, «Մաճկալ»-ը և մյուս թերթերը գյուղում չեն կարող անել այն, ինչ անում է պատի լրագիրը։

Մինչ նրանք տալիս են ընդհանուր ղեկավարող ուղղություն, պատի լրագիրը զբաղվում է ամբողջ գյուղին ծանոթ ու նրան անմիջապես հետաքրքրող առօրյա խնդիրներով։ Մեկը մյուսով փոխարինել յերբեք չի կարելի։

Նկատվում է, վոր վերջին տարվա ընթացքում, կենտրոնական թերթերի տարածման հետ միասին, գյուղում ծավալվում է պատի լրագրերի ցանցը։ Ամբողջ Հայաստանի գյուղերում հաշվվում է 100-120 միայն կոմյերիտական պատի լրագիր։

Սա նշան է, վոր գյուղը արթնանում է։

Գյուղում պատի լրագրի հանդես գալը ինքնին՝ մի խոշոր քայլ է դեպի առաջ, վոր նախորդում է նոր գյուղի տարրերը կազմող մի շարք յերևույթների։

Պատի լրագրի անմիջական կոչումն է— պայքարել հնի և նրա ներկայացուցիչների դեմ, զարկ տալ գյուղի կենցաղի ու հասարակության մեջ նոր ելեմենտների ստեղծագործման ու մարմնացմանը։

Պատի լրագիրը գյուղը առաջ տանող խոշոր գործոններից մեկը լինելով հանդերձ, իր ներսում խաղ գլուխ է նոր կյանքի կառուցման կարևորագույն լծակներից մեկի՝ գյուղթղթակցային շարժման։

Այսպիսով, պատի լրագիրը դառնում է մի շկոլա, վորով անցնում է անփորձ ու սկսնակ թղթակիցը։ Նա յե, վոր պատրաստում է մեր մամուլի թղթակիցների ռեզերվը։

Բայց այնքան, վորքան չեն կազմակերպված թղթակիցները, պատի լրագրերի ղեկավարությունը կրել է մասնակի բնույթ։ «Ավանգարդ»-ի 100-րդին պետք է վորոշակի արվի պատի լրագրերի ղեկավարության հարցը. առանց դրան արժանի ռեզերվ չենք կարող պատրաստել։

Մեր միությունը ընդհանրապես շատ քիչ ուշադրություն է հատկացնում այդ խնդրին, այն ինչ գյուղի պատի լրագրի բռնած դիրքից շատ բան է կախված։ Նա կարող է Խորհրդային իշխանության գիծը ծռել թե դեպի այս և թե դեպի այն կողմը, յերկու դեպքում էլ շեղվելով իսկական ճանապարհից։

Առաջին գործը, վոր պետք է արվի այդ ասպարեզում, կլինի այն, վոր «Ավանգարդ»-ը կհրավիրի պատի լրագրերի մրցանակ. մրցանակը հնարավորություն կտա պարզելու նրանց իրական պատկերը, վորից հետո, կարելի կլինի խոսել ճիշտ ու անշեղ ղեկավարության մասին։

Այսոր դա անհետաձգելի հարց է։ Պատի լրագրերը իրենց շուրջն են համախմբել գյուղի կուլտուրական կարող ուժերը։ Ամենուրեք ծավալվում է այդ տարերային շարժումը, վոր անպայման պետք է ընտրվի լենինյան կոմյերիտմիության կողմից։

Գյուղը արթնանում է։
Պետք է ոգնել նրան։

Կ. ՎԱՐԴԱՆՅԱՆ

ԱՎԱՆԳԱՐԴԻՆ ՓՈԽԱՐԻՆՈՂՆԵՐԸ

***

— Ովքե՞ր են։

Իհարկե, պիոներները։

Նրանց բոլորին էլ կոլլեկտիվը միատեսակ է կրթում՝ աշխույժ, ուրախ, առողջ, անձնվեր, և միշտ պատրաստ։

Ահա ձեզ պիոներ Կիմը յերեսը արևից խանձած, բաց ծնկերով և բազուկներով, վառոն քայլերով, իսկ կրծքին կարմիր փողկապ՝ վորով նա հպարտանում է։

— Սա հեղափոխության նշանն է,— բացատրում է նա առանձին հաճույքով։

Ջա վոր Կիմն էլ է պատկանում համաշխարհային հեղափոխական բանակին, չէ վոր նա էլ կոմունիստական յերկաթե կոհորտայի փոքրիկ մասնիկն է...

Ինձ մոտ կանգնած ընկերս զարմանում է Կիմի տեսքից, աշխուժությունից։

Նա նոր է յեկել Ամերիկայից. Նրա հայացքում նկատում եմ նույնիսկ կասկած։

— Չլինի թե սովորեցրած է։

—Մի՞թե բոլոր պիոներները նույնն են։

—Այո, Խորհրդային Հայաստանում նա շատ բանի վրա չի զարմացել, բայց աա քեզ, ես փոքրիկ պիոները նրան արդեն ապշեցրեց։

— Քանի՞ տարեկան ես, Կիմ. Հարցնում եմ պիոներին։

— 11։ Դեռ շատ կա... պատասխանում է Կիմը հպարտանքով։

Հպարտանքը ինձ ծանոթ է, մտնում եմ նրա դրության մեջ։

— Հը, ինչ է դարդդ, կոմսոմոլ մտնել կուզես։

— Այո, յեթե կոմսոմոլ լինեյի։ Ասում են փոքր ես, բջիջի ժողովներին չեն թողնում։ Ես որը ծածուկ մտա, դուրս արին,— և Կիմի խելացի աչքերը լցվում են արտասուքով։

Հարևանս էլ չի կարող համբերել.

— Ցեվ բոլորն այսպես են, սրա նման,— հարցնում է ինձ։

—Այո, այո։ Բա հեղափոխությունը ժամ համար եր։

«Հեղափոխությունը հեղափոխություն չէ, յեթե նա չի հայտնաբերում մեծագույն մտահոգություն դեպի յերեխաները. հենց նրանք են այն ապագան, հանուն վորի նա գործում է»։

***

— Տո, դրճատ ես ասում։ Տո, վորտեղ է։

— «Ավանգարդ»-ումն է, «Ավանգարդ»-ումը։ Լենմարն ասեց։ Դեսը տվեք «Ավանգարդ»-ը, դեսը...

Գյուղի կոլլեկտիվը խառնվել եր իրար։ Նրա թղթակցությունը գյուղի կուլակի մասին տպվել է եսօրվա համարում։ Կոլլեկտիվի փոքրիկ ակումբը հրաժարվում է ցնծության ուրախության ձայները պահել իր պատերի մեջ։

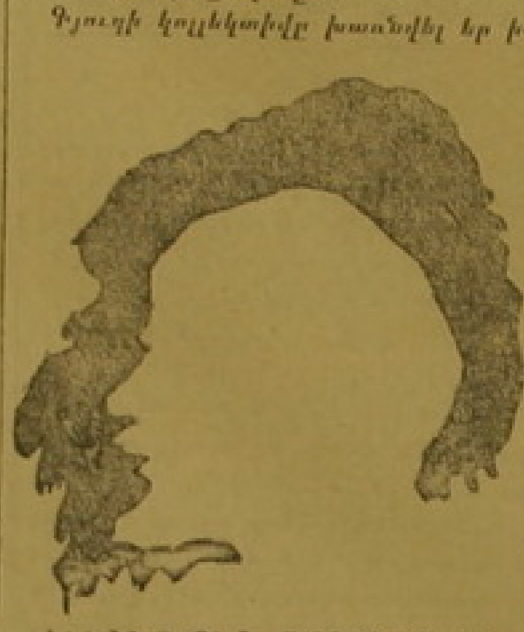

ԼԵՆԻՆԸ ՅԵՎ ԳՅՈՒՂԱՑԻՈՒԹՅՈՒՆԸ

Աղմուկը դադարեցվում է պատմական սուլիչով։

— Տղերք, լռություն։

Ակումբը մի պահ հանդարտվում է։

— Թող Գուրգենը կարդա լսենք՝ բավականին ճմրթված «Ավանգարդ»-ը անցնում է կոլվար Գուրգենի ձեռքը։

Պիոներների ոգակը սեղմում է նրան՝ լսում են Գուրգենին։

«Ցերեկ է առել»,— կարդում է Գուրգենը թղթակցության վերնագիրը.

— Մեր գեղի կուլակ Մաթոսը քանի գնում, էնքան յերես է առնում։ Էն որը նա խլեց ծեծեց իր մոտ աշխատող բատրակ Դեմոյին, վորովհետև նա պիոներ եր գրվել։

«Ավանգարդ» ջան, դու գիտես, հարկավոր է այդ տղրուկին մի լավ պատժել, թե չե նույնս ուր կգնա։

— Ուռա՜... բացականչում են պիոներները,

— Կեցցե «Ավանգարդ»-ը...

— Սպասեք, հետեղ խմբագրությունն մի բան էլ ավելացրել է։

— Կարդա, Գուրգեն։

— Տղերք ջան, լավ եք արել, վոր հայտնել եք մեզ. «Ավանգարդ»-ը նրա հախիցը կգա։

— Գործը կհանձնենք դատավորին, Շարունակեք գրել գյուղի լավ ու վատից և մութ գործերի մասին։ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ։

— Սաղ ոլ, սաղ ոլ։

— Առաջարկություն ունեմ, ձեռքը բարձրացրեց Հոկտեմբերիկ Մկոն։

— Ձայնը տրվում է ընկեր Մկոյին։

—Ընկերներ, վորովհետև մենք «պիոներ» ենք, վոր պիտի քանդենք բուրժուազիային, վոր պիտի գնանք դեպի Նորը, յես ասում եմ՝ մի «Ավանգարդ» ուղարկենք կուլակ Մաթոսին, թող կարդա ու տրաքի, վորը... վորը...

— Հա, հա, հա,—թնդաց ակումբը։

— Մեկ էլ ասում եմ, շփոթվեց Մկոն, մի ոգակի անունը դնել «Ավանգարդ»։

— Դուզ ա դուզ, կեցցե մեր Մկոն...

Ցեվ ակումբը ելի թնդաց պիոներների ուժեղ ու զիլ ձայներից և պիոներներին թվում եր, վոր Մկոյի առաջարկներին համաձայն են և Լենինը և Օրիկովը, վորոնք այդքան մեծ ուշադրությամբ հետևում եյին պատից պիոներների հավաքույթին։

— Ապրեք տղերք, լավ փոխարինողներ եք, կոմունիստական դրոշակը կբարձրանա ձեր ձեռքերում,—կարծես ասում եյին հին, կոփված հեղափոխականների պատկերները։

Ակումբի պատից մեխված եր նույնպես պլակատ՝

«Հեղափոխությանը վոչ թե միայն բանվորների գործն է, այլ և նրանց յերեխաներինը»։

***

Ցեկեղեցու զանգերը խփում եյին։ Քրիստոնեաների տոնն եր՝ խաչը ջուրն եյին գցում։

Սաքոյի մայրը յեկեղեցի գնալու յեր պատրաստվում։

—Բա յես, վոր ասում եյի, զանգերը հանենք, չուզեցին... եխ, ինչ խփում են եղ սևավորները, մտածում եր Սաքոն։

— Սաքո ջան, գնանք յեկեղեցի,— դիմեց մայրը։

Վո՞նց թե յեկեղեցի։ Սաքոն... պիոները... յեկեղեցի։

Սաքոյի սիրտը վեր թռավ։

—Մարե, չեմ գա, յես ձեր Քրիստոսին չեմ հավատում, վոչ է տերտերներին։

— Ույ, բեմուրազ եղնես, անաստված լակոտ,— և մոր ծանր ձեռքը իջավ Սաքոյի յերեսին։ Դուռը ուժեղ խփվեց մոր հետևից։ Սաքոն մնաց մենակ, ապշած, սաստիկ վիրավորված։ Իրեն, պիոներին խփե՜ն։

Ցեվ Սաքոյի բարկացած աչքերից թափվեցին արտասունքներ։

Վոչինչ, թող տան, հալածեն, ծեծեն, նա իր գաղափարներից չի հրաժարվի և վոչ էլ յեկեղեցի կգնա, թեկուզ տանից դուրս անեն։

Մի քիչ հետո հանգստացած՝ Սաքոն գրում եր.

—«Ավանգարդ» ջան. մեր աշխատանքը շատ դժվար ե։ Ծնողները մեզ չեն հասկանում, իհարկ է, նրանք մեղավոր չեն։ Ցես էլ ուզում եմ մորս համոզել, վոր յեկեղեցի չգնա, բայց նա ինձ ծեծում ե։ Վո՞նց անել. մի բան խրատիր»։

Սաքոն գրիչը թաթախեց թանաքի մեջ, մտածեց և ավելացրեց. «Փոխարինողներին փոխարինում ենք։ Պրոլետարներ բոլոր յերկրների, միացեք։ Պիոներ Սաքո»։

ԱՐՏ. Բ-ՆԻ

«ԱՎԱՆԳԱՐԴ»-Ը ԳՅՈՒՂՈՒՄ

> «Ավանգարդ»-ը Լենինիզմի գութանով կհերկի գյուղյերիտասարդության խոպան մտքերը և նրանց կմղի դեպի նոր գյուղի նոր կյանքի կառուցման մեծ գործին։

ԿԱՐԵՎՈՐ ՎՐԻՊԱԿ

Այս համարի 5-րդ յերեսի առաջին հոդվածի առաջին սյունյակի 16-րդ տողում տպված «նախահարյուրյան ՀԱՄԱՐԸ» պետք է կարդալ «նախահարյուրյան ՀԱՄԱՐՆԵՐԸ»։

9-րդ յերեսում ըն. Շաղունցի հոդվածում «156 մանր տնտեսությունները» կարդալ «156 հազար մանր տնտեսությունները»։

© National Library of Armenia

«ԱՎԱՆԳԱՐԴ»-Ն ՈՒ ՊԻՈՆԵՐՆԵՐԸ

ՊԻԿՈՐՆ ՈՒ «ԱՎԱՆԳԱՐԴ»-Ը

Որևէցոր չատանում էր յերիտկորնե-րի քանակը։ Գյուղը ակտիվանում էր, յերիտասարդության և պատանեկության միակ թերթ «Ավանգարդ»-ը տարածվում էր, չատանում, հեղինականում։ Ահա այս շրջանում, այս պահանջներում յերևան յեկավ պիոներ թղթակիցը—պիկորը։

Բնական է, վորովհետև պիոներական կազմակերպությունը գյուղն ընդգրկում էր, կազմակերպում էր, աշխատում էր, քննադատում էր, բարդ ու անորոշ խնդիրներ կային, պիտի պարզվեր. մի խոսքով ծարավ կար թղթակցելու։ Նրանց այդ ձըգտումը չէր կարող բավարարել պատահական լույս տեսնող «Պատկոմ» հանդեսը, և «Ավանգարդ»-ն իր հովանավորող տրամադրությամբ, ընդունեց պիոներ թղթակիցներին, վորոնք սկսեցին ակտիվանալ ու կարճ ժամանակում մի սյունյակից անցավ յերեք սյունյակը։

Այսոր, հարյուրերորդ համարում, «Ավանգարդ»-ը պիտի ավելին անի՝ իր եջերը ավելի մեծացնի նրանց թղթակցությունների համար, ղեկավարությունը ավելի պիտի մեծացնի ու սերտացնի, վորպեսզի պիկորները հնարավորություն ունենան ամբողջապես արտահայտվելու Զմոռանանք ասել, վոր «Ավանգարդ»-ում պիոներական ղեկավարող նյութեր չեն յեղել, այսուհետև պիտի լինեն և պիտի թըղթակցեն ուղղակի ղեկավարները, վորոնք չատ են վախենում «Ավանգարդ»-ից։

Այսոր մենք յերկու պահանջ ունենք՝ «Ավանգարդ»-ի կրկնակի ուշքը և կըրկնակի տեղ պիկորների համար, յերկրորդ՝ ղեկավարող նյութեր ղեկավարներից։

Ինչ վերաբերում է ներկա թղթակցող պիկորներին, նրանք այսոր ավելի ուրախությամբ իրենց կրկնակի թղթակցելու կոչով են արտահայտում և ավելի կապվում իրենց սիրելի «Ավանգարդ»-ին։

Բոլոր պիկորների կողմից ջերմ վողջույն «Ավանգարդ»-ի հարյուրերորդ համարին։

Պետրոս ՌՈՒՄ

«ՋՆԴԱՆ»-Ը ՇՆՈՐՀԱՎՈՐՈՒՄ Է

Սիրելի «Ավանգարդ».

Այսոր տոնում ես քո հաղթական 100-ը։

Այն ուրախությունն ու մեծ յեռանդը, վոր զգում ես դու, դրանից բաժին կա նաև մեզ, վորովհետև այն թղթակիցները, վոր դու ունես, դըրանցից չատ-չատերը նվեր ես ստացել պատի լրագրներից, վորոնցից մեկն է նաև «Ջնդան»-ը։

Այն խիզախ գրիչները, վորոնց շընորհիվ այժմ փայլում են քո եջերը, դրանցից չատերը սովել են «Ջնդան»-ի տակ։

Ընդունիր ջերմագին վողջույնը «Ջնդան»-ից և անհող յեղիր՝ «Ջընդան»-ը գործում է և կտում ու կոփում է մատաղ ու խիզախ գրիչներ, վորոնք այնքան պետք են քեզ։

«ՋՆԴԱՆ»-Ի ԽՄԲԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

ՊԻՈՆԵՐՆԵՐ, ՏԱՐԱԾԵՑԵՔ «ԱՎԱՆԳԱՐԴ»-Ը

«ԱՎԱՆԳԱՐԴ»-Ը ՊԻՈՆԵՐՆԵՐԻ ՄՈՏ

ՊԻՈՆԵՐՆԵՐԻ ՄՈՏ

Այսոր մեր ձեռքն ենք առել «Ավանգարդ»-ի 100-րդ համարը և կարդում ենք մեծ հպարտությամբ։

Միշտ էլ պիոներական կյանքն արտացոլվել է «Ավանգարդ»-ի սուզ եջերում. պիոներների համար նա յեղել է ամենահետաքրքիր թերթը։

Պիոներներն առանձին տպագիր թերթ չունեն. «Ավանգարդ»-ը նրանցն էլ է։

Հիշում եմ դեռ 50-րդ համարի մոտերն եր, յերբ «Ավանգարդ»-ը բերին պիոներական գրադարան-ընթերցարանը։

Այդտեղ կային անթիվ ամսագրեր ու թերթեր, բայց պիոներ ընթերցողները, նամանավանդ պիկորները, ընկեցին «Ավանգարդ»-ը քաշքշել իրար ձեռքից։

— Տո թողեք ե. ես մի շաբաթ է անհամբեր սպասում եմ...

— Սպասեք մի տեսնենք, ինչ կա պիոներական բաժնում։

— Տեսնենք իմ հոդվածս տպվե՞լ է...

— Մեր յերեկույթի մասին պիտի լինի յե՛...

— Մեր պիկորը գրել եր կոլլեկտիվի ներքին կյանքից...

— Ահա «Կյանքը պիոներների մոտ» մեր բաժինը. կյանքը «Կոմսոմոլ» կոլլեկտիվում։

— Ա՛յ ա՛յ, պիկոր Ակոպյարբինան էլ է նյութ տվել, վրա տվեց մի ուրիշը, ահա «Դեպի նոր կենցաղ»։

«Անհրաժեշտ է առաջ քաշել աշխույժ թղթակիցներ»։

— Ո՞ւր է, ո՞ւր է, կանչում են չորս կողմից։

Բայց արի տես, վոր մեկ չի, հինգ չի, տասը չի. բոլորը թափվել են «Ավանգարդ»-ի գլխին։ Պիոներական գրադարանում նրա ներկայությունը մեծ աղմուկ է բարձրացնում։

Քաշեցին, քաշքշեցին, մեկն այս և մյուսն այն. «Ավանգարդ»-ը չդիմացավ ու պատռվեց...

«Ավանգարդ»-ն ափսոս է.

«Ավանգարդ»-ը թանգ է...

ՊԻԿՈՐՆԵՐԻ ՄԻ ԽՈՒՄԲ

«Ավանգարդ»-ը չափազանց աղմկոտ է ու հետաքրքիր։

Ահա այդպես է նա պիոներների մոտ։

Իհարկե, նախ պիոներական բաժինը, ապա «Կյանքը գործարաններում», «Կյանքը մեր յերկրում» և մեկ էլ տեսնենք ինչ են գրում Արաքսն ու Ալագյազը։

Այսպես «Ավանգարդ»-ի կամպանիան էլ անցկացավ...

Յուրաքանչյուր պիոներական կոլլեկտիվ բաժանորդագրվեց, պիոներ թղթակիցների թիվն էլ չատացավ, ու հա չատանում է...

Բայց, բայց խոսքը մեր մեջ մնա, պիոներներն էլի պիտի բաժանորդագրվեն, էլի պիտի տարածեն։ Միայն Յերևանի գավառում 550 պիոներ կա. գոնե դրա կեսը... ½-ը...

Հույս ունենք...չուտով...չուտով...

Պատկոմ ԳՐՈ

ԻՆՉՊԵՍ ՊԻԿՈՐ ԴԱՐՁԱ

23 թվի վերջերն եր. կազմակերպությունն իմ առաջ բացել եր աշխատանքի նոր ասպարեզ. յես թղթակցում եյի մեր կոլլեկտիվի պատի լրագրին։

Մի քանի ժամանակից հետո, յես դարձա պիոներական «Թափ» պատի թերթի բարեկամը, նրա մշտական աշխատակիցը, հետո էլ, խմբ.-կոլ.-ի անդամ։

Զեյի բավարարվում «Թափ»-ով, սակայն պիոներական կազմակերպությունը տպագիր թերթ չուներ։

Ամառային մի պարզ յերեկո յեր. յես ու ընկերս զբոսնում եյինք Աբովյան փողոցում։

Ընկերս չափազանց ուրախ եր. ըզգում եյի, վոր մտադիր եր ինձ մի ուրախ լուր հաղորդելու...

Յեվ ահա չատ չանցած, իմացա.նրա թղթակցությունը տպվել եր «Ավանգարդ»-ում...

Այնուհետև իմ մտքից չեր հեռանում «Ավանգարդ»-ին թղթակցելը։ «Պիոներական բաժին»-ը, ծանոթ պիոներների թղթակցությունը նոր յեռանդ եյին ներշնչել ինձ...

Մի գեղեցիկ որ յես մտա պիոներական գրադարան և վերցրի «Ավանգարդ»-ը։

Հոդվածս տպվել եր, ուրախությանս չափ չկար...

Փա՜ռ... փա՜ռ... փառ չկար. վերջապես ճարեցի, «Ավանգարդ» գնեցի և ուրախ-ուրախ կարդալով տուն եյի գնում...

Բոլոր ընկերներս քաջալերում եյին ինձ... կարդացի յես ծնողներիս մոտ էլ, վորոնց վրա թողեց մեծ ազդեցություն...

Այդ առաջինն եր. այնուհետև յես թղթակից եյի «Ավանգարդ»-ին, մինչև հիմա էլ թղթակցում եմ։

Զգում եմ, վոր վոչ մի դժվարություն չկա գրելու մեջ. միայն թե պետք է քիչ մտածել ևապա գրել...

Պիկոր՝ ԼԵՆՏՐՈՄԱՐ

ՆՎԱՃԵՆՔ ԴՊՐՈՑՆԵՐԸ

ՄԵԶ ԻՆՉ Է ՏՎԵԼ

Հայաստանի խորհրդայնացման հետագա տարիներում, յերբ հենց նոր մեր ավերված յերկրում վերաշինման ու կառուցման ուժեղ կանչը, յերբ ամեն կողմից լսվում եր բանվորի և գյուղացու ստեղծագործ աշխատանքների գիլ ձայնը և, յերբ որ ավուր աճում ու ամրանում եր կոմյերիտմիությունը, հնչեցնելով ամենուրեք իր մարտական կոչը... Ահա այդ պահուն անխուսափելիորեն սթափվում է ու զարթնում նաև շովինիզմի դառն թույնով ներհած ու դաշնակցության ձեռքին կույր գործիք դարձած աշակերտությունը։

Թարված ու բարոյալքված աշակերտությունը զգալով իր դերն ու կոչումը խորհրդային իրավակարգում, աստիճանաբար սկսում է թոթափել հնի փոշին։ Յերևանում և այլ վայրերում իրար հետևից կազմակերպվում են աշակերտական ակումբներ ու տներ, վորոնք լայն ասպարեզ են բաց անում աշակերտության զարգացման ու առաջադիմության համար։

Վորոնումների ճամբա յեկած աշակերտության գիտակից մասն այժմ զգում եր մի ավելի կենսական պահանջ. դա արտահայտվելու և իր նոր նախաձեռնած աշխատանքները պատկերավորելու պահանջն եր։ Նրա այդ առաջադեմ տարրը ուզում եր աշակերտության վրայից պոկել նողկանքի այն կնիքը, վորը վաստակել եր նա անցյալում, մինչ Հայաստանի խորհրդայնացումը։ Սակայն, վորքան մեծ եր այդ պահանջը, նույնքան պակասում եյին հնարավորությունները։ Յեվ ահա հենց այդ ժամանակամիջոցում հրապարակ է գալիս յերիտասարդական թերթ «Ավանգարդ»-ը։

Հիշում եմ... Հիշում եմ, թե ինչպես հրատարակման լուրը լսելով գրեցի մի հոդված և «ամոթից» ուրիշի ձեռքով ուղարկեցի խմբագրատուն։ Կը տպվի՞ արդյոք... Լույս տեսավ «Ավանգարդ»-ի V-րդ համարը. անհամբերությամբ բաց եմ անում թերթը և վորոնող աչքերով փնտրում հոդվածս։ Գտա... ահա ինձ համար նորություն, «Աշակերտական» բաժին և նրա մեջ նաև իմ հոդվածը։ Վորքա՜ն յերջանկություն... Ուրախ եյի յերկու կողմից՝ մեկը՝ ինքս ինձ, իսկ մյուսը վորպես աշակերտ՝ «աշակերտական» բաժնի գոյության համար։ Զե՞ վոր այդ որվանից ինձ նման չատ աշակերտներ կարող կլինեյին արտահայտվել, լուսաբանելով արդի աշակերտական բովանդակ ու յեռուն կյանքը. այդպես էլ յեղավ։

«Ավանգարդ»-ն իր գոյության ընթացքում յեկավ ասելու, վոր նա վոչ միայն գաղափարական ուղեցույցն է ու յեղուն կոմյերիտմիության, այլև կոչված է ավանգարդ ու առաջնորդ լինելու Հայաստանի ամբողջ աշխատավոր յերիտասարդությանը և միաժամանակ աշակերտությանը։

Ի դեմս աճող ու զարգացող «աշակերտական» բաժնի, աշակերտությունը արդեն ուներ իր հարազատ լեզուն, վորում արտացոլում եր աշակերտական մթնոլորտը իր վարք ու բարքով։ Բանի ու քանի անգամ աշակերտական բաժնում տեղի յեն ունեցել սկզբունքային խնդիրների շուրջը յեռուն մտքերի փոխանակություններ, վորոնք խոշոր հետաքրքրություն եյին առաջացնում աշակերտական լայն զանգվածներում։ «Ավանգարդ»-ի աշակերտական բաժինը յեղել է լենինյան կոմյերիտմիության այն հրաշեկ քուրան, վորում հալվել ու կերտվել է աշակերտության միտքը և ընդգծվել նրա աշխատանքի նոր ձևերն ու նոր ուղիները։

«Ավանգարդ»-ն իր համարներում աշակերտական բաժնի հենչյուն ձայնով խարազանել է աշակերտության հին ու ցավոտ կողմերը և ջատագովել նոր ճամբա յեկած աշակերտության ամեն մի նախաձեռնությունն ու աշխատանք։ «Ավանգարդ»-ի աշակերտական բաժնի գոյությունը և կոմյերիտմիության ուշադիր վերաբերմունքը՝ հանդեպ աշակերտության, յեղան այն փարոսը, վորին սկսել եր ձգտել աշակերտությունը։ Ի վերջո «Ավանգարդ»-ի աշակերտական բաժինը յեղել է այն ձգտող մագնիսական ոդակը, վորը մոտեցրել է ու կապել աշակերտությունը կոմսոմոլին։ Յեվ իրոք, յեթե այսոր աշակերտությունը կիսով չափ արդարացրել է իր կոչումը, դարբնելով աշխատանքային դըպրոցի հիմքերը, յեթե նա ի հայտ բերած իր կորովի շնորհիվ խնամակալության և դուրգուրանքի առարկա յե դարձել Խորհ. իշխանության, յեթե այսոր աշակերտությունը ապրում է իր վերելքի շրջանը մասնակից լինելով հասարակական բնույթ կրող աշխատանքներին և կազմակերպելով դըպրոցներում կոպերատիվներ, գրադ.-ընթերցարաններ և այլն, և վերջապես, յեթե այսոր աշակերտությունը գիտակցաբար հոժարակամ իր բախտը կապել է լենինյան կոմյերիտմիությանը, անտարակուսելիորեն հավելելով դեպի նա, ապա այդ բոլորի ամենամեծ ազդակներից մեկն է յեղել «Ավանգարդ»-ը։

Ահա թե ինչ է տվել «Ավանգարդ»-ը աշակերտությանը։

Իսկ այսոր «Ավանգարդ»-ի հրատարակման 100-րդ համարին աշակերտությունը կցանկանա նրան տասնյակ հարյուրների հասնելու, նուաճանելու և դաստիարակելու համար նորանոր սերունդներ, համաշխարհային հեղափոխության և դասակարգային պայքարի հզոր մարտիկներ։

Աշակերտ՝ Վ-ԵՍ

100-Ը

«Ավանգարդ»-ի 100-րդ համարի բեկորդային հոբելյանն է այսոր։

Այս վոսկեձույլ բառերը քաջալերում են ամեն մի լենինյանի հեղափոխական հոգին ու կամքը և այս նվաճող ու նոր հաղթանակ արձանագրող բառերն իրենց տեղն են գտնում ամեն մի փոքրիկ պիոների գիտակցության մեջ։

«Ավանգարդ»-ի տարածումը, նրա մասսայականացումը, տիրաժի բարձրացումն ու նրա նոր նվաճումները՝ այս լոզունգները չեն վրիպել մեր՝ պիոներների աչքից ևս։ Յուրաքանչյուր պիոներ իր ձեռքն ընկած կոպեկները հավաքելով, բաժանորդագրվում է «Ավանգարդ»-ին՝ հետ չը մնալով գիտակից կոմյերիտականներից։

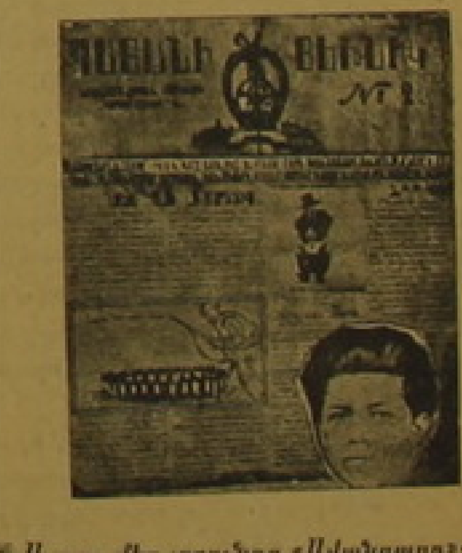

Այսոր մեր լոզունգը «Ավանգարդ»-ի 100-րդ համարի հոբելյանին, հանդիսանում է—«հարյուրապատկել մեր ուժերը «Ավանգարդ»-ի նվաճումների համար»։

Հոբելյանային խնդիր պիտի լինի նաև պիկորական նոր կադրեր ստեղծելը «Ավանգարդ»-ի համար, առանց վորի պիոներական բաժինը հնարավոր չի ճոխացնել ու ընդարձակել։

100-րդ համարին 100 նոր պիկոր...

Կեցցե 100-ը։

Պիկոր՝ ՍՏԵՓԱՆ

© National Library of Armenia

ԱՐԱՔՍ

ՊԱՊՆ ՈՒ ԹՈՌԸ

Նրա աչքերը ցայտուն եյին ջրվեժների պես, իսկ հայացքը խոտհարքի գերանդու պես սուր։

Տասնվեց տարեկան յեռուն ու վառվռուն պատանի յեր։

Սիրում եր կարմիր դրոշակ, սիրում եր հնչուն ինտերնացիոնալը։ Վազում եր ծիծաղը դեմքին, առաջ եր ընկնում համբում, յերբ ժողով, կամ միտինգ եր լինում գյուղում։ Խաղում եր ընկերների հետ. ճակատը քրտնում եր զոռից, յերբ գյուլաշ եր կպչում ու գետնով տալիս նրանցից մեկին։

— Ելի Պեծիկը, Պեծիկը հաղթեց... հռհռում եյին ու հարայ կանչում գյուղի տղերքը։

—

Պեծիկը վորբ եր, ապրում եր չքավոր Ղազար պապի մոտ։

Ցաք որերին, պապը դուրս եր գալի գյուղի փողոցն ու հազալով դանդաղ քայլում։ Նա ծերացել եր. քարշ եր տալիս թույլ թույլ վոտները, հետո նստում։ Յերբ հանդիպում եր հարևաններին, վոտը մի փոքր կախ եր գցում, մաշված արխալուղի ծոցից հանում եր բռնոթին քիթը լցնում։

— Բարի որ, ուստա Կարո։

—Բարի աջողում, Դալո ախպեր... Բարևում եր, մի յերկու անգամ փռշտում, ապա հարևանի խերն ու չարը հարցնելուց հետո ձեռնափայտին հենվելով առաջ եր գնում։

Ղազար պապը կանգնում եր գյուղկոպերատիվի առաջ, ձեռնափայտն ուժգնորեն խփում քարին ու շշնջում.

—Այ գիտի՛ս, գոռով գոռով սիտա տ գալիս. Ետեղ Մ'կիչի մեկնաանն եր ու Սողոլի դուքանը։

Պապը զայրացած անիծում եր.

—Ու՛ւ, գյոռբեգյոռ լինեն, հորս տանկացելեն...ապա պարզվում եր ճակատը։

— Հիմի գյուղի կոպերատն է հըսկայի պես դոչը դեմ ավել. Քիչ էլ առաջ եր գնում։

— Էս քյոխվա Սահակի տունն եր, չանվորղին ենքան է կալիս վառել... Հիմի հիմերկ.., խառեղ է նստում գործկոմը նախագահ։

—

Նստում եր պապն իրենց շեմքում ու արևկող անում։

Պեծիկը դուրս եր թռչում, փաթաթվում եր պապի վիզից շուլ փափախն ու հեռվից կանչում.— Պապի ջան, թող արևը գլուխդ մի լավ տաքացնի...

—Այ շան լակոտ, էլ այծի պես ծուլ ծուլ յերկա, փափախս բեր... խոպոտ ձայնով բղավում եր Ղազար պապը։

Հենց եդ ձայնին, գործը թողած, դուրս եր գալիս Բեգզադ աքիրն ու ցավ գցում թոռան վրա.— Ա՛յ սատոու կրակ, եդ հալևորին դադր թող. Փափախը ծուլ ծուլ տալով, Պեծիկը հռհռում եր տատի ու պապի վրա։

— Հեյ լե.. լե.. լե, պապիս փափախը վոնց է փառում ոդում... հեյ, լե, լե, լե...

ՍՈՒՐ ԲՈՂՈՔՈՒՄ

Քանի վոր սիրում եր նորն ու կար մեր որերը հրաւուր, Պեծիկը մտավ կոմսոմոլ ու կրծքին խրեց ԿԻՄ-ը։

Ել կարո՞ղ եր պապը սաստել նրան, կամ զոռով նստեցնել տանը, Նա ժողովներ եր գնում, ուղեղը մարզում եր անտեղ ժողովներից հետո, աղմկում եր նա ու ընկերների հետ յերգում.

— Մենք կոմսոմոլ ենք հաղթական, յերգում ենք միծ ինտերնացիոնալ...

Բեգզադ աքիրը դժգոհում եր ու գանգատվում Ղազար պապին.

— Պեծիկը մի անգլուխ կրակ է, նրա յերեսը տանը չեմ տեսնում. չգիտես եդ ուր է կորչում... պապը գլուխը պտտելով, հանդիսա պատասխանեց.

—Այ Բեգզադ, բա դու եդ Ֆ-ի թավուր աչք ունես, աշխարհքի հալը չես տեսնում. Սաղ ջահել-ջուհել մի թավուր են մտածում, մի թավուր տանք են սիրում. Հա տեսել ես են կոպերատի կարմիրը, եսկ են թավուր ֆլագներ...

Մի փոքր Ղազարը դադար առավ, ապա միտը գցելով, նորից շարունակեց.—Մեր Պեծիկն էլ կրակի պես է, էլ տանը կնստի. ուժիրը պակաս ջահելն է. թող իրա սրտովն աշխարհքը լողաթ անի...

Աքիրը. դժգոհ փնթփնթաց.— Հա, հա, անխելք պառավ, յանի թե դու էլ բան սիրի. են ա գլխներիս թող նստի. Վոչ մեծի պատիվ կա, վոչ ամոթ. թու, թու, թու, պառավել ես խելքդ յես ժանել։

Եդ չար ու թունավոր խոսքերը Ղազար պապի սրտին դիպան. վիրավորված բղավեց.— Աղջի, հերիք է Ալաբաշի պես հարձակվես ինձ վրա, ինչ ես կանգ խելքից դուրս տալիս, իմ ասածները դրուստ են։

— Իհ, քոփակ...

պոռթկաց աքիրն ու դուրս յեկավ խրճիթից. Նրա հետևից Ղազար պապը սատան մնաց.

— Պահ, պահ, պահ, դուշմանս ես պառավից թուք ու մուր չքաշի. Ետ սում եր ինքն իրեն, բռնոթին քիթը լցնելով։

Ղազար պապը ժամտում եր ախուր. մին էլ վայրկ այծյամի պես ներս ընկավ Պեծիկը՝ կարմրատակած, քրտնած։ Մոտեցավ ծերունուն ու ճչաց նրա ականջում.

—Պապի ջան, պապի, գիտես, հիմա յես կոմսոմոլ եմ եղել,—կուրծքը դեմ ավեց պապի չորացած կրծքին, հպարտորեն նայելով նրա աչքերի մեջ. Խանդավառ Պեծիկը հետ ցատկեց. ծոցից հանեց մի նկար, թռավ իրենց խոնչի վրա ու մզլած պատից կախեց Լենինի նկարը։ Նկարի շրջապատն արևմիջուկի պես ավլում եր։ Պապը ժպտալով հարցրեց.

— Պեծիկ, եդ ում պատկերն ա...

— Պապի ջան, հեյ պապի, մեր մեծ ուսուցիչ Լենինի նկարն է, մեր պատից կախեցի։

Խոնչի վրա թռչոտելով՝ Պեծիկը յերգում եր։

— Կոմսոմոլ եմ հաղթական, յերգում եմ հիմն ինտերնացիոնալ...

Բեգզադ աքիրի բարկությունը դեռ չեր անցել, յերբ ներս մտավ ու տեսավ Պեծիկի խաղերը։

— Ցերես առած շան լակոտ, ակաս մակաս եդ եր պակաս, խոնչի վրա յայլի խաղաս... Պեծիկը հանկարծակի գալով՝ յերեսը մռայլեց ու թռավ ներքև։

— Ականջ մի դնի, Պեծիկ, խրատտեց պապը թոռին։

— Ինչ, ինչ ինչ...

Կատաղած աքիրն առաջ անցավ, ուզում եր Պեծիկի թիկունքին խփի, պապն իր ձեռնափայտով պաշտպանեց թոռին։ Բեգզադը դես ու դեն գցեց հայացքն ու նկատեց պատի նկարը։

— Էս թաղա-մաղա բաներն ինձ պետք չեն. այ...

Ուզում եր նկարը պատառոտի, յերբ պապն ու Պեծիկը քաշեցին նրա փեշերից։

— Չե, չե, չեմ թողնի... վրա յեր տալիս Բեգզադ աքիրը։

Պապը ձեռնափայտի ուժով կնկանը հրեց մինչև դուռը։

— Դուրս, դուրս կորի, պառավ, մինչև սրտիդ ալոբաշը դինջանա։

Խրճիթում մնացին պապն ու թոռը։ Պեծիկը փաթաթվեց պապին ու նորից նրա աչքերը նախկին փայլով փայլեցին։

— Ծերացել ես դու, պապի, բայց ջահել սիրտ ունես. ջան, ջան, լավ պապի, չար տատիկին քշեցիր։

ՆԱԽԱՏԻՆՔ

Անձրևոտ որ եր. Ղազար պապը տանից դուրս չեկավ. Աքիրը թիթ ու մռութ արած Ղազարի արխալուղն եր կարկատում. Պեծիկը տանը չեր. պապը ախրել եր առանց թոռի, ժամը տում եր ու բռնոթին քթը տալի։

Կեսորին անձրևը դադարեց. Պեծիկը վրդովված տուն յեկավ. հետը բերելով Գալոյի թոռ Սմբատին. Սմբատի ճակատն արյունոտ եր ու աչքերը թաց. Հազիվ լիներ 15 տարեկան. վրեն աղա չէր, հագի շորերը պատառոտված։

— Պապի ջան, տեսնեմ ես Սմբատի որը։

— Եդ ինչ է, ի՞նչ է պատահել,— շտապ հարցրեց պապը։

Պեծիկը հուզված պատմեց.—

— Գալո պապը մեծ քարով խփեց սրա ճակատին...— Սմբատն ընդհատեց նրան, ինքը շարունակելով.

— Եղբերը բրախեցի ու գնացի գիր սովորելու կոմսոմոլխտների հետ. դրա համար պապը ճակատս պատռեց։ Ասում է «թե դու կոմսոմոլի ժողով գնաս, քեզ կախ կանեմ մեր չոր ծառից»։

Սմբատի ձայնը խզվեց. Ղազար պապը բարկացած արտասանեց.

— Հարամ Գալոն ինչ է ուզում ես ջահել յերեխից. Սմբատ ջան, դարդ մի անի, յես նրա հետ խոսը կը խոսեմ։

Աքիրը մի կողմից փնթփնթում եր.

— Շատ լավ է արել, աչքն էլ է հանել։

Պեծիկը Սմբատի ուսին հենված խեթ խեթ նայում եր տատին։

Պապը վոտները քաշ տալով ու տնքտնքալով դուրս յեկավ խրճիթից։ Աչքերը դես ու դեն գցեց, վոր Գալոյին հանդիպի. Գալոն խոտը ձեռքին դուրս յեկավ իրենց մարագից։

— Հեյ, Գալո, Գալո, մի դեսն արի...

Գալոն թթված դեմքով մոտեցավ նրան.

— Շան տղա, ինչ ես խելքդ յերեխանց հետ դնում. Գիր է սովորում, թող սովորի. վնա է անում. Ե՞հ, անտեղի ջահելի սիրտը կոտրում ես. խոզերիդ համար ուզում ես չոբան դառնա, ամոթ է, ամոթ, սպիտակած միրուքիդ ամաչի...

Գալոն գլուխը կախ լսում եր հասակակից Ղազարի նախատինքները։

—Ախր Ղազար ախպեր, գործի տեր ենք, վոր նա ժողովի ու դասի գնա թա...

—Եդ պատճառ չի, սաղ որերով հոքեդ նոքար չի լինելու, գիր սովորի—մարդ դառնա, տեսնեմ ես Զալոյի տղերքը մի մի կրակ են դառել, խոսում են ամեն բանից։

Ղազար պապի նախատինքներից հետո, Գալոն խոսք չեր վարվում Սմբատի հետ. Սմբատը ժամանակ եր գտնում գրագիտության դասերին գնալու։

Պեծիկն ուրախ-ուրախ փարվում եր պապին ու կրկնում.

—Պապի ջան, պապի, լավ Գալոյին հասկացրիր, վոր Սմբատին խոզարած չդարձնի։

ՊԱՊ ԿՈՄՍՈՄՈԼ

Պապի ձեռնափայտը կոկտում եր ճամբի քարերին. Նա քայլում եր մըտազբաղ։ Աքիրը նրան նեղացրել եր. դուրս եր յեկել մի քիչ սիրտը հովին տալու։

—Բարով քեզ, Ղազար պապի, գյուղացիները հարգանքով բարևում են յին նրան։

Պապը մտածելով առաջ գնաց ու բոզարած կանգ առավ գեղամիջում խրճիթ ընթերցարանի առաջ։

— Եսա կասեմ մեր Պեծիկն ետեղ պիտի լինի, հ՞ը հլա մի տեսնեմ, մըտածեց պապը ու դուռը հրեց։

Խրճիթ ընթերցարանում կոմսոմոլխտները իրար գլխի հավաքված, վորը կարդում եր, վորը ծիծաղում։

— Բա, վա՜, վա, վա՛ բացականչեցին զարմացած յերիտասարդները, անսպասելի հյուրին տեսնելով։

Շեմքում կանգնած եր Ղազար պապը ձեռնափայտին հենված։

— Ե՜, պապն յեկել է մեզ փայտով ծեծի, վա՛, վա, վա՛ բղավում եր մեկը։

Մյուսը թո՛ յեկել է մեզ լրտեսի...

Աղմկում եյին ու իրար հրում։

Պեծիկը դուրս պրծավ ընկերների միջից ու պապին առաջ քաշեց։

— Չե, իմ լավ պապին յեկել է մեզ հետ գիր սովորի։

Տղաները հռհռում եյին, իսկ Ղազար պապը շփոթված կանգնել եր։

Պեծիկը յերգելով շարունակեց.

—Ջե՛ք ճանաչում
Ղազար պապիս.
Նա ծերացել է միրուքով,
Բայց դեռ ջահել է իր սրտով.
Հեյ լե, լե-լե.

Փողոցից էլ դեռ խրճիթ-ընթերցարան թափվեցին ուրիշ յերիտասարդներ ու նայում եյին այդ հետաքրքիր պատկերին։

— Էյ բալեք ջան, բավական է ինչքան նաչար ծերիս հուշտ-հուշտ արիք, խոսեց պապը, վորին շրջապատել եյին յերիտասարդները։

— Ես ձեր գրագիտության տա... է, լավ է, լավ. ինչքան գիր ու նկարներ կան...

շարունակեց պապը, հայացքը ... ու դեն շրջելով։

— Հեյ, պապի, ես քեզ գիրք, լրագիր, դե կարդա։

Կատակում եյին տղաները։

— Չե, չե, պապիս կոմսոմոլ պիտի ընդունենք, ծափ տալով բացականչեց Պեծիկը։

Հռհռացին տղաներն ու թուլացած իրար դիպան. Ցերգ հյուսեցին յերգեցին.

— Պապ կոմսոմոլ,
Ծեր կոմսոմոլ,
Դու հյուր յեկար,
Դու լավ յեկար
Ջանիծեցիր,
Ու մեզ փայտով
Ջեծեցիր...

Պապը շշկլել, չգիտեր, վորին ականջ դնի,

Կոմսոմոլխտները շատ սիրեցին Ղազար պապին, նրան մեջտեղնե նստեցրին ու յերգելով, ծերի սիրտը ուրախացրին. Պեծիկն ընդունակ յերգ կապելու. Նա հորինում եր, իսկ ընկերները խմբով կրկնում.

— Լավ պապին ապրի.
Ջար տատին մահը տանի,
Լավ ծերին մենք պահենք,
Չ,ամերին գլորենք...

Ծոցվանից Ղազար պապին մեր կկանչենք՝

— Պապ կոմսոմոլ,
Ծեր կոմսոմոլ,
Հեյ լե լե լե.

Տղաները կրկնում եյին հռհռալով.

Հեյ լե լե լե.

Ո՞վ չեր ճանաչում այդ դեպքից հետո Ղազար պապին. ամեն մի յերիտասարդ նրան տեսնելիս՝ էլ չեր ... սում, Ղազար պապի, այլ կանչում Պապ կոմսոմոլ, ծեր կոմսոմոլ, հեյ լե-լե...

Ա. ԲԵԶԻՄԵՆՍԿԻ

ՄԵՐ ՋՈԿԱՏԸ

(Նվեր Ռազմաբեռ. դպրոցի ուսանողներին)

Մենք մի ամբողջ ջոկատ եյինք,
Սաշա Միրկովը—քաղղեկը մեր,
ջոկատապետը—Իվան Սուգին,
տասնութ հոգի կոմսոմոլներ։
Ջ կայարանէ Զբոսաշրջ.
Վագոններից նոր ենք իջել,
Դիվիզիայից շտապ հրաման՝
«..Դուպի հյուսիս դիրքեր բռնել»։
Ամբողջ գիշեր պատրաստեցինք
խրամատներ։ Արշալույսին
քսանհինգերորդ մ-րտկոցն անձ
մի զալպ ավեց... բաւ. ռւ. ռւ....
—Փորեկոպն*) եր այնտեղ հեռու՝
սարի վրա։
Առավոտ է, ցուրտ է, քամի,
—դիրքեր մեր։
Մինչև ժամը տասնումեկին
մարտկոցները կրակեցին։
Նստել ենք մենք խրամատում
Վասկան, Կոլյան, Շիրակովը,
քաղղեկի հետ կարդում ենք, թե՝
հիմա ինչ է
մեր Կոմկուսի անելիքները գյուղերում։
—Այ լյուլի, լյուլի, լյուլի
կարմիր զինվորը քուն չունի։
Հեյ Վրանգել, դու պառավ գել,
բո՜ւնդ ես մտել, մրափել,
Հեյ Վրանգել, գեներալ,
տրա-լա-լալ, տը լա՜-լալ,
Վրանգել-սպիտակ գեներալ...
Ցերգում եմ յես
մին էլ տես՝
զը՜նգ... հեռախոսն է
—Լսում է Ջ ջոկատ.
—...Սկինամարտի՛ ...
—Վոտքի՛, վոտքի՛ ...
Ջոկատն յելավ շղթա բռնեց
ու գնում ենք մենք վազելով,
գնդացրի կարկուտ, աղմուկ.
—տա՛կ, տա՛կ, տա՛կ, տա՛կ,
տա՛կ, տա՛կ ...
. . . .
—Ինչ է.
—Քաղղեկն ընկավ.
—Սաշան չկա՛.
—Առաջ անցի՛ր։
Դես եմ նայում՝ դիակ է մի.
—Շիրակովը կարծես լինի...
Այնտեղ հեռվում գետնի վրա,
մի՛ է ընկած—Կոլյա, Կոլյա...
. . . . . .
—Ուռա՜... ուռա՜ ..
Փերեկոպի դիրքերն յելանք.
Ցեռա՝ ավեր խրամատներ,
հեռվում կարմիր հեծելազորը
փախցնում եր դումբաշականեր։
— Փերեկոպը վերցված է։
Հավաքվում է ջոկատը մեր.
ջոկատը մեր կորցրել եր
տասնութ հոգի կոմսոմոլներ։
Ցաք թելն յեկավ.
Ե՜խ... հանում եմ կասկետկան...
Փերեկո՛պ, դու բարձր լեռ.
մեր ջոկատը կորցրել եր
տասնութ հերոս կոմսոմոլներ։

—*) Փերեկոպը—Վրանգելի վերջին ամրոցն եր, վորը հերոսական գրոհով վերցվեց կարմիր բանակի կողմից։

Փոխադրեց՝ Գ.

ՎՈՂՋՈՒՅՆ ԱՎԱԳ ԵՂԲՈՐԸ

«Տպագրական Բանվոր»-ը վողջունում է իր զինակցի և Հայաստանի յերիտասարդական կարմիր մամուլի ավագ հրամանատար ու առաջապահ «Ավանգարդ»-ի 100 համարի տոնը։

Դժվար եր մեզ շրջապատող պայմաններում, յերիտասարդական մամուլի 100-րդ քայլը պսակել նման հաջողություններով, վորն այսոր վայելելու բախտավորությունն ունի հոբելյարը։

«Տպագրական Բանվոր»-ը հավատացած է, վոր հետագայում իր ավագ յեղբայրը ավելի ու ավելի գոտեպնդված կտանի հաղթանակների հաղթանակը։

Վողջույն ու հաջողություն նրա խմբագրությանն, աշխատակիցների ու յերիտթղթակիցներին։

Ամենալավ ցանկություններով

«Տպագրական Բանվոր»-ի Խմբագրություն

—

Հայկական Ռազմա-քաղաքական դպրոցը, վորտեղ գտնվում են մոտ 300 յերիտասարդ ընկերներ, բոլորն էլ «Ավանգարդ»-ի ընթերցողներ, 100-րդ համարի առթիվ իր ջերմ վողջույններն է ուղարկում յերիտ. բանվորության ու գյուղացիության պայքարի ու դաստիարակության ամենաուժեղ զենքերից մեկին՝ «Ավանգարդ»-ին։

«Ավանգարդ»-ը հանդիսացել է յերիտասարդության սրտի ու մտքի թարգմանը. Նա քանի գնում, այնքան ուժեղանում է։

Մեր դպրոցում մեծ աշխատանք է տարվում «Ավանգարդ»-ի տարածման համար. կաշխատենք այսուհետև էլ ավելի զարկ տալ նրան, միշտ հիշելով, վոր ամեն մի յերիտասարդ պիտի կարդա իր թերթը ու գրի իր հարազատ թերթում։

Վողջույն «Ավանգարդ»-ի 100-րդ համարին։

Կեցցե կոմյերիտական մամուլը։

Ռազմա-քաղ. դպրոցի ուսանողության կողմից՝ ՑԻԼԻՔ

Ստացված են բազմաթիվ վողջույնի հեռագրեր և նամակներ, վորոնք տեղ չլինելու պատճառով չեն տպագրվում։

Թ. Ջ. Գ.

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ ԿՈԼԵԳԻԱ

© National Library of Armenia